

ÅRSBERETNING

FOR

2 0 1 2

FRA BYDEL SØNDRE NORDSTRAND

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	4
2	SITUASJONSBESKRIVELSE	5
2.1	ORGANISASJON / BEMANNING	5
2.2	BEFOLKNINGSGRUNNLAG	6
2.3	OMFANG AV POLITISKE ORGANERS VIRKSOMHET	7
3	MÅL OG RESULTATER 2012.....	8
3.1	BYDELENS OVERORDNEDE MÅL OG OPPNÅDDE RESULTATER	8
3.1.1	Bydelens totale ressursinnsats - driftsregnskapet	8
3.1.2	Bydelens investeringer	9
3.2	FUNKSJONSOMRÅDE 1: HELSE, SOSIAL OG NÆRMILJØ	11
3.2.1	Bydelsutvalg og administrasjon	11
3.2.1.1	Ansvarsområde	11
3.2.1.2	Hovedmål	11
3.2.1.3	Situasjonsbeskrivelse	13
3.2.2	Bydelsoverlege	14
3.2.2.1	Ansvarsområde	14
3.2.2.2	Hovedmål	15
3.2.2.3	Situasjonsbeskrivelse	15
3.2.3	Enhet rehabilitering - helse	17
3.2.3.1	Ansvarsområde	17
3.2.3.2	Hovedmål	17
3.2.3.3	Situasjonsbeskrivelse	18
3.2.4	NAV kommune	20
3.2.4.1	Ansvarsområde	20
3.2.4.2	Hovedmål	20
3.2.4.3	Situasjonsbeskrivelse	21
3.2.5	Hovedoversikt økonomi FO - 1 - netto driftsutgifter	25
3.2.6	Måltall for tjenesteproduksjon	26
3.3	FUNKSJONSOMRÅDE 2 A: BARNEHAGER	30
3.3.1	Ansvarsområde	30
3.3.2	Hovedmål	30
3.3.3	Situasjonsbeskrivelse	32
3.3.4	Hovedoversikt økonomi FO - 2 A - netto driftsutgifter	37
3.3.5	Måltall og nøkkeltall for tjenesteproduksjon	38
3.4	FUNKSJONSOMRÅDE 2 B: OPPVEKST	40
3.4.1	Enhet barnevern	40
3.4.1.1	Ansvarsområde	40
3.4.1.2	Hovedmål	40
3.4.1.3	Situasjonsbeskrivelse	40
3.4.2	Enhet forebyggende barn/unge	43
3.4.2.1	Ansvarsområde	43
3.4.2.3	Situasjonsbeskrivelse	44
3.4.3	Enhet fritid	47
3.4.3.1	Ansvarsområde	47
3.4.3.2	Hovedmål	47
3.4.3.3	Situasjonsbeskrivelse	48
3.4.4	Hovedoversikt økonomi FO - 2 B- netto driftsutgifter	50
3.4.5	Måltall for tjenesteproduksjon	54
3.5	FUNKSJONSOMRÅDE 3: PLEIE OG OMSORG	56
3.5.1	Enhet søknadskontor	56
3.5.1.1	Ansvarsområde	56

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

3.5.1.2	Hovedmål.....	56
3.5.1.3	Situasjonsbeskrivelse.....	57
3.5.2	Enhet hjemmetjeneste.....	62
3.5.2.1	Ansvarsområde.....	62
3.5.2.2	Hovedmål.....	62
3.5.2.3	Situasjonsbeskrivelse.....	63
3.5.3	Enhet funksjonshemmede.....	65
3.5.3.1	Ansvarsområde.....	65
3.5.3.2	Hovedmål.....	65
3.5.3.3	Situasjonsbeskrivelse.....	65
3.5.4	Enhet psykisk helse.....	69
3.5.4.1	Ansvarsområde.....	69
3.5.4.2	Hovedmål.....	69
3.5.4.3	Situasjonsbeskrivelse.....	70
3.5.5	Hovedoversikt økonomi FO – 3 – netto driftsutgifter.....	72
3.5.6	Måltall for tjenesteproduksjon.....	76
3.6	FUNKSJONSOMRÅDE 4: ØKONOMISK SOSIALHJELP.....	77
3.6.1	Ansvarsområde.....	77
3.6.2	Hovedmål.....	77
3.6.3	Situasjonsbeskrivelse.....	78
3.6.4	Hovedoversikt økonomi FO- 4 – netto driftsutgifter.....	78
3.7	GJENNOMFØRTE OMSTILLINGS- OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK, SAMT STØRRE ”PROSJEKTER”.....	81
3.7.1	Omstillings- og effektiviseringstiltak:.....	81
3.7.2	Prosjekter.....	81
3.7.2.1	Oslo Sør-satsingen.....	82
4	SÆRSKILT RAPPORTERING.....	83
4.1	TILTAK FOR FORBEDRET SERVICE OVERFOR BRUKERNE.....	83
4.2	SAKSBEHANDLINGSTID.....	84
4.3	TILGJENGELIGHET FOR MENNESKER MED FUNKSJONSHEMMING.....	86
4.4	TILTAK I OSLO KOMMUNES FOLKEHELSEPLAN.....	86
4.5	LIKESTILLING OG MANGFOLD.....	95
4.6	RAPPORTERING INNEN HR-OMRÅDET OG HELSE, MILJØ OG SIKKERHET.....	99
4.7	INFORMASJONSSIKKERHET.....	105
4.8	ANSKAFFELSER.....	105
4.9	RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL.....	107
4.9.1	forvaltning av Oslo kommunes kunstverk.....	108
4.10	REKRUTTERING AV LÆRLINGER.....	108
4.11	GJELDSSOFFERASSISTANSE.....	108
5	OPPFØLGING AV VERBALVEDTAK OG FLERTALLSMERKANDER.....	109
5.1	UTKVITTERING AV BYSTYRETS VERBALVEDTAK OG MERKNADER.....	109
5.2	MERKNADER FRA KOMMUNERVISJONEN OG KONTROLLUTVALGET.....	110
5.3	ANDRE SPØRSMÅL FRA BYRÅDET/BYSTYRET.....	111

1 INNLEDNING

Årsberetning for 2012 er bydelens tilbakemelding til byråd og bystyre om bydelens totale aktivitetsnivå og måloppnåelse innenfor de tjenesteområder og tilbud som bydelen forvalter. Årsberetningen er i tillegg et lokalt styringsredskap. Protokollen fra bydelsutvalgets behandling ettersendes Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester når denne foreligger.

Bystyrets budsjettvedtak gir retningslinjer gjennom mål for hvordan de ulike tjenestene skal drives og videreutvikles, og bydelsutvalget vedtar bydelens budsjett innenfor rammer og føringer gitt av bystyret. Årsberetningen beskriver bydelens aktiviteter i 2012 knyttet opp mot regnskapstall og plantall. Rapporteringen foretas pr. funksjonsområde hvor avvikene kommenteres og utfordringer påpekes.

Kapittel 2 gir en statusbeskrivelse samt et sammendrag av den økonomiske situasjon. Videre gis det en beskrivelse av bydelens organisering, befolkningsutvikling, politiske organers virksomhet, sykefravær m.v.

Kapittel 3 gjennomgår det enkelte funksjonsområde og bydelens måloppnåelse. Hvert funksjonsområde inneholder en situasjonsbeskrivelse hvor blant annet utfordringer påpekes. Rapportering i forhold til oppnåelse av obligatoriske og egenproduserte plantall fremstilles under produksjons- og produktivitetstabellene under hvert funksjonsområde.

Enkelte av disse dataene presenteres også i bydelens årsstatistikk for 2012.

Bydelen har et sammensatt tjenesteapparat som er styrt etter ulike lover, regler, retningslinjer og normer. De overordnede er:

- Kommuneloven
- Forvaltningsloven
- Offentlighetsloven
- Arbeidsmiljøloven
- Oslo kommunes avtaleverk
- Oslo kommunes personalreglement
- Oslo kommunes reglement for bydelsutvalg

I tillegg er det en rekke særlover som hjemler de ulike tjenestene.

Inndeling av tjenesteproduksjonen

Bydelens tjenesteproduksjon er delt inn i fire funksjonsområder.

Funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø

Funksjonsområde 2 A: Barnehager

Funksjonsområde 2B: Oppvekst

Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg

Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp

2 SITUASJONSBESKRIVELSE

Gjennom 2007 og 2008 hadde bydelen et stadig stigende merforbruk. Regnskapet for 2008 viste et merforbruk på 73 mill. Det stigende merforbruket fortsatte inn i 2009, og våren/sommeren 2009 ble merforbruksnivået vurdert til ca. 90 mill. på årsbasis.

Bydelen igangsatte da omfattende omstillingstiltak for å få kontroll med merforbruket slik at bydelen etter hvert skulle komme ned på et aktivitetsnivå tilsvarende budsjetttrammene. Arbeidet ble startet våren 2009, og i oppstarten fikk bydelen ekstern bistand (økonomisk og juridisk kompetanse). Våren 2009 og senere i tilknytning til budsjettarbeidet i 2010, 2011 og 2012 har det blitt utarbeidet en økonomisk handlingsplan som på tiltaks-, aksjons- og indikatornivå beskriver hvordan kostnadsreduksjonen skal oppnås. Denne planen har så blitt rapportert på og fulgt opp månedlig med enhetene. Denne planen fungerer som et styringsverktøy i prosessen frem mot å få forbruk til å stemme med tildelte økonomiske rammer, men vil også kunne være et styringsverktøy som kan benyttes når bydelen har kommet i balanse.

Tiltakene medførte at den stigende merforbrukstrenden flatet ut høsten 2009, og regnskapet i 2009 viste et merforbruk på 82 mill. eksklusive fremført merforbruk fra tidligere år.

Det systematiske arbeidet viste seg å være meget omfattende, og en vesentlig bedring av regnskapsresultatet kom derfor først i 2011. I 2011 ble resultatet, eksklusive dekning av fremført merforbruk fra tidligere år, et merforbruk på ca. 12,5 mill. Den positive utviklingen har fortsatt i 2012. Eksklusive dekning av fremført merforbruk fra tidligere, er resultatet isolert sett for 2012 et mindreforbruk på ca. 13,2 mill.

For å kunne sammenlikne årene 2009-2012 må fremført merforbruk fra tidligere år holdes utenom, bl.a. fordi bystyret for regnskapene 2008 og 2009 avskrev bydelens merforbruk i forbindelse med bystyrets behandling av regnskapene. Utviklingen fra 2009 til 2012 er dermed at bydelen har gått fra et årlig merforbruk på 82 mill. til et mindreforbruk på 13 mill. Dette er en bedring på 95 mill.

Regnskapet for 2012, inklusive fremført merforbruk som skal dekkes i 2012, viser et samlet mindreforbruk på 8,762 mill kr. Av dette utgjør øremerkede midler som skal overføres til 2013 13,748 mill. Driftsregnskapet viser dermed et merforbruk på 4,986 mill. I 2012 ble bydelen belastet med 2% fremført merforbruk fra 2011 med 18,159 mill. kr. Regnskapsresultatet isolert sett for 2012 ble dermed et mindreforbruk på 13,173 mill.

2.1 ORGANISASJON / BEMANNING

	01.01.2012	31.12.2012	Endring
Ansatte	1291	1310	19
Årsverk	900,13	911,12	10,99

Antall årsverk er budsjetterte årsverk for 2012 og 2013. Det ligger ingen inndragning av årsverk i budsjettet for 2013, slik at status pr. 31.12.12 blir da det samme.

Oppgitt rapport fra HR-systemet, sier at bydelen pr. 31.12.12 har 982,43 årsverk. Dette inneholder bl.a. også prosjektstillinger som bydelen har mange av. Imidlertid tilsier erfaring med nytt HR-system så langt at det kan ligge flere feil i systemet.

Antall utførte årsverk i 2012 er hentet ut fra Datavarehuset tom sept., og ut fra de tallene som da foreligger beregnes utførte årsverk til å være 1031. I tallene ligger antall ansatte med fast månedslønn, både faste, vikarer og midlertidig ansatte. Det medfører at i de tilfellene hvor en ansatt er langvarig syk eller i nedkomst og det settes inn vikar, telles to personer i en budsjettert stilling. Ansatte som går i midlertidige stillinger tilknyttet prosjekter er også med i beregningen.

Økningen i antall årsverk er i hovedsak knyttet til noen av boligene og dagsenteret i Enhet for funksjonshemmede som har tatt inn flere og tyngre brukere. Det er også opprettet to kommunale legestillinger som delvis skal erstatte kjøp av tjenester til helsestasjonene fra private fastleger og dels fungere som fastleger i planlagt nytt lokalmedisinsk senter, samt at barnevernet er styrket med 2,1 statlige finansierte stillinger.

2.2 BEFOLKNINGSGRUNNLAG

Befolknings- utvikling	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	Andel av bef. i Oslo pr. 01.01.2011	Andel av bef. i Oslo pr. 01.01.2012
0 år	551	573	562	562	5,7 %	5,8 %
1-2 år	1 242	1 192	1 189	1 193	6,6 %	6,5 %
3-5 år	1 757	1 789	1 728	1 711	7,7 %	7,3 %
6-12 år	3 876	3 879	3 788	3 823	9,0 %	8,9 %
13-17 år	2 882	2 823	2 802	2 778	10,2 %	10,0 %
Sum 0-17 år	10 308	10 256	10 069	10 067	8,4 %	8,2 %
18-24 år	3 602	3 730	3 718	3 685	6,80 %	6,4 %
25-66 år	19 487	19 787	19 958	20 258	5,50 %	5,4 %
67-79 år	1 356	1 475	1 551	1 704	4,10 %	4,3 %
80-89 år	459	478	488	490	2,70 %	2,7 %
90 år +	72	75	81	100	1,90 %	2,1 %
Sum 18-90 år +	24 976	25 545	25 796	26 237	5,40 %	5,3 %
Sum bydel	35 284	35 801	35 865	36 304	6,00 %	5,9 %
Herav innvandrere	14 221	14 619	14 894	15 375		

*) Innvandrere er definert som personer med bakgrunn fra land utenom vestlige land iht. SSB's definisjon.

Bydelens vurderinger:

Tabellen ovenfor viser bydelens befolkningsutvikling de 4 siste år. Hovedsakelig er det økningen i innvandrerbefolkningen som gir veksten. Fra 2009 til 2012 er bydelens befolkning økt med 1.020 personer, hvorav innvandrere står for 1.154. Den øvrige befolkningen er dermed redusert i perioden med 134. Når det gjelder unge 0-17 år har det vært en reduksjon siden 2009. Alle grupper viser nedgang, bortsett fra nyfødte som viser en liten økning. I sum er reduksjonen i 4-års perioden for 0-17 år på 241. Alle grupper over 18 år viser økning som i sum er på 1261 fra 2009

til 2012. Gruppene 80-89 år og 90 år + viser også økning i 4-årsperioden og tilveksten er 31 personer i gruppen 80-89 år og 28 i gruppen 90 år+.

Det samlede inntrykk er at Bydel Søndre Nordstrand, som en ung bydel, får en stadig eldre befolkning, og at det er voksenbefolkningen og de eldste aldersgrupper som øker mest i de kommende år.

2.3 OMFANG AV POLITISKE ORGANERS VIRKSOMHET

	2011		2012	
	Møter	Saker	Møter	Saker
<u>POLITISK UTVALG</u>				
Bydelsutvalg	9	135	9	117
Arbeidsutvalg	9	75	9	46
Lokal klagenemd				
Oppvekst/kulturkomite	7	21	9	33
Miljø- og teknisk komite	9	41	9	40
Andre utvalg/komiteer	9	40	6	18
<u>BRUKERVALG</u>				
Eldreråd	9	42	10	40
Råd for funksjons- hemmede	9	40	9	44
Tilsynsutvalg alders- og sykehjem	14 tilsyn		16 tilsyn	
Ungdomsråd	9	35	9	21

3 MÅL OG RESULTATER 2012

3.1 BYDELENS OVERORDNEDE MÅL OG OPPNÅDDE RESULTATER

3.1.1 Bydelens totale ressursinnsats - driftsregnskapet

Tabell 3.a Brutto driftsutgifter i 1000 kr.

	Regnskap 2011	Oppr. Budsjett 2012	Regulert budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik reg.bud/re gn-skap 2012
Brutto driftsutgifter					
Funksjonsområde 1	200 403	154 913	164 142	178 279	-14 138
Funksjonsområde 2A	320 973	327 951	323 414	338 423	-15 009
Funksjonsområde 2B	241 342	206 050	219 377	245 995	-26 618
Funksjonsområde 3	415 795	417 170	421 425	436 604	-15 179
Sum brutte utgifter, drift	1 178 513	1 106 084	1 128 358	1 199 302	-70 944
Funk.omr. 4, sosialhjelp	65 745	105 763	92 012	96 032	-4 020
Sum brutto utgift + sosialhjelp	1 244 258	1 211 847	1 220 370	1 295 334	-74 964

Tabell 3.b Netto driftsutgifter i 1000 kr.

	Regnskap 2011	Oppr. Budsjett 2012	Regulert budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik reg.bud/re gn-skap 2012
Netto driftsutgifter					
Funksjonsområde 1	123 680	113 486	141 025	135 578	5 447
Funksjonsområde 2A	272 587	281 966	294 137	289 526	4 611
Funksjonsområde 2B	219 049	201 359	214 686	222 336	-7 650
Funksjonsområde 3	330 293	328 256	333 305	324 216	9 089
Sum netto utgifter, drift	945 609	925 067	983 153	971 656	11 497
Funk.omr. 4, sosialhjelp	80 952	100 763	87 012	89 747	-2 735
Sum netto utgift + sosialhjelp	1 026 561	1 025 830	1 070 165	1 061 403	8 762

Bydelens vurderinger:

Bruttoutgifter

Tabell 3.a viser brutto driftsutgifter pr funksjonsområde. Samlet utgift i 2012 er på 1.295,334 mill kr. I forhold til budsjett 2012 er det en økning/merforbruk på 74,964 mill kr eller 6,1%.

En vesentlig del av merforbruket i 2012 kan tilskrives Funksjonsområde 2B (Barnevernet) som har 26,618 mill kr i merforbruk. Øvrige funksjonsområder, med unntak av FO4, har omlag 15 mill kr hver i merforbruk.

Nettoutgifter

Tabell 3.b viser netto driftsutgifter pr funksjonsområde. Regnskap 2012 er på 1061,403 mill kr mot regulert budsjett på 1070,165 mill kr. Det gir et mindreforbruk på 8,762 mill kr. Dette er en klar bedring i forhold til både 2011 og 2010 som viste et merforbruk på henholdsvis 7,638 og 57,334 mill kr.

Bydelens budsjett inneholder også øremerkede midler som går til ulike prosjekter. Den del av disse midler/prosjekter som ikke er avsluttet, vil bli overført til 2013. Ubrukte midler utgjør 13,748 mill kr.

Korrigert for ubrukte særskilte øremerkede midler, ble bydelens reelle merforbruk i 2012 på 4,986 mill kr.

Funksjonsområde 1 (Helse, sosial og nærmiljø) har et mindreforbruk på 5,447 mill kr.

Funksjonsområdet har ubenyttede øremerkede midler for 7,667 mill kr som søkes overført til 2013. Reelt sett har derfor FO1 et merforbruk på 2,220 mill kr.

Funksjonsområdene FO 2A (barnehager) har et mindrefobruk på 4,611 mill kr . Ubenyttede øremerkede midler som søkes overført til 2013 er på 0,41 mill kr. Korrigert for dette, er mindreforbruk på FO 2A 4,2 mill kr.

FO 2B (Oppvekst) her et merforbruk på 7,650 mill kr Dette beløpet omfatter også ubenyttede øremerkede midler på 5,43 mill kr. som søkes overført til 2013. Korrigeres det for øremerkede midler blir reelt merforbruk på FO 2B på 13,08 mill kr.

FO 3 (pleie og omsorg) har et mindreforbruk på 9,089 mill kr Beløpet omfatter også ubenyttede øremerkede midler på 0,237 mill kr. som søkes overført til 2013. Korrigeres det for øremerkede midler blir reelt mindreforbruket 8,852 mill kr.

Funksjonsområde FO 4 (økonomisk sosialhjelp) hadde et merforbruk på 2,735 mill kr. Antall klienter og månedlig utbetaling pr klient ble høyere enn budsjettet.

Under omtalen av de enkelte funksjonsområdene gis det mer detaljerte kommentarer.

3.1.2 Bydelens investeringer

Prosjektnr.	Bruk av avsetning	Opprinnelig budsjett	Regulert budsjett	Beløp i kr	
				Beløp	Ytterligere til disposisjon
109052 BSN Handl.progr.Oslo Sør musikk-binge	110 000	0	0	0	110 000
109068 Kjøp av minibuss barnehage	-269 000	0	0	0	-269 000
110042 Øvingsbane criket – Oslo Sør	192 000	0			192 000
110043 Lekepark Holmlia – Oslo Sør	942 000	0	0	0	942 000
110044 Skaterampe Holmlia –	28 000	0	0	0	28 000

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

Prosjektnr.	Bruk av avsetning	Opprinnelig budsjett	Regulert budsjett	Beløp	Ytterligere til disposisjon
Oslo Sør					
111033 Møteplasser-Oslo Sør	892 000	0	0	0	892 000
111034 Kulturaktivitet – Oslo Sør	170 000	0	0	0	170 000
Sum kap. 015	2 065 000	0	0	0	2 065 000
105081 Barnehager, nye avdelinger (kap.271)	-1 371 000	0	0	0	-1 371 000
Sum kap. 271	-1 371 000	0	0	0	-1 371 000
108069 Handlingsprogram Oslo Sør	435 000	0	0	0	435 000
Sum kap. 481	435 000	0	0	0	435 000

Tallene i tabellen er korrigert for mva arter 17280 og 09701

Prosjekt 105081 Barnehager, nye avdelinger

Bydelen har et merforbruk på dette investeringsprosjektet som skriver seg fra 2008. I 2010 søkte bydelen om å få omdisponere ubrukte vedlikeholdsmidler som var gitt i byrådsak 90 av 15.05.07. Midlene skulle benyttes til innvendig vedlikehold og lekeplassutstyr. Byrådsavdeling for kultur og utdanning hadde ikke anledning til å godkjenne bydelens foreslåtte budsjettjustering som innebar omdisponering fra drift til investering. Bydelen vil derfor måtte vente med inndekning av investeringsmidlene inntil bydelen får et positivt årsresultat.

Prosjekt 109068 Kjøp av minibuss

Steinbråten barnehage er en friluftsbarnehage. Barnehagen har en buss for transport til de ulike uteaktivitetene. Dette kompenserer for 1 avdeling mht. arealbruk. Bussen har i den senere tid ikke vært kjørbær og det er brukt en del utgifter til reparasjon. Videre har de fleste førskoleansatte som fikk sertifikat for buss, sluttet. Det er kun 1 igjen. Etter en helhetsvurdering og et prismessig godt tilbud, gikk man til anskaffelse av en minibuss. Investeringen vil bli forsøkt dekket ved salg av den gamle bussen kjøpt i 1993 samt overføring av midler fra drift til investering når bydelen får et positivt årsresultat.

3.2 FUNKSJONSOMRÅDE 1: HELSE, SOSIAL OG NÆRMILJØ

Funksjonsområde 1 består av følgende hovedområder: Bydelsutvalg og administrasjon, Bydelsoverlege, Enhet rehabilitering - helse og Enhet NAV – kommune.

3.2.1 Bydelsutvalg og administrasjon

3.2.1.1 Ansvarsområde

Under bydelsutvalg og administrasjon ligger tjenester og utgifter knyttet til bydelsutvalg, politiske råd og utvalg, bydelsdirektørens ledergruppe og sekretariat, samt alle stabsfunksjoner. Bydelsadministrasjonen skal betjene bydelsutvalget og påse at tjenesteytingen skjer innenfor de økonomiske rammer, lover, forskrifter og reglement som gjelder. Administrasjonen har ansvaret for den daglige styringen og koordineringen av bydelens virksomhet i overensstemmelse med bystyrets, byrådets og bydelsutvalgets forutsetninger.

Administrasjonen skal bidra til at bydelen som helhet er en brukerorientert og fleksibel organisasjon som jobber for å nå statlige og kommunale mål. Av viktige styringsdokumenter er budsjett, økonomiplan og økonomisk handlingsplan. Administrasjonen ivaretar følgende oppgaver:

- sekretariat for politisk ledelse
- overordnet administrativ ledelse
- rapportering, utredning, kvalitetsutvikling, overordnet planarbeid
- overordnet økonomi- og personaloppfølging, inkl. HMS
- beredskapsarbeid
- informasjonsarbeid
- eiendomsforvaltning
- tekniske tjenester og renhold
- koordinering av bydelens arbeid med miljøledelse og miljøfyrtårnsertifisering
- bestilling og anskaffelser

3.2.1.2 Hovedmål

- Sikre at budsjettansvarlige på alle nivåer skal ha en klar forståelse av myndighet, ansvar og konsekvenser innen sitt ansvarsområde

Resultat:

- Månedlige rapporteringsmøter med bydelsdirektør og enhetsledere på økonomi
  - Månedlige effektutkviklinger av økonomisk handlingsplan per funksjonsområde; dvs. tiltaksområdene som dannet bakgrunn for saldert budsjettet
  - Prosessutvikling for gjennomførte tiltak for å nå økonomisk balanse per tertial
- Øke kunnskap om Oslo Kommunes anskaffelsesreglement i organisasjonen
- ##### Resultat:
- Gjennomgang av anskaffelsesreglement og rutiner på lederforum. Flere ledere har også gått på kurs i regi av UKE. Bydelen har en egen enhet som tjenestelederne kan få bistand fra. Det

legges også vekt på at bydelens tjenesteledere bruker sentralt fremforhandlede samkjøpsavtaler.

- Bruke bydelens intra- og internettsider aktivt som informasjonskanal til ansatte, brukere og innbyggere

Resultat:

Bydelen har fokus på nettet som informasjonskanal. Alle enheter har egen vebbkontakt og enhetsleder har et klart definert ansvar i forhold til sitt tjenesteområde knyttet til det som legges ut på som vel inter- som intranett. I 2012 har det vært lagt vekt på å gjennomgå eksisterende sider slik at disse fremstår med mer enhetlig design. Dette for å bedre brukervennligheten og øke tilgjengeligheten for så vel egne ansatte som bydelens befolkning. Vebb er et fast punkt på direktørens ukentlige møte med enhetslederne.

- Innføre nytt HR-system og GAT, samt at elektronisk arkiv er tatt i bruk i løpet av 2012

Resultat:

GAT er innført som nytt arbeidsplansystem i alle tjenestene som har ansatte i turnus. Systemet er vel etablert og fungerer bra. Bydelen gikk over til nytt HR-system i november 2012, men det gjenstår mye opplæring og innføring av flere av modulene. Pr. i dag er det fortsatt mye problemer knyttet til systemet. Innføring av elektronisk arkiv er foreløpig utsatt pga innføring av HR-systemet som både er svært ressurskrevende og forsinket på flere områder.

- Målrette kompetanseutviklingen

Resultat:

Kompetanseutvalget gjennomgår alle planer og søknader om kurs og opplæring, både individrettede og gruppetiltak, og sørger for at prioriteringene er i tråd med overordnede målsetninger og føringer

- Utvikle trygge og gode ledere

Resultat:

Det har vært gjennomført LØFT-opplæring for alle tjenesteledere. Det har også vært gjennomført annen opplæring for å styrke lederne i deres rolle. Det har vært avholdt 8 lederforum for alle bydelens ledere.

- Arbeide for å motvirke turn-over, redusere sykefravær og ha fokus på nærværarbeid

Resultat:

Alle tjenestene har utarbeidet HMS-handlingsplaner med fokus på nærværarbeid og stabilitet, samt forebygging av sykefravær. Dette er også jevnlig tema på lederforum, og arbeidet følges opp på tjenestestedene og i enhetene. Se for øvrig Særskilt rapportering.

- Redusere sykefraværet til 10 % i gjennomsnitt for bydelen i 2012

Resultat:

Gjennomsnittlig sykefravær for 2012 er 10,86 % Tallet er imidlertid usikkert, da noen registreringer mangler grunnet prosessen med innføring av nytt HR-system

- Ha et arbeidsmiljø på alle nivåer som fremmer trygghet, trivsel, helse, utviklingsmuligheter og myndiggjorte ledere og medarbeidere. Bydelen skal ha et HMS-system som sammen med arbeidet på tjenestestedene sikrer at kravene i lovgivningen på HMS-området blir ivaretatt og etterlevet. (Bydelens overordnet HMS-målsetning 2011 – 2013)

Resultat:

Bydelen har et godt utviklet HMS-system, som stadig videreutvikles og oppdateres i henhold til endringer i lov- og avtaleverk. Alle tjenestene har utarbeidet HMS-handlingsplan, og arbeidet følges opp i den enkelte enhet. Se for øvrig særskilt rapportering.

- Arbeide for øk-bevissthet og redusere energiforbruket i bydelens lokaler i 2012

Resultat:

Dette arbeidet er en del av arbeidet for å være miljøfyrtårnsertifisert, noe det jobbes med i flere av tjenestene. Energiforbruket for 2012 vil bli rapportert i egen rapport for miljøtiltak.

- Ha status som Miljøfyrtårn ved utgangen av 2012 på minimum 25 av bydelens tjenestesteder

Resultat:

15 av bydelens tjenester hadde status som miljøfyrtårn ved utgangen av 2012. Kravene er blitt innskjerpet og bl.a. i flere av bydelens barnehage er det bygningsmessige forhold og forhold knyttet til Forskift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager som gjør det å oppfylle alle sertifiseringsvilkårene vanskelig.

- Være effektiv i arealutnyttelse av disponert bygningsmasse

Resultat:

I 2012 måtte Familesenteret og Psykisk helse ut av sine midlertidige lokaler, og ble etablert i Rosenholmveien 4 B. Endrete behov medfører stadig gjennomgang av disponeringen av de lokalene bydelen har til rådighet, og kostnader og arealutnyttelse er i fokus.

3.2.1.3 Situasjonsbeskrivelse

Aktiviteter og utførte tiltak knyttet til bydelsutvalget og administrasjonen er for en stor del beskrevet i kap.5, Særskilt rapportering, og omtales der.

Det samme gjelder for Oslo Sør-satsingen, som er omtalt under kap.3.7 Gjennomførte omstillings- og effektiviseringstiltak, samt større ”prosjekter”.

3.2.2 Bydelsoverlege

3.2.2.1 Ansvarsområde

Stabsfunksjonen Bydelsoverlege omfatter følgende områder:

Fastlegeordningen, deler av folkehelsearbeidet, miljørettet helsevern og smittevern.

Folkehelsearbeidet handler i korthet om å få flest mulig til å fungere best mulig lengst mulig (størst mulig del av livet). Dette inkluderer forebyggende og helsefremmende arbeid på ulike arenaer og på tvers av sektorene (både individrettet og miljørettet) samt utvikling av effektive helsetjenestetilbud som kan behandle folk når de trenger det.

Noe kunnskap om effekt og kostnadseffektivitet av tiltak og tjenester og grunnlagsdata til å planlegge, prioritere og evaluere helsetjenestetilbudet og det forebyggende arbeidet er nødvendig for å drive et kunnskapsbasert folkehelsearbeid.

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester pålegger kommunene et betydelig ansvar for folkehelsearbeidet. Miljørettet helsevern og smittevern er også lovfestede, samfunnsrettede ansvarsområder innen det forebyggende helsearbeidet og folkehelsearbeid. Selv om loven særlig peker på helsetjenestens ansvar, ligger ansvaret for folkehelsearbeidet på kommunen (bydelen) som sådan (jf kommuneloven), og forebyggingsaspektet står sentralt også i annet lovverk som kommunene forvalter, som f. eks Alkoholoven og Barnevernsloven. I og med at bydelen har ansvar for et bredt spekter av tjenester og tilbud til befolkningen, som barnehager, primærhelsetjenester, barneverntjenester, sosialtjenester og pleie- og omsorgstjenester, har også bydelen gode forutsetninger for å drive tverrsektorielt folkehelsearbeid. Bydelen blir også hørt i plansaker og har således også muligheter til å påvirke de fysiske rammebetingelsene til de som bor i kommunen.

Det individrettede primærhelsetjenestetilbudet skal være tilgjengelig, koordinert og ha kontinuitet over tid. Journalføring og gode rutiner for informasjonsutveksling er en forutsetning for å få dette til.

Bydelsoverlegen har også ansvaret for å:

- administrere allmenlegene, sørge for tilstrekkelig legedekning, rekruttere og inngå avtaler med nye fastleger
- følge opp fastlegene, blant annet gjennom Legenes samarbeidsutvalg og allmennlegemøter
- ta tak i klager og problemer med fastlegetjenesten og bidra til å øke kvaliteten på deres forebyggende og kurative helsetjenestetilbud til bydelens innbyggere
- være pådriver for å bedre samhandlingen mellom fastleger og bydelens øvrige tjenester for å styrke kvaliteten på den samlede primærhelsetjenesten
- samarbeide med spesialisthelsetjenesten i enkeltsaker (blant annet tvungen psykisk helsevern) og på systemnivå (behandlingslinjer for affektive lidelser) og fagmøter med fastlegene
- bidra i folkehelsearbeidet sammen med de andre tjenesteområdene i bydelen

3.2.2.2 Hovedmål

- Ha primærhelsetjenestetilbudet til befolkningen i fokus

Resultat:

- Ansatt 3 nye fastleger og økt legedekning fra 21-24 legeårsverk
- Supplert primærhelsetjenesten med 3 kliniske psykologer
- Etablert elektronisk samhandling mellom nesten alle fastlegene og bydelens omsorgstjenester
- Avhold 4 allmennlegemøter og 2 fagmøter med fastlegene (de siste i samarbeid med DPS)

- Ivareta befolkningens rett til fastlege

Resultat:

- Økt legedekningen
- Planlagt et kommunalt lokalmedisinsk senter med kommunalt ansatte fastleger

- Bedre helsen til Oslos befolkning med fokus på utsatte grupper

Resultat:

- Bedret tilgang til psykologhjelp til voksne med vanlige psykiske lidelser
- Ansatt psykolog som støtter barnevernet og som følger spesielt opp ungdom som har droppet ut av skole/jobb pga psykiske vansker
- Initiert et forsterket oppfølgingstilbud til unge mellom 15-25 år som er i ferd med å marginaliseres i forhold til utdanning og arbeid (Fastlosordningen).
- Styrket smittevernarbeidet med egen smittevernlege
- Drevet et omfattende systematisk tilsynsarbeid med barnehager, skoler, badeplasser og offentlige toaletter, solarier, forbrenningsanlegg m fl

3.2.2.3 Situasjonsbeskrivelse

Bydelen har bydelsoverlege i 80 % stilling og miljørettet helsevernkonsulent i 100 % stilling. Miljørettet helsevernkonsulent har i nært samarbeid med bydelsoverlege ført tilsyn med barnehager, skoler, solarier, badeplasser, forbrenningsanlegg og en lang rekke andre virksomheter på en systematisk måte. Bydelens plankonsulent, som ligger i stab til bydelsdirektør, ivaretar helsespørsmål i plansaker.

Smittevernet er også en viktig del av det forebyggende helsearbeidet og her har bydelsoverlege i samarbeid med smittevern helsesøster og fastleger fulgt opp som forutsett i lovverket, gjennomført influensavaksinerings og gitt råd til andre sektorer.

Ved å ansette kommunalt ansatte fastleger høsten 2012, ble bydelsoverlegens område styrket. Det er også utarbeidet utkast til ny smittevernplan og reviderte rutiner for oppfølging av pasienter med tuberkulose. Miljørettet helsevern og smittevern er lovfestede ansvarsområder innenfor det forebyggende helsearbeidet.

I forhold til tuberkulosearbeid, forventer sykehusene at bydelen deltar på behandlingsplanmøter før pasienter starter DOT behandling (direkte observert behandling) i bydelen. Der dette vurderes som nødvendig, blir hjemmesykepleien involvert i forbindelse med den daglige DOT

behandlingen. Behandlingstiden er langvarig, fra 3, 6, 9 eller 12 – 24 mnd. Bydel Søndre Nordstrand driver et omfattende tuberkulosearbeid (se tabellen under).

	2012
Antall nye innvandrere til bydelen med pålagt TBC screening	147
Antall mantoux-tester	207
Antall henviste til IGRA	43
Igra positive	18
Antall nye TBC – pasienter på DOT	8
Antall forebyggende pasienter DOT	9
Antall miljøundersøkelser	7
Antall personer i miljøundersøkelsene	43

Bydelens satsing gjennom Oslo Sør-midlene har i en ikke ubetydelig grad vært brukt til folkehelsearbeid. Mye av innsatsen har vært brukt til selektive og indikative grupperettede tiltak (som f eks etablering av Familiesenteret). Det er også innsats på universelle miljørettede tiltak og tiltak som har som mål å fremme integrering, medvirkning og opplevelse av innflytelse og mestring. Dette siste er grunnleggende for å fremme god psykisk helse. Partnerskapsmidlene har vært prioritert til tiltak som har fremmet aktivitet.

Det er også etablert et omfattende psykologisk korttidstilbud som er finansiert av eksterne prosjektmidler til pasienter med vanlige psykiske lidelser (angst og depresjon og rusmisbruk) i samarbeid med fastlegene og barnevernet i bydelen. Bydelen har om lag 3 psykologårsverk til dette. Forholdet er blant annet å intervensere tidlig med kunnskapsbaserte tiltak for om mulig å korte inn på sykdomsforløp, forebygge sykemelding og uføretrygd, samt fravær/drop-out i forhold til skole. I tillegg er arbeidet med å tilbakeføre ungdom som har droppet ut av jobb/skole blitt styrket med ytterligere 1,6 årsverk som er finansiert av eksterne prosjektmidler. Fra mars/april vil denne tjenesten styrkes ytterligere med 2 psykologer og tilbudet vil utvides til flere.

Fastlegetjenesten er styrket ved opprettelse av 3 nye fastlegehjemler i 2012. Antall årsverk i fastlegetjenesten øker dermed fra 21 til 24 i løpet av 2013. En av de nye fastlegehjemlene kom i drift i desember 2012. To er kommunalt ansatt og jobber i bydelsadministrasjonen og på helsestasjon.

Ellers er det etablert E-link mellom bydelens tjenester som bruker Gerica og 7 av 8 fastlegekontorer i 2012. Det er kun et legekantor som gjenstår nå av tekniske årsaker. Dette har lettet informasjonsutvekslingen mellom legene og bydelens hjemmetjenester, søknadskontor og enhet psykisk helse, og betyr antakelig en betydelig økt kvalitet på vårt samlede tjenestetilbud. Det satses sterkt på elektronisk kommunikasjon mellom det planlagte lokalmedisinske senteret og fastlegene og mellom helsestasjonene og fastlegene i 2013.

3.2.3 Enhet rehabilitering - helse

3.2.3.1 Ansvarsområde

Enhet rehabilitering - helse har ansvar for:

- Avtaler med fysioterapeuter
- Kommunale ergo- og fysioterapeutstillinger
- Innsatsteamet
- Seniorveileder
- Koordinator for habilitering og rehabilitering (f.o.m. 01.10.2012)
- Prosjektleder hverdagsrehabilitering (f.o.m. 01.12.2012)

Dessuten salg av ergo- og fysioterapitjenester til Sykehjemsetaten

3.2.3.2 Hovedmål

- Legge til rette for at de som ønsker det skal kunne bli boende i eget hjem så lenge som mulig

Resultat:

Bydelen har et gjennomgående fokus på at de som ønsker det skal kunne bli boende i eget hjem. Innsatsteamet, ergo- og fysioterapitjenesten, seniorveileder og det nyoppstartede prosjekt ”Innføring av hverdagsrehabilitering i Bydel Søndre Nordstrand” bidrar til å nå dette målet.

- Bidra ved hjemflytting av utskrivningsklare pasienter for å unngå at disse blir liggende på sykehus lenger enn nødvendig

Resultat:

En viktig oppgave for Innsatsteamet er å bistå hjemmebaserte tjenester med å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehus, eller andre heldøgns tiltak, for å motvirke at disse blir liggende lenger enn nødvendig. Teamet hadde 179 brukere i 2012 mot 121 i 2011.

- Unngå institusjonsplassering ved å yte tjenester i eget hjem som stabiliserer/hever funksjonsnivået hos bruker

Resultat:

Bydelens ergo- og fysioterapeuter arbeider kontinuerlig for at mennesker med funksjonsnedsettelse selv skal kunne utføre daglige gjøremål, andre aktiviteter, samt delta i sosiale sammenhenger. På denne måten blir de mindre avhengige av hjelpeapparatet. Innsatsteamet gir tjenester til personer i bydelen som i en tidsavgrenset periode har behov for tverrfaglig rehabilitering eller annen ekstra innsats for å kunne fungere i eget hjem. Seniorveileder tilbyr hjemmebesøk og gir mulighet for samtale, råd eller veiledning.

Bydelen har i 2012 startet prosjekt ”Innføring av hverdagsrehabilitering i Bydel Søndre Nordstrand”. Hverdagsrehabilitering er rehabilitering mens brukeren bor i eget hjem. Målstyrt, tidsavgrenset og tverrfaglig rehabilitering skal sikre at brukeren oppnår økt funksjon og deltakelse, bor hjemme med verdighet og mestrer de hverdagslige oppgavene selv.

3.2.3.3 Situasjonsbeskrivelse

Avtaler med fysioterapeuter

Bydelen har avtaler om utbetaling av 11,76 driftstilskudd fordelt på 17 fysioterapeuter. Arbeidet avtalefysioterapeutene utfører er en viktig del av bydelshelsetjenesten. Mange arbeider mer enn de får driftstilskudd til, likevel er det flere steder lange ventelister på å få fysioterapi. I 2009 kom en ny finansieringsordning for fysioterapeuter med driftstilskudd, noe som gir reduserte inntekter til fysioterapeuter som arbeider mer enn driftstilskuddet dekker. Ordningen innføres gradvis. Bydelen har ikke merket de store konsekvensene av dette.

Kommunale ergo- og fysioterapeutstillinger

De kommunalt ansatte ergo- og fysioterapeutene gir tilbud til barn og voksne som trenger behandling, råd og tilrettelegging for selv å kunne utføre daglige gjøremål, andre aktiviteter, samt delta i sosiale sammenhenger. På denne måten blir brukerne mindre avhengige av hjelpeapparatet. Viktige oppgaver er:

- utredning, individuell behandling og veiledning, samt trening i grupper
- tilrettelegging av boliger
- utprøving og søking om tekniske hjelpemidler til dem som har et varig behov

De kommunalt ansatte ergo- og fysioterapeutene samarbeider med bydelens helse- og omsorgstjenester og andre instanser som hjelpemiddelsentralen, hjelpemiddelteknisk enhet, skoler, barnehager, spesialisthelsetjenesten og institusjoner om den enkelte bruker. Det har vært et økt fokus på samarbeidet mellom hjemmetjenesten og rehabiliteringstjenesten i 2012 med fokus på økt selvhjelpenhet for brukerne. Bl.a. har man fra høsten 2012 opprettet månedlige samarbeidsmøter med bydelens hjemmetjenester.

Bydelen har utarbeidet en prioriteringsliste med hensyn til hvem som skal motta tjenester, som sikrer at brukere med akutte behov til enhver tid får nødvendig hjelp.

Innsatsteamet

Innsatsteamet består av ergoterapeut, fysioterapeut og sykepleier, og har tett samarbeid med bl.a. søknadskontor, hjemmetjenester, ergo- og fysioterapeuter. Fastlegene, spesialisthelsetjenesten, Sykehjemsetaten, hjelpemiddelsentralen og hjelpemiddelteknisk enhet er også viktige samarbeidspartnere. Teamet gir tjenester til personer i bydelen som i en tidsavgrenset periode har behov for tverrfaglig rehabilitering, eller annen ekstra innsats, for å kunne fungere i eget hjem. En viktig oppgave for teamet er å bistå hjemmebaserte tjenester med å ta imot utskrivingsklare pasienter fra sykehus, eller andre heldøgns tiltak, for å motvirke at disse blir liggende lengre enn nødvendig. Teamet er i 2012 også i økende grad blitt brukt til å bistå med utredninger av aktiviteter i dagliglivet/ADL-funksjon og demens.

Seniorveileder

Seniorveileder informerer om bydelens og kommunens tilbud til eldre, og formidler kontakt med ulike instanser og hjelpeapparat ved behov. Seniorveileder tilbyr hjemmebesøk og gir mulighet for samtale, råd eller veiledning blant annet om hvordan eldre kan forebygge sykdom og skade.

Koordinator for habilitering og rehabilitering

Bydelen er gjennom lov og forskrift pålagt å ha en koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Denne oppgaven har ligget til Enhet Søknadskontor, som har disponert 0,8 årsverk til formålet. Bydelen flyttet f.o.m. 01.10.2012 koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering midlertidig til Enhet rehabilitering – helse. Stillingshjemmelen ble utvidet til 100 % stilling. Koordinator for habilitering og rehabilitering har ansvar for å samordne det totale habiliterings- og rehabiliteringstilbudet til befolkningen i bydelen. Viktige oppgaver er:

- systemansvar for IP (individuell plan)
- saksbehandling vedrørende IP, og klagesaksbehandling i forhold til dette
- registrere befolkningens behov for habilitering og rehabilitering
- oversikt over habiliterings- og rehabiliteringstilbudet som er tilgjengelig for befolkningen

Prosjektleder hverdagsrehabilitering

Samhandlingsreformen, ny helse- og omsorgslov og nasjonal helseplan, angir endringer i helse- og velferdstjenesten. Der legges det til grunn at kommunene må bygge opp større bredde i helse- og omsorgstjenesten, og etablere nye løsninger for å styrke det kommunale tilbudet. For å få dette til har bydelen sett behov for et fokusskifte og en holdningsendring, og har etablert et prosjekt for innføring av hverdagsrehabilitering. Det er derfor opprettet ett årsverk som prosjektleder, med oppstart 01.12.2012. Prosjektleder har ansvar for å lede prosjekt ”Innføring av hverdagsrehabilitering i Bydel Søndre Nordstrand”.

Salg av ergo- og fysioterapitjenester til Sykehjemsetaten

Bydelen selger ergo- og fysioterapitjenester til Kantarellen bo- og rehabiliteringssenter, et samarbeid som har fungert godt. Sykehjemsetaten har fra 2013 opprettet fagavdeling med egne ergo- og fysioterapeutstillinger.

Samarbeidet med Hjelpemiddelsentralen og Hjelpemiddelteknisk enhet

Det har vært et økt fokus på samarbeidet mellom Hjelpemiddelteknisk enhet og bydelene i 2012, og det er kommet i stand samarbeidsmøter mellom Bydel Søndre Nordstrand (som representerer bydelene), Hjelpemiddelteknisk enhet og Helseetaten. Det er fortsatt utfordringer med å få samarbeidet til å fungere mellom kommunen og NAV Hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus (HMS), og HMS har valgt å si opp avtalen med kommunen om felles finansiering av distribusjon av hjelpemidler med virkning fra januar 2013. Det er foreløpig uavklart hvordan dette skal løses.

Nærværarbeid og annet HMS-arbeid

Enhet rehabilitering – helse har over mange år hatt et systematisk og godt fungerende HMS arbeid. Enheten har i år blant annet hatt særlig fokus på sykefravær og nærværarbeid både i HMS-møter, ledermøter, personalmøter/medarbeiderkartlegging og medarbeidersamtaler. Dette kan være en medvirkende årsak til at sykefraværet er redusert i forhold til 2011.

3.2.4 NAV kommune

3.2.4.1 Ansvarsområde

NAV kommune omfatter sosialtjeneste, sysselsetting, kvalifiseringsprogram, introduksjonsordning for nyankomne innvandrere og boligjeneste. For økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram, se funksjonsområde 4.

3.2.4.2 Hovedmål

- Sørge for at flere brukere innen sosialtjenesten blir selvhjulpne
Resultat:
Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte per måned for året har økt fra 500 i 2011 til 516 i 2012. Økningen anses å ha sammenheng med økt tilflytting av familier som har behov for økonomisk sosialhjelp til sitt livsopphold
- Tilstrebe en systematisk bruk av kvalifiseringsprogrammet
Resultat:
Sosialtjenesten har i samarbeid med NAV stat arbeidet målrettet med å tilby kvalifiseringsprogram til brukere som er i målgruppen. Pr. 31.12.12 var det 137 deltakere i programmet.
- Arbeide for at unge arbeidsledige raskt kommer i arbeid, utdanning eller andre aktive tiltak
Resultat:
Unge sosialhjelpsmottakere prioriteres alltid for aktive tiltak. Noen få formidles raskt ut i ordinært arbeid, men for mange av de unge som har kontakt med sosialtjenesten er veien langt frem til en selvstendig tilværelse. Resultat for 2012 viser en nedgang i gjennomsnittlig antall klienter i aldersgruppen 18-24 år fra 60 i 2011 til 56 i 2012.
- Sikre at brukerne opplever økt medinnflytelse og medansvar knyttet til bydelens tjenester og tilbud
Resultat:
Brukerundersøkelsen som ble foretatt i 2012 viser at 95 % av brukerne oppgir at de er fornøyde med sosialtjenesten totalt sett.
- Bidra til å etablere og opprettholde boforhold for personer som ikke klarer dette på egen hånd
Resultat:
Sosialtjenestens booppfølgingstjeneste gir individuell booppfølging til vanskeligstilte for å sikre stabile boforhold. Tjenesten har øremerket en stilling til å bistå brukere med å skaffe bolig på leiemarkedet. Det er spesielt vanskelig for enslige å få bolig da det er svært få små boliger i bydelen.
- Tilstrebe en helhetlig tilnærming til personer med rusrelaterte problemer
Resultat:

Se under situasjonsbeskrivelse. *Rus/psykiatri*

3.2.4.3 Situasjonsbeskrivelse

Aktive tiltak

Sosialtjenesten har som målsetting at alle arbeidsføre klienter skal få tilbud om veiledning, kvalifisering eller formidling til ordinært arbeid. NAV stat er sosialtjenestens nærmeste samarbeidspartner i arbeidet med å skaffe klientene tiltak. Tjenesten har arbeidet målrettet sammen med NAV stat for å oppnå en integrert tjeneste. Kontoret har 3 tverrfaglige team som skal ivareta at brukere med sammensatte behov får den bistand de har behov for. Et av teamene arbeider målrettet mot brukere i aldersgruppen 18-24 år. Sosialtjenesten har arbeidet systematisk med å formidle langtidsklienter til kvalifiseringsprogrammet.

Brukere som ikke har hatt rett på kvalifiseringsprogram, men har et arbeidspotensial, har blitt formidlet til aktive tiltak i regi av NAV stat og NAV kommune. Alle med sammensatte og langvarige problemer får tilbud om individuell plan.

Sosialtjenesten har kontakt med mange vanskeligstilte barnefamilier som prioriteres for aktive tiltak. Mange av familiene har ofte en vanskelig økonomisk situasjon og får økonomisk veiledning, i tillegg til at de etter behov kan bli innvilget ekstraytelser til livsopphold og spesielle formål med tanke på barnas situasjon.

Sosialtjenesten har i 2012 omgjort en økonomistilling til sosialkonsulent øremerket oppfølging av unge i aldersgruppen 18-24 år. Kontorets tverrfaglig team rettet mot ungdom som trenger bistand for å komme ut i aktivitet består av tre statlige og tre kommunalt ansatte. Rutiner for oppfølging er videreutviklet og styrket i 2012. Sosialtjenesten samarbeider med barneverntjenesten vedrørende ungdom som har behov for oppfølging etter utskrivning fra barnevernet.

Sosialtjenestens vedtak innholder vilkår for hjelp i alle saker hvor det anses nødvendig for å bli selvhjulpne. Det dreier seg primært om aktive tiltak som arbeid og kvalifisering, samt vilkår om å søke trygdeytelser og bostøtte der det er aktuelt. Vilkår for hjelp blir som hovedregel fulgt opp ved at klienten må dokumentere at kravene er oppfylt, før sosialhjelp for neste måned blir utbetalt. I saker hvor det er satt vilkår arbeider sosialtjenesten for at det skal være et nært samarbeid mellom saksbehandler og klient underveis i prosessen.

Alle brukere som har behov for gjeldsrådgivning får bistand fra sosialtjenestens to gjeldsrådgivere. Gjeldsrådgiverne hadde 253 nye saker i 2012, hvorav 142 selv tok kontakt, 84 ble henvist fra sosialseksjonen, 21 fra andre og 6 fra helsetjenesten.

Sosialtjenesten hadde ved utgangen av året 87 klienter som hadde inngått avtale om forvaltning av sin inntekt.

Boligtiltak

De fleste av sosialtjenestens brukere er vanskeligstilte i forhold til boligmarkedet. Klienter med økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde over lengre tid, vil ha store problemer med å etablere seg i egen bolig og må ofte ta til takke med dyre og kortvarige leieforhold som forsterker avhengigheten av det offentlige hjelpeapparat. De som får vedtak om kommunal bolig må som regel vente lenge før tildeling skjer, da det ikke er tilstrekkelig med kommunale boliger.

Sosialtjenestens booppfølgingstjeneste gir individuell booppfølging til vanskeligstilte for å sikre stabile boforhold.

Sosialtjenesten har også i 2012 arbeidet målrettet for å redusere bruken av døgnovernatting. Tjenesten har en stilling knyttet til boligfremskaffelse i det private leiemarkedet. Konsulenten har i 2012 bistått 38 klienter med å fremskaffe bolig, og 5 som har stått i fare for å miste boligen har fått bistand til å forhandle frem ny avtale. De fleste av disse er store barnefamilier. En kommunal bolig ble sommeren 2012 klausulert til midlertidig bolig.

Til tross for et målrettet arbeid innenfor boligfremskaffelse så sosialtjenesten seg nødt til å bruke døgnovernatting som en siste mulighet til 101 personer i 2012, hvorav 21 var barn. 6 barn og 24 voksne oppholdt seg i døgnovernatting ut over tre måneder.

Bydelen hadde i 2012 totalt 18 klienter som bodde i tilrettelagte botilbud med oppfølging; hvorav 13 i Ungbo, 1 i Bybo, 1 i Flexbo og 3 familier i Schwensensgate bosenter.

Rus/psykiatri

Arbeidet med rusmisbrukere er blant sosialtjenestens prioriterte innsatsområder, og tjenesten driver kontinuerlig et omfattende oppfølgingsarbeid, før, under og etter institusjonsopphold. Sosialtjenesten har i 2012 hatt jevnlig kontakt med ca. 180 klienter med et erkjent rusproblem, hvorav 63 mottar medikamentassistert behandling og rehabilitering. I løpet av året var 86 av sosialtjenestens brukere i rehabiliterings-, omsorgs- eller behandlingsinstitusjon. Pr. 31.12.2012 var 59 personer fortsatt i tilbudet.

Når det gjelder klienter under legemiddelassistert behandling spesielt, jfr. byrådets mål om å prioritere denne brukergruppen for oppfølging, er det et problem at mange metadon/subuxzone brukere fremstår som ruset fordi de har et stort sidemisbruk av andre rusmidler. Dette vanskeliggjør i stor grad rehabilitering både i forhold til bolig og arbeidstrening. Av de 63 som mottar LAR bor 28 i egen bolig i bydelen, hvorav 10 av disse har tett oppfølging av booppfølgingstjenesten og/eller psykisk helseteam. 47 har fast ansvarsgruppe hvor sosialtjenesten deltar. 25 bor i /rehabiliteringsinstitusjon/ overgangsboliger og følges opp av rus- og sosialkonsulentene. 43 har en trygdeytelse. 4 deltar i arbeidsrettede tiltak. Bydelens rusmiddelpolitiske handlingsplan bidrar til å styrke det tverrfaglige arbeidet innenfor rusfeltet.

Bydelen har et betydelig antall beboere med psykiske lidelser. Mange av disse er jevnlig i kontakt med sosialtjenesten og har ofte behov for samtaler, råd og veiledning på grunn av disposisjonsproblemer med økonomi, bolig og vanskelige familieforhold. Arbeidet med psykiatriklientene er tidkrevende og er avhengig av et utstrakt tverrfaglig og tverretatlig samarbeid for å få til endring i deres livssituasjon. Booppfølgingstjenesten gir oppfølging til de som har behov for å hjelp for å klare daglige gjøremål. Kvalifiseringsseksjonen gir tilbud om avklaring og utprøving i arbeidslivet.

Mange av sosialtjenestens brukere har dobbeltdiagnose knyttet til rus- og psykiatri. Disse brukerne har få tilbud og blir ofte en kateball i systemet. Sosialtjenesten har et tett samarbeid med Ruspoliklinikken og Søndre Oslo DPS, som har bidratt til at denne brukergruppen får bedre oppfølging og flere tilrettelagte tiltak. Bydelen har ingen tilrettelagte arbeidsplasser for

rusmiddelmissbrukere, men samarbeider med NAV stat når det gjelder aktive tiltak for brukere med rusproblemer. Det er etablert samarbeid med NAV arbeidsrådgivning for å iverksette tiltak for brukere som mottar legemiddelassistert rehabilitering.

Kvalifiseringsseksjonen

VIA kvalifiseringsseksjon er en av fire seksjoner i den kommunale delen av NAV Søndre Nordstrand. Seksjonen har ansvar for boligfremskaffelse og bosetting av nyankomne flyktninger, introduksjonsprogram, kvalifiseringsprogram, yrkesrettet norskopplæringstiltak og to kommunale tiltak: arbeidstreningsgruppe og VIA kantine. VIA tilbyr veiledning og oppfølging for at deltakere skal kunne kvalifisere seg til deltakelse i samfunns- og arbeidsliv, og driver også temabasert undervisning til hjelp i kvalifiseringen. Det er et nært samarbeid mellom sosialseksjonen, den statlige delen av NAV, Oslo voksenopplæring, andre offentlige instanser og organisasjoner, private arbeidsgivere og bydelens tjenestesteder.

Bosetting av nyankomne flyktninger

Bydelen har i 2012 hatt en kvote på 25 flyktninger. Alle 25 ble bosatt i 2012, og har begynt i introduksjonsprogrammet innenfor de lovhjemlede tre måneder. Framskaffelse av bolig er ressurskrevende, men på grunn av økt fokus på boligfremskaffelse og målrettet arbeid med bosetting, samt bosetting av flere personer i bokollektiv, ble målet nådd.

Introduksjonsprogrammet

Introduksjonsprogrammet skal styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Programmet skal sikre at den som trenger grunnleggende kvalifisering skal få relevante tiltak og veiledning for å komme ut i arbeid eller utdanning. Bydelen tilbyr introduksjonsprogram til personer som har rett og plikt til deltakelse, og har i 2012 hatt en målsetting om at 55 % av deltakerne som avslutter program skal gå ut i arbeid eller videre utdanning. Målsettingen er basert på resultater fra 2011.

I 2012 hadde kvalifiseringsseksjonen 67 deltakere i introduksjonsprogrammet. Av disse var 11 av deltakerne under 25 år, og 11 hadde korte eller lengre permisjoner i løpet av året. 20 deltakere avsluttet programmet i løpet av 2012 hvorav 3 har fått ordinært arbeid, 6 har gått over i utdanning, 2 er overført til kvalifiseringsprogrammet, 8 andre arbeidsmarkedstiltak i statlig regi og 1 sosialhjelp som hovedinntektskilde. I henhold til målsettingen for 2012 gir det en måloppnåelse på 45 %. I tillegg tilkommer 3 deltakere som har flyttet ut av bydelen i løpet av året. En måloppnåelse på 45 % skyldes blant annet at flere av deltakerne har hatt behov for omfattende oppfølging når det gjelder bolig og økonomi.

Øvrig kvalifisering

Yrkesrettet norskopplæringstiltak (YNO) gir tilbud om tilpasset yrkesrettet norskopplæring i kombinasjon med arbeidstrening for sosialklienter med begrensede norskkunnskaper. Disse må enten følge den ordnære voksenopplæringstilbudet ved Oslo VO og ha liten progresjon, ikke ha rettigheter til gratis norskopplæring og ikke være i noen form for aktivitet eller ha fått avslag på søknad om kvalifiseringsprogram på grunn av manglende norskkunnskaper.

Tiltaket er nyopprettet. 90 personer er kartlagt, og av dem er ca 30 kandidater aktuelle for oppstart per 31.12.12.

Arbeidstreningsgruppa gir tilbud om arbeidstrening og jobbsøk for personer som mottar sosialhjelp, eller står i fare for å bli sosialhjelpsmottakere. I tillegg tilbys hjelp til videre slusing mot arbeidsmarkedet og andre arbeidsmarkedstiltak. I 2012 har arbeidstreningsgruppa fått henvist 231 personer, og 207 av disse var nye henvisninger. 94 personer var i alderen 18-25 år. Av de 231 henviste var det 88 som ikke møtte eller uteble etter kort tid.

VIA kantine gir tilbud om arbeidstrening og opplæring for personer, i hovedsak minoritetskvinner, som får opplæring i kantinedrift. Deltakerne får opplæring i drift, ernæring, samfunnslære, arbeidslivets regler, kundebehandling osv. I 2012 har kantinen fått henvist 80 personer. Deltakerne kommer i hovedsak fra Pakistan og Somalia, og i løpet av året har kantinen hatt deltakere fra 11 ulike nasjoner. De fleste er deltakere i introduksjonsprogrammet, kvalifiseringsprogrammet eller arbeidstreningsgruppa og har begrensede norskkunnskaper.

VIA kvalifiseringsseksjon driver også temabasert undervisning og kurs etter deltakernes behov. Det organiseres bl.a. undervisning knyttet til temaer innen arbeids- og samfunnsliv, helse- og ernæring, jobbsøk og arbeidsgiverkontakt. Det benyttes både egne ressurser og eksterne foredragsholdere i dette arbeidet. Tjenesten er vel kjent og godt etablert i bydelen. Mange andre tjenestesteder bidrar med blant annet språktreningsplasser, ordinære praksisplasser, informasjon og foredrag i undervisningen osv. Seksjonen gir gode muligheter til hospitering og utplassering hos både offentlige og private arbeidsgivere.

Boligseksjonen

Bydelen har ikke tilstrekkelig med kommunale boliger. Det ble i 2012 gitt 39 prioriteringsavslag til personer som fyller kriteriene for kommunal bolig, men hvor det ikke er boliger tilgjengelig innen 6 måneder.

Bydelen har samarbeid med Velferdsetaten, som bistår bydelene med å skaffe boliger, og med Boligbygg Oslo KF når det gjelder innkjøp. Boligbygg Oslo KF har kjøpt inn 2 stk. 4 roms boliger i bydelen i 2012.

Bydelen og Boligbygg Oslo KF planlegger bygging av boliger på Seterbråten som vil kunne gi bydelen 47 boliger. Bydelen/BBY har i 2012 utarbeidet en konseptvalgutredning som ferdigstilles i 2013.

Boligseksjonen har arbeidet med å frigjøre kommunale boliger ved å bistå brukere som bor i kommunal bolig til å søke startlån og tilskudd til kjøp av bolig. I 2012 har 5 kommunale boliger blitt frigjort ved at leietakere har kunnet kjøpe egen bolig.

Boligseksjonen hadde i august 2012 brukt opp kvoten for startlån og tilskudd til etablering. 13 søkere fikk avslag pga manglende midler.

Boligseksjonen har i samarbeid med sosialseksjonen arbeidet målrettet for at alle som er kvalifisert skal få søkt bostøtte.

3.2.5 Hovedoversikt økonomi FO - 1 - netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr.KOSTRA-funksjon	Regnskap 2011	Oppr. budsjett 2012	Regulert budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik reg.bud./ regnskap 2012
100 Politisk styring og kontrollorganer	620	1 361	1 361	1 185	176
120 Administrasjon	34 054	32 026	34 923	33 728	1 195
130 Administrasjonslokaler	5 410	3 981	4 029	5 646	-1 617
180 Diverse fellesutgifter	8 008	5 208	461	683	-222
190 Interne serviceenheter	0	3 411	0	0	0
233 Forebyggende arbeid – helse og sosial	504	6 991	13 067	8 967	4 100
241 Diagnose, behandling og rehabilitering	11 641	11 403	12 195	12 252	-57
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arb.	38 082	41 777	47 610	46 580	1 030
243 Tilbud til personer med rusproblemer	4 773	0	3 966	7 829	-3 863
265 Kommunalt disponerte boliger	1 602	1 053	1 053	545	508
273 Kommunale sysselsettingstiltak	9 284	2 391	11 647	7 867	3 780
275 Introduksjonsordningen	8 086	1 701	8 310	9 081	-771
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	2 200	2 120	2 340	2 325	15
335 Rekreasjon i tettsted	495				0
365 Kulturminnevern		0	0	35	-35
385 Andre kulturakt.		63	63	174	-111
860 Motpost avskrivninger	-1 079	0	0	-1 317	1 317
Sum netto utgifter *)	123 680	113 486	141 025	135 578	5 447

*) Overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

Funksjonsområde 1 viser for 2012 et mindreforbruk på 5,447 mill kr. Funksjonsområdet har ubenyttede øremerkede midler for 7,667 mill kr som søkes overført til 2013. Reelt sett har derfor FO1 et merforbruk på 2,220 mill kr.

Kostra som har merforbruk over 1 mill kr er kostra 130 **Administrasjonslokaler** med 1,617 mill kr og kostra 243 **Tilbud til personer med rusproblemer** med 3,863 mill kr. Merforbruket på kostra 130 skyldes feil bruk av kostra. Husleie for barneverntjenesten skulle vært ført på kostra 244.

Merforbruket på kostra 243 skyldes kjøp av flere institusjonsplasser i alkoholistomsorgen samt kjøp av en institusjonsplass hos privat leverandør.

Kostra **233 Forebyggende arbeid – helse og sosial** har et mindreforbruk på 4,1 mill kr.

Øremerkede midler som er søkt overført til 2013 er på 4,7 mill kr. Korrigert for dette har kostra 233 et merforbruk på 0,6 mill kr.

Kostra **273 Kommunale sysselsettingstiltak** har et mindreforbruk på 3,78 mill kr. Øremerkede midler som er søkt overført til 2012 er på 1,74 mill kr. Korrigert for dette har kostra 273 et

mindreforbruk på 2,04 mill kr. Mindreforbruket på kostra 273 må ses opp mot merforbruket på kostra 275, siden disse aktivitere i stor grad brukes om hverandre. Samlet for disse 2 kostra har bydelen et mindreforbruk på 1,27 mill kr

3.2.6 Måltall for tjenesteproduksjon

Måltall for tjenesteproduksjon - Kommunalt fysio- og ergoterapitilbud

	Måltall 2011	Resultat 2011	Måltall 2012	Resultat 2012
Bemanning				
Antall årsverk kommunale fysioterapeuter	7,80	7,05	6,80	6,32
Herav antall årsverk psykisk helsearbeid	0,50	0,25	0,50	0,17
Herav antall årsverk solgt til Sykehjemsetaten	1,30	1,30	1,30	1,17
Herav antall årsverk i <u>Innsatsteam</u>	1,00	1,00	1,00	0,99
Herav antall årsverk i ordinær tjeneste	5,00	4,50	4,00	3,99
Antall årsverk ergoterapeuter	7,60	7,35	7,10	7,16
Herav antall årsverk psykisk helsearbeid	2,00	1,75	1,50	1,50
Herav antall årsverk solgt til Sykehjemsetaten	1,00	1,00	1,00	1,00
Herav antall årsverk i <u>Innsatsteam</u>	0,65	0,80	0,65	0,80
Herav antall årsverk i ordinær tjeneste	3,95	3,80	3,95	3,86
Antall årsverk sykepleiere i <u>Innsatsteam</u>	1,00	1,00	1,00	0,96
Brukere (ekskl. brukere i Sykehjemsetaten og psykisk helse)				
Antall brukere som mottar fysioterapi hos kommunale fysioterapeuter	480	397	464	453
Antall brukere som mottar ergoterapi	400	423	350	323
Antall brukere som mottar hjelp fra innsatsteam	120	121	135	179

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 1 – Sosialtjenesten	Resultat 2010	Resultat 2011	Måltall 2012	Resultat 2012	Avvik resultat – måltall
Finansiering til kjøp av boliger - andelen søknader behandlet innen 1 måned	64,8 %	80 %	80 %	71,5 %	-8,5 %
Søknad om kommunal bolig - andelen søknader behandlet innen 3 måneder	91 %	90,4 %	95 %	94 %	-1 %
Andel positive vedtak for kommunal bolig effektivert innen 6 måneder	92,5 %	63,3 %	80 %	36,1 %	-43,9 %
Antall personer i døgnovernatningssteder uten kvalitetsavtale (pr 31.12.)	0	4	0	4	4
Antall personer med opphold over 3 måneder i døgnovernatting (pr.31.12)	2	4	0	6	-6
Økonomisk sosialhjelp - andel søknader behandlet innen to uker	66 %	69 %	95 %	72 %	-23 %
Andel deltakere som går ut i arbeid eller utdanning etter endt introduksjonsprogram	72 %	60 %	55 %	45 %	-10 %
Minimum andel fornøyde brukere etter brukerundersøkelser i sosialtjenesten	53 %	71 %	70 %		

Bydelens vurderinger:

Finansiering til kjøp av boliger - andelen søknader behandlet innen en måned

Avviket for 2012 skyldes en økning i antall refinansieringssaker, som er svært ressurskrevende.

Andelen positive vedtak for kommunal bolig innen 6 måneder:

Bydelen har ikke tilstrekkelig med kommunale boliger og kan derfor ikke tilby søkere bolig innen rimelig tid, av den grunn må boligseksjonen prioritere strengt. I 2012 ble det fattet 39 prioriteringsavslag.

Døgnovernatting uten kvalitetsavtale:

Sosialtjenesten har i 2012 henvist 33 voksne og 21 barn til døgnovernatting uten kvalitetsavtale. Det er uheldig at sosialtjenesten må ta i bruk døgnovernatting uten kvalitetsavtale, men dette skjer kun når alle andre muligheter er prøvd.

Døgnovernatting over 3 mnd.:

Sosialtjenesten arbeider målrettet med å redusere oppholdstiden, men hadde likevel pr.31.12.2012, 6 voksne som hadde bodd mer enn 3 måneder. Et resultat på 0 anses urealistisk. Bydelen har få kommunale boliger. Det er svært vanskelig å fremskaffe boliger til personer med psykiske lidelser.

Brukerundersøkelse i sosialtjenesten:

Brukerundersøkelsen i sosialtjenesten i 2012 skiller seg vesentlig fra hvordan tidligere undersøkelser har blitt gjennomført. Det ble benyttet et forenklet spørreskjema som brukere ble bedt om å besvare etter en timeavtale. Hensikten var å måle hvor tilfreds brukergruppen var med mulighet for timeavtale, informasjon og respektfull behandling og oppfølging.

Resultatene for Bydel Søndre Nordstrand er gjennomgående høyere sammenlignet med resultatene for Oslo samlet sett. 95 % av brukerne oppgir at de er fornøyd med sosialtjenesten totalt sett.

Vurdering av barns situasjon i sosialhjelpsvedtak

Barnefamilier innvilges økonomisk støtte etter en individuell vurdering av familiens økonomiske og sosiale situasjon. Det har i 2012 vært fokus på å forbedre rutinene vedrørende utredning av barns situasjon ved søknad om sosialhjelp. I 2012 var det 73 familier med mer enn tre barn som søkte økonomisk sosialhjelp. 14 familier fikk tillegg til basis og 38 fikk andre ekstraytelser etter lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen. Også barnefamilier med færre barn blir innvilget ekstraytelser ut fra en sosialfaglig vurdering av behov.

Obligatoriske nøkkeltall for funksjonsområde 1 - Helse, sosial og nærmiljø	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp	1 502	1 495	1 325	1 333
Antall deltakere i kvalifiseringsprogram den 31.12.	155	151	122	137
Antall deltagere i introduksjonsordning den 31.12.	59	45	39	52
Andel sosialhjelpsmottakere 25-66 år i forhold til innbyggere 25-66 år	6,3 %	5,7 %	5,5 %	4,3 %
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år i forhold til innbyggere 18-24 år	6,3 %	6,1 %	5,3 %	5,1 %
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr mottaker	58 593	48 533	49 307	52 842
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp (måneder)	5,7 mnd	5,5 mnd	5,1 mnd	5,0
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp - mottakere 18-24 år	4,7 mnd	4,5 mnd	3,7 mnd	3,7
Andel mottakere med sosialhjelp/ introduksjonsstønad som hovedinntektskilde	55,3 %	51 %	45 %	45%
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	46,0 %	42,0 %	36 %	50%

Bydelens vurderinger:

Det har vært en økning i i antall klienter som har mottatt sosialhjelp fra 2011 til 2012. Det anses å ha sammenheng med en økt tilflytning av familier som har behov for økonomisk sosialhjelp til sitt livsopphold. Andelen langtidsmottakere er økt i 2012. Det anses å ha sammenheng med at mange av klientene kan ikke nyttiggjøre seg aktive tiltak pga for dårlige norskkunnskaper, samt at prisøkningen i boligmarkedet medfører at flere har behov for økonomisk bistand over tid.

Økonomisk og sosial trygghet og medvirke til at den enkelte i størst mulig grad blir selvhjulpne:

Måltall 2012 (Måltallet defineres som det antall deltakere som er i kvalifiseringsprogrammet 31.12. inkl evt. i permisjon)	137
Registrerte søknader i 2012	185
Innvilgende søknader i 2012	118
Søknader vedtatt avslått	49
Antall deltakere som har vært i programmet i løpet av året	
Deltakere 31.12. (Deltakere med kvalifiseringsstønad som løper inkl evt. i permisjon)	137
Droppet ut i 2012 (Antall vedtak om varig stans i stønad som følge av ikke avtalt uteblivelse fra tiltak i programmet)	10
Antall deltakere med kvp 31.12. som har mottatt supplerende sosialhjelp <u>samtidig</u> med kvalifiseringsstønad i løpet av siste tertial.	38

Bydelens vurderinger:

Tjenesten har i samarbeid med NAV stat arbeidet målrettet med å tilby programmet til klienter som er i målgruppen. Bydelen hadde en økning i antall deltakere på slutten av året og hadde pr. 31.12 137 deltaker i programmet.

3.3 FUNKSJONSOMRÅDE 2 A: BARNEHAGER

3.3.1 Ansvarsområde

Barnehagene er en pedagogisk tilrettelagt virksomhet som reguleres av Lov om barnehager med tilhørende forskrifter. Barnehagene har ulike driftsformer og åpningstider, og inkluderer også åpne barnehager og én familiebarnehage.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft i mars 2006 og ble revidert i januar 2011. Den er en forskrift til loven og angir barnehagens samfunnsmandat og innhold.

Rammeplanen danner grunnlaget for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av barnehagens arbeid.

Ansvarsområdet omfatter:

Drift av 26 kommunale barnehager fordelt på åtte barnehageområder, samarbeid med 10 private barnehager inklusive en privat familiebarnehage og drift av Pedagogisk fagsenter.

Oppgaver overfor kommunale og private barnehager omfatter bl.a. samordning av opptak, behandling av søknader om dispensasjon fra utdanningskravet i stillinger som krever førskolelærerutdanning, tilsyn etter lov om barnehager med forskrifter og veiledning i henhold til gjeldende regelverk. Enhet barnehager har også ansvar for at det gjennomføres foreldreveiledning og rekruttering av barn til barnehage, samt utvikling og gjennomføring av tiltak når det gjelder språkstimulering. Behov for nye barnehageplasser planlegges i samarbeid med sentrale instanser og ansvaret for godkjenning av nye plasser ligger til enhet barnehager. Implementering av standard for Oslo barnehagene var en ny oppgave i 2012.

Overfor barn med nedsatt funksjonsevne og/eller særskilte behov har enheten ansvar for tilrettelegging av barnehagetilbudet og fordeling av ressurser til spesialpedagogiske tiltak. Det fattes vedtak etter opplæringsloven § 5-7 for barn som har rett til spesialpedagogisk hjelp i førskolealder.

3.3.2 Hovedmål

Bydelens satsinger på barnehageområdet bygger på Lov om barnehager med forskrifter, byrådets forslag til budsjett for 2012, målsettinger for Oslo Sør-satsingen og handlingsplan for å nå økonomisk balanse.

- Sikre at barnehagenes drift er i henhold til bestemmelser gitt i barnehageloven

Resultat:

For de kommunale barnehagene er det utarbeidet ”Internkontroll til Lov om barnehager” som sikrer ivaretagelse av lovkravene. Internkontrollen ble revidert i 2012. Det føres stedlig og skriftlig tilsyn i kommunale og ikke-kommunale barnehager. I 2012 er det ført skriftlig tilsyn; tilsynsplan for 2013 er utarbeidet og der inngår både stedlig og skriftlig tilsyn.

- Arbeide for at brukerraten skal nærme seg måltall for Oslo, dvs. 87 % barnehagedeltakelse.

Resultat:

Bydel Søndre Nordstrand oppnådde i 2012 en brukerrate på 73,2 %. Det er en nedgang for barn under tre år, da kun 50,3 % av barn i denne aldersgruppen gikk i barnehage i 2012. Det var gledelig nok en prosentoppgang på 2,6 % for barn over tre år, brukerraten for 2012 lå på 89,2 %. Bydelen ligger således over forventet brukerrate for Oslo som helhet gjeldende de eldste barna.

- Styrke og videreutvikle læringsmiljøet i barnehagene i henhold til særlige satsingsområder innen språk og foreldrearbeid.

Resultat:

nyeLESEFRØ prosjektet har blitt intensivert i 2012. Konseptet er nesten ferdigstilt med tanke på form, innhold, avklaring av ansvar og samarbeidsstrukturer. Alle barnehagene skal nyeLESEFRØ-sertifiseres etter en prosjektperiode. Det er utarbeidet framdriftsplan, og alle kommunale barnehager vil være sertifisert innen medio 2014. Deretter vil private barnehager bli invitert til deltakelse i prosjektet. I 2012 har 10 barnehager, med totalt 694 barn og deres foresatte, startet prosjektperioden, hvorav syv sertifiseres i uke 7 i 2013. Det er i 2012 inngått samarbeidsavtale mellom bydelen og Kulturetaten vedrørende innhold, utvikling og ansvarsfordeling i prosjektet. Det har vært hjemlånt 3760 bøker i 2012.

Prosjektet "Fra barnestaving til oppdagende skriving", en annen særskilt satsing på barnehageområdet, startet i Prinsdalstoppen barnehageområde i 2012. Hovedsatsingen har vært på skapende og kreativ skriving, der barn er oppfordret til å "lekeskrive" og deretter formidle hva de har skrevet. Dette har stimulert barnas fortellerglede og evne til å formidle et budskap til andre. Prinsdalstoppen barnehageområde har vært pilot for dette prosjektet, som vil videreutvikles i 2013. Hovedsatsingene på prosjektene nyeLESEFRØ og barnestaving har i stor grad involvert foreldrene. Hjemlån av bøker, involvering i barnas skriftspråkutvikling og vektlegging av dialog mellom barnehageansatte og foreldre rundt viktigheten av samspill og stimulering av barns utvikling har vært viktige elementer i dette arbeidet.

- Implementere første delprosjekt i Oslo barnehagene, Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole.

Resultat:

Standarden følges i alle kommunale barnehager; ikke-kommunale barnehager er oppfordret til å følge den; noe som har ført til at sju av ni ikke-kommunale barnehager har tatt den i bruk. En av rutinene i Standarden gjelder informasjonsoverføring fra barnehage til skole. Med noen få unntak fikk skolene innen 1.juni overlevert informasjonsskjemaer som barnehagens leder hadde fylt ut i samarbeid med barnet og dets foresatte. Den årlige evalueringen av samarbeidet mellom bydelen og skolene, som bydelen har ansvar for, ble gjennomført 4.desember med svært godt oppmøte. På møtet ble det særlig lagt vekt på å evaluere tre av rutinene i Standarden; Rutine 2 - Informasjonsoverføring, Rutine 5 - Faglig/pedagogiske møte mellom barnehagen og Rutine 6 – Foreldremøte med barnehage og skole. Det er skrevet rapport fra møtet.

- Sikre at alle barn har tilstrekkelige norskkunnskaper før skolestart.

Resultat:

Satsing på språkpedagoger for å sikre best mulig norskkunnskaper hos alle barn før skolestart er videreført. Det rapporteres nå fra flere skoler om at dette har gitt positiv effekt. Rektor ved Rosenholm skole kunne for eksempel rapportere etter skolestart i høst at dette var første år at

alle elevene i en klasse kunne samles om opplesning av samme bok. For å sikre enda bedre kvalitet i dette arbeidet er Pedagogisk fagsenter i 2012 styrket med en konsulentstilling som skal sikre god styring og utvikling av barnehagenes språk- og foreldrearbeid.

- Videreføre og videreutvikle barnehagen som forebyggende og integrerende faktor.

Resultat:

Gratis kjernetid har medvirket til at nesten alle barn nå går i barnehage før skolestart.

Brukerraten for 2012 lå på 89,2 % for barn over 3 år. Det kan antas at brukerraten for 5-åringene er enda høyere. Det er i 2012 iverksatt tiltak for å sikre barn barnehageplass der man ser dette vil være et viktig tiltak, men der foreldre ikke er søkere til barnehageplass. I samarbeid med helsestasjonene, familiesenteret, barnevernet, skolene, PPT og andre instanser er familier kontaktet for å få dem til å søke barnehageplass. Bydelen har i 2012 hatt god kapasitet i minitilbudene, som er et gratis barnehagetilbud for 4- og 5-åringene. Pr. desember 2012 går 75 barn i minitilbud.

- Ha stort fokus på rekruttering av førskolelærere til bydelens barnehager

Resultat:

Det ble i 2012 rekruttert 15 førskolelærere/pedagogiske ledere til våre barnehager, kun en førskolelærer har sluttet. Arbeidet med arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning, AB, har fortsatt. I 2012 ble det uteksaminert åtte ABF-studenter i bydelen, seks våren 2012 og to ved årsskiftet. Av disse er syv ansatt i førskolelærer eller ped.leder stillinger i bydelen, en har sluttet. Høsten 2012 ble det tatt opp fire nye studenter, en student har trukket seg fra studiet. Totalt antall studenter i bydelen ved årsskiftet er åtte.

3.3.3 Situasjonsbeskrivelse

Barnehageopptak

Pr. 31.12.12 hadde 2127 barn plass i bydelens barnehager. 147 av bydelens barn har barnehageplass i andre bydeler, og 80 barn fra andre bydeler har plass i barnehager i Bydel Søndre Nordstrand. Dette gir en dekningsgrad på antall barn fra Bydel Søndre Nordstrand som benytter seg av barnehageplass på 73,2 %.

Alle som søkte innen fristen for hovedopptaket, og som fylte ett år før 31.8.2012, ble tildelt plass i hovedopptaket (barnehagegarantien). Løpende opptak skjer gjennom hele året dersom det blir ledige plasser i barnehagene. Det er utarbeidet gode rutiner for samordnet opptak i ikke-kommunale barnehager.

Når det gjelder søkningen til barnehageplass for barn under tre år, er den lavere i Bydel Søndre Nordstrand enn i resten av Oslo kommune. Bydelen har svært høy andel av mottakere av kontantstøtte. Endringen av kontantstøtteordningen i 2012 har foreløpig ikke ført til høyere søkerandel for toåringer.

Det forelå ingen planer om utbygging av kommunale barnehager i bydelen i 2012. Antall plasser pr. dags dato er tilstrekkelig sett i forhold til dagens nivå på søknader. Utviklingen i søkermassen overvåkes nøye, og danner grunnlag for videre planlegging av plasser.

Likebehandling av private og kommunale barnehager

Kommunen skal sørge for at godkjente ikke-kommunale barnehager i kommunen behandles likeverdig med kommunale barnehager ved tildeling av offentlige tilskudd til ordinær drift etter "Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager". Forskriften pålegger kommunen å dekke kostnader til ordinær drift av de ikke-kommunale barnehagene som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd eller foreldrebetaling. Kommunalt tilskudd i perioden fra januar til juli utgjorde minimum 91 % av hva en kommunal barnehageplass kostet, og fra august til desember 92 %.

Godkjenning og tilsyn

Kommunen er lokal barnehagemyndighet og har ansvar for godkjenning og tilsyn etter Lov om barnehager i kommunale og private barnehager. Bydelen hadde ingen godkjenningssaker til behandling i 2012.

I desember 2012 ble "Internkontroll til Lov om barnehager" revidert. Internkontrollen legger føringer for de kommunale barnehagene for hvordan bestemmelsene i barnehageloven skal ivaretas, og beskriver hvilke områder det skal føres tilsyn med. For de ikke-kommunale barnehagene er det krav om utarbeidelse av tilsvarende rutine. Tilsyn ved innhenting av opplysninger fra kommunale og ikke-kommunale barnehager har vært foretatt jevnlig gjennom året; bl.a. data om antall ansatte med godkjent førskolelærerutdanning, representanter i Samarbeidsutvalget (SU) og antall barn i barnehagen.

Innhold i barnehagene

Opplæring i "Felles faglig fokus" ("FFF"); pedagogisk plattform for de kommunale barnehagene, har vært gjennomført for alle nyansatte i 2012. Med utgangspunkt i FFF ble det gjennomført en felles planleggingsdag for ansatte i de kommunale barnehagene 23.april. De ikke-kommunale barnehagene ble invitert med i planlegging og gjennomføring av planleggingsdagen, og en av dem takket ja til invitasjonen.

Mangelen på førskolelærere i barnehagene er redusert med ca. 15 fra 2011 til 2012. Fortsatt utvikling av de ansattes kompetanse er ivarettatt; blant annet gjennom videreføring av ABF-utdanningen, KOMPASS som er en høyskoleutdanning for assistenter og BKA-kurs (basiskompetanse i arbeidslivet; skriving, lesing, regning, data) for 16 assistenter med annet morsmål enn norsk. Denne kompetansehevingen gir et kompetanseløft for alle i barnehagen fordi undervisningen for den enkelte ansatte integreres i hans/hennes daglige arbeid.

Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole er tatt i bruk i alle kommunale og åtte av ni ikke-kommunale barnehager. Det er utarbeidet rutiner og årshjul som skal sikre samarbeidet mellom skole og barnehage gjennom året.

Alle fagledere for plan og utviklingsarbeid, samt de som ønsket det av styrerne i de ikke-kommunale barnehagene, har fått opplæring i bruk av Oslobarnehagens mal for årsplan. Denne er tatt i bruk for utarbeidelse av årsplan 2013.

"Barnehageportalen" ble lansert 1. februar. I forkant av dette ble det etablert egne sider for hver

enkelt kommunal og privat barnehage på bydelens internettsider. Bydelens innhold på de nye barnehagesidene ble ferdigstilt i januar 2012, og innholdsprodusenter i den enkelte barnehage oppnevnt. Det er utarbeidet rutiner og årshjul for ”Oppfølging av publisering og innhold på barnehagens nettsider”. Barnehageenhetens nettsider ble etablert i 2012 hvor all aktuell informasjon gjeldende barnehageenheten er gjort tilgjengelig.

Forebyggende tiltak

Barnehagesektoren har også i 2012 spilt en viktig rolle som integreringsarena for barn i førskolealder og deres familier. Så godt som alle barn som begynte på skolen høsten 2012 hadde erfaring fra et tilrettelagt pedagogisk tilbud før skolestart. Videreføring av 17 timers gratis minitilbud, i alle geografiske områder av bydelen, har fortsatt en viktig funksjon for å ”sluse” barn og familier inn i et barnehagetilbud. Mange av disse velger å gå over i et heldagstilbud. Etterspørselen etter minitilbudet har således blitt mindre de siste årene, men har fremdeles en viktig funksjon for å få barn inn i et barnehagetilbud. Antall miniplasser er opprettholdt i 2012 etter en reduksjon i 2011.

Det forebyggende foreldrearbeidet har vært videreført i 2012 gjennom samarbeidet med helsestasjonene om Språk4 arbeidet. Alle barnehageområder rapporterer at dette samarbeidet fungerer. Det har vist seg å være utfordrende å få gjennomført ICDP-foreldreveiledning i regi av barnehagene. Pedagogisk fagsenter er i 2012 styrket med en konsulentstilling, og samarbeidet som nå etableres mellom barnehagene og Pedagogisk fagsenter om forebyggende foreldrearbeid, antas å styrke dette arbeidet. Barnehagene har jobbet systematisk med opplæring av ansatte og gjennomføring av URO-samtaler. Barnevernet melder om godt samarbeid med barnehagene når det gjelder meldingsrutiner og samarbeid om forebyggende tiltak i forhold til utsatte familier.

Språkstimulerende tiltak

Bydelens satsing på språkarbeid gjennom språkpedagogstillinger er videreført i 2012. 230 barn i vårsemesteret og 250 barn i høstsemesteret har deltatt regelmessig i språkgruppe, vanligvis to ganger i uka. Hvert barnehageområde har hatt en språkpedagogstilling. Det er store interne forskjeller hva gjelder antall minoritetsspråklige barn i de ulike barnehageområdene. Behovet for språkpedagogressurs er ulikt, og det har derfor i 2012 vært gjennomført en omstrukturering av dette arbeidet. Språkpedagogene vil fra 2013 være underlagt Pedagogisk fagsenter. Det er utarbeidet rutiner for søknad til fagsenteret om språkpedagogressurser. Det er også utarbeidet samarbeidsrutiner mellom fagsenteret og barnehagene om språkpedagogarbeidet.

nyeLESEFRØ er barnehagesektorens storsatsing innen området språkstimulerende tiltak. Det er i 2012 etablert flere nye rutiner for samarbeidet med Deichmanske bibliotek på Holmlia gjeldende tiltak som skal styrke barnehagen som arena for litteraturformidling til barn og for å sikre barnehagene god tilgang til bøker. Innvilgede midler fra OsloSør for 2012 er benyttet i denne sammenheng. Ti barnehager har i 2012 startet sin prosjektperiode for å bli sertifisert som nyeLESEFRØ barnehage. Syv barnehager vil bli sertifisert i februar 2013.

Det foregår systematisk språkarbeid i alle barnehageområdene, med vekt på norsk som felles språk. Erfaringene viser at godt språkarbeid avhenger ikke bare av gode særskilte språktiltak. Sammenhengen mellom disse tiltakene og språktiltak knyttet til det allmennpedagogiske tilbudet, samt gode språkmiljøer hjemme, spiller også en rolle. Barnehageenheten jobber derfor systematisk med å sikre sammenheng mellom det særskilte språkarbeidet som utføres av språkpedagogenepå

den ene siden og barnehagenes arbeid med nye LESEFRØ, barnestavingsprosjektet og andre allmennpedagogiske tiltak på området.

Barn med nedsatt funksjonsevne

Rettigheter for barn i førskolealder med nedsatt funksjonsevne er hjemlet i Opplæringsloven § 5-7. Enhet barnehager er lokal myndighet med ansvar for vurdering og videresending av søknader til PPT, som er sakkyndig instans for utredning av førskolebarns behov for spesialpedagogisk hjelp. Enhet barnehager er lokal myndighet med ansvar for å fatte vedtak etter Opplæringsloven § 5-7.

Pr. 31.12.12 var totalt 72 barn tilbudt spesialpedagogisk hjelp i barnehage i henhold til vedtak etter § 5-7. Av disse var 51 barn i kommunale barnehager, hvorav 5 i egen spesielt tilrettelagt avdeling. Åtte barn var i private barnehager, ni barn med barnehageplass i andre bydeler/kommuner og to barn i spesialbarnehager. Alle barn med nedsatt funksjonsevne, som det er søkt plass for i barnehage, har fått plass, med unntak av to barn som ved utgangen av året ennå ikke har fått plass i den barnehagen de ønsker, av kapasitetsmessige grunner. Særskilt tilrettelegging av barnehagetilbud i henhold til bestemmelser i Barnehageloven, grunnet bl.a. medisinske årsaker, gis til totalt 22 barn. Av disse har syv barn kun tilrettelegging i henhold til Barnehageloven, mens 15 også har vedtak etter § 5-7. Antall barn med vedtak om særskilt tilrettelegging i barnehagen har vært økende i 2012, slik at tilstrekkelig tiltak innen gitte rammer fortsatt er en utfordring.

Bydelen har gode og systematiske rutiner for å forebygge barns problemer på et tidligst mulig tidspunkt, og mange barn med forsinket utvikling får tilrettelagt hjelp innen det allmennpedagogiske tilbudet. I løpet av 2012 har Pedagogisk fagsenter, i samarbeid med faglederne i de kommunale barnehagene, utarbeidet atferdsmodifiserende og språkstimulerende tiltak i det forebyggende arbeidet. Pedagogisk fagsenter har ansvar for oppfølging og veiledning i henhold til vedtak og i forhold til tidlig forebyggende innsats. Det er utarbeidet IOP (Individuell OpplæringsPlan) og halvårsrapporter for hvert enkelt barn. Foreldre er gitt tilbud om å delta i dette arbeidet og de har også fått tilbud om veiledning fra barnehagen og fra Pedagogisk fagsenter. Bydelen vurderer at tiltakene har hatt god effekt, og det vil arbeides kontinuerlig med å utvide eksisterende tiltak og utvikle og tilpasse nye. Bydelen har pr. 31.08.2012 signifikant færre vedtak etter § 5-7 i opplæringsloven enn i sammenlignbare bydeler. Det kan antas at dette er et resultat av samarbeidet mellom Pedagogisk fagsenter og barnehagene, hvor tidlig innsats og forebygging prioriteres.

Bemanning

I de kommunale og private barnehagene er det totalt 205,3 stillinger, inkludert fagledere og styrere/områdeledere, som krever godkjent førskolelærerutdanning. Per desember er det innvilget totalt 48 dispensasjoner fra utdanningskravet. Dette er en reduksjon på 15, det vil si 24 % fra 2011. 22 dispensasjoner er gitt til ansatte som har annen pedagogisk utdanning, eller som er under utdanning i dispensasjonsperioden. Det jobbes aktivt med å redusere antall dispensasjoner også i kommende periode.

Rekruttering

Det ble i 2012 rekruttert 15 førskolelærere/pedagogiske ledere til våre barnehager, mens kun en førskolelærer har sluttet. Rekrutteringstiltak i 2012 har vært: Deltakelse på karrieredager i Trondheim, Bergen og Halden, synliggjøring av ledige stillinger i den enkelte barnehage på

bydelens nettsider, leskurkampanje, utarbeiding av opplysningsskjema og rekrutteringspolicy i den enkelte barnehage, gode læringsarenaer for ABF- studenter og deltakelse i lokale og regionale rekrutteringsnettverk (Bydelsnettverk og GLØD).

Oslo kommune, Kunnskapsdepartementet og Høgskolen i Oslo har etablert et samarbeidsprosjekt for å øke antall førskolelærere gjennom arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning, ABF. I 2012 ble det uteksaminert åtte ABF-studenter i bydelen (seks våren 2012 og to før årsskiftet). Av disse er syv ansatt i førskolelærer/ped.leder stillinger i egen bydel, en har sluttet. Høsten 2012 ble det tatt opp fire nye studenter, en student har trukket seg fra studiet. Totalt antall studenter i bydelen ved årsskiftet er åtte.

Enhet barnehager utarbeider og oppdaterer rekrutteringsmateriell i form av roll'ups og brosjyrer som benyttes i rekrutteringsarbeidet. I februar ble bydelen tildelt reklameplass i 30 leskur over hele byen med oppfordring til førskolelærere om å søke stilling i bydelen. Parallelt var det annonser på bydelens side i lokalavisen.

Vedlikehold

OBY har i løpet av 2012 planlagt hel eller delvis rehabilitering i tre av bydelens barnehager i 2013. Dette omfatter totalrehabilitering av Sloreåsen, nytt tak på Lofsrud og ombygging av ventilasjonsanlegget i Hauketo.

Bydelen har dessuten utarbeidet en vedlikeholdsplan hvor behov for utbedringer i den enkelte barnehage framkommer. Flere av behovene er nå ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

Barnehageadministrasjonen har gjennom året igangsatt et nært samarbeid med bydelens helsekonsulent. Alle de kommunale barnehagene har søkt om ny godkjenning etter "Forskrift om miljørettet helsevern". Barnehager godkjennes fortløpende, og arbeidet med dette videreføres i 2013.

3.3.4 Hovedoversikt økonomi FO - 2 A - netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr.KOSTRA-funksjon	Regnskap 2011	Oppr. budsjett 2012	Regulert budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik reg.bud./ regnskap 2012
201 Førskole	220 481	223 858	228 445	228 323	122
211 Styrket tilbud til førskolebarn	29 833	27 015	34 454	30 928	3 526
221 Førskolelokaler og skyss	22 273	31 093	31 238	30 275	963
Sum netto utgifter *)	272 587	281 966	294 137	289 526	4 611

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

Samlet sett har FO 2A (barnehager) et mindreforbruk på 4,611 mill kr. Dette beløpet omfatter også ubenyttede øremerkede midler på 0,41 mill kr. som søkes overført til 2013. Korrigeres det for øremerkede midler blir reelt mindreforbruk på FO 2A 4,2 mill kr.

Kostra **201 Førskole** viser et mindreforbruk på 0,122 mill kr. inklusiv ubrukte øremerkede prosjektmidler på 0,41 mill. Kostra 201 har dermed et merforbruk på 0,288 mill kr. De ubrukte prosjektmidlene gjelder bl.a. "Arbeidsplassbasert utdanning", "Kompetanse i barnehage" og "Norsk kurs for ansatte i barnehage".

Kostra **211 Styrket tilbud til førskolebarn** har et mindreforbruk på 3,526 mill kr. En del av utgiftene er feilaktig ført på kostra 201 i stedet for 211.

Ser man disse 2 kostra under ett, viser det et mindreforbruk på 3,238 mill kr. Mindreforbruket skyldes at inntektene ble 1,7 mill kr høyere enn forventet samt at lønnsutgiftene ble 1,5 mill kr lavere enn budsjett.

Kostra **221 Førskolelokaler og skyss** viser et mindreforbruk på 0,963 mill kr. Utgiftene til strøm og oppvarming ble 0,65 mill kr lavere enn budsjettet.

De positive resultatene på FO 2A kommer til tross for at bydelen i juli 2012 fikk et budsjettkutt på 1,240 mill kr, knyttet til antall barn i barnehagene. Bydelen ble i opprinnelig budsjett tildelt midler ut fra antall barn pr 15.12.2010. Bydelens budsjett hadde ikke tatt høyde for at antall barn pr. 15.12.2011 er redusert i forhold til antall barn pr. 15.12.2010. Dette er bakgrunnen for budsjettkutt på 1,240 mill kr.

Budsjettkuttet er basert på tallene som framkommer i tabellen nedenfor. Tabellen viser utviklingen i antall barn (heltidsplasser) i både kommunale og ikke-kommunale barnehager i bydelen. Som følge av at antall barn i kommunale og ikke-kommunale barnehager har gått ned med henholdsvis 11 og 1 barn fra 2010 til 2011, fikk bydelen et kutt i overføringene fra byrådet på 1,240 mill kr.

Tabell: Antall barn omregnet til heltidsplasser pr 15.12.2010 og 15.12.2011

Type bhg	Alder	Årsmelding pr. 15.12.2010	Årsmelding pr. 15.12.2011	Differanse
Kommunale bhg	0-2år	424	416	-8
	3-6år	1 133	1 130	-3
	Sum	1 557	1 546	-11
Ikke-komm bhg	0-2år	184	189	5
	3-6år	348	342	-6
	Sum	532	531	-1
Totalt		2 089	2 077	-12

3.3.5 Måltall og nøkkeltall for tjenesteproduksjon

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 2A - Barnehager	Resultat 2010	Resultat 2011	Måltall 2012	Resultat 2012	Avvik resultat - måltall
Innhold					
Foreldreundersøkelse: Foreldres generelle tilfredshet *	4,8	X	5,2	4,9	0,3
Utbygging					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	74,20 %	74,50 %	87 %	73,20 %	-13,80 %

* På en skala fra 1-6 der 6 er best. Ny brukerundersøkelse for Oslo i 2012 med samme spørsmål som i undersøkelsen fra 2010

Nøkkeltall for: Funksjonsområde 2A – Barnehager	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012
Innhold				
Foreldres tilfredshet med utvikling og læring i barnehagen**	4,3	4,7	-	4,9
Foreldres tilfredshet med barnets trivsel i barnehagen**	4,7	5	-	5,2
Foreldres tilfredshet med barnehagens fysiske miljø**	3,8	4,2	-	4,6
Andel barn 1-5 år fra språklige/kulturelle minoriteter med barnehageplass***	63,3%	62,0 %	63,9 %	68,1 %
Andel barn 1-5 år som ikke er fra språklige/kulturelle minoriteter med barnehageplass***	-	-	-	79,5 %
Andel barn som skolen mottar informasjonsskjema fra barnehagen om****	-	-	-	78,0 %
Andel ansatte i alt i barnehager med førskolelærerutdanning	25,8%	27,4 %	27,9 %	29,8 %
Andel ansatte i alt i barnehager med annen pedagogisk utdanning	4,3%	6,7 %	32,6 %	35,0 %
Andel styrere/pedagogiske ledere med førskoleutdanning	-	-	-	73,6 %
Andel styrere/pedagogiske ledere med annen pedagogisk utdanning	-	-	-	10,1 %
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	128 692	131 942	138 300	133 023
Utbygging				
Andel barn 1-2 år med barnehageplass (dekningsgrad)	53,9%	51,5 %	53,7 %	50,3 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass (dekningsgrad)	88,3%	89,8 %	87,8 %	89,2 %
Antall barn 1-2 år med barnehageplass	643	613	620	601
Antall barn 3-5 år med barnehageplass	1 579	1 552	1 538	1 526

Bydelens vurderinger:

Andelen barn i barnehage holder seg stabilt. Det arbeides kontinuerlig med å rekruttere barn til barnehagene, men det kan synes vanskelig å nå alle, selv med hjemmebesøk.

Det er fortsatt en stor utfordring å rekruttere tilstrekkelig antall førskolelærere til bydelens barnehager, noe bydelen har stort fokus på. Det vektlegges å sikre best mulig kvalitet der dispensasjon fra utdanningskravet innvilges. Nesten halvparten av ansatte som er godkjent som pedagogiske ledere på dispensasjon har annen pedagogisk utdanning eller er under utdanning til førskolelærere. Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter som går i barnehage er økende, noe som bl.a. skyldes gratis minibarnehageplass de to siste årene før skolestart og reduksjon i oppholdsavgiften tilsvarende 20 timers tilbud for de som har heldagsplass. Bydelen har en utfordring i å få høyere dekningsgrad for barn under tre år.

I noen barnehager er antall barn med norsk som morsmål svært lav; noe som gir særlige utfordringer med hensyn til barns bruk av norsk språk.

3.4 FUNKSJONSOMRÅDE 2 B: OPPVEKST

3.4.1 Enhet barnevern

3.4.1.1 Ansvarsområde

Barneverntjenesten er den offentlige instans som på samfunnets vegne skal ivareta de mest utsatte barna. Barneverntjenesten iverksetter hjelpe- og/eller omsorgstiltak overfor barn og deres familier når det vurderes at barnet eller ungdommen har en livssituasjon som begrunner tiltak fra det offentlige hjelpeapparat.

3.4.1.2 Hovedmål

- Sikre at barn og unge med behov for bistand fra barnevernet får tilstrekkelig hjelp, i rett tid av kompetent personale innenfor de ressursmessige rammer bydelen disponerer

Resultat:

Barneverntjenesten har hatt stor pågang av bekymringsmeldinger i 2012, og har gjennomført 486 undersøkelser. Fristen på tre måneder er overholdt i 79,3 % av sakene. I løpet av året har 854 barn hatt tiltak fra barneverntjenesten for kortere eller lengre tid og med varierende grad av inngripen. 33 barn har hatt behov for øyeblikkelig hjelp til annet omsorgsted, og for en tredjedel av disse har vi funnet gode alternativer i nær familie eller nettverk.

- Bidra aktivt, sammen med bydelens øvrige tjenesteapparat, til at brukerne sikres et tilbud på lavest mulige effektive omsorgsnivå (LEON-prinsippet)

Resultat:

Barneverntjenesten er godt representert i tverrfaglige team og har deltatt aktivt i bydelens arbeid med å skolere ansatte til å kunne gi god hjelp tidlig og til å ta kontakt med barneverntjenesten når dette er nødvendig.

- Utvikle egne tiltak som bidrar til en optimal fordeling mellom egenproduksjon og tjenestekjøp

Resultat:

Barneverntjenesten har eget booppfølgingsteam, og har ansatte som arbeider med ungdommer som faller utenfor i forhold til videregående skole. Barnevernets familieteam har i samarbeid med mottak utviklet gode rutiner og arbeidsmetoder i forhold til akuttarbeid og de deltar i TIBIR satsingen som PMTO rådgivere. Barnevernets ungdomsteam har i flere saker hatt mulighet til selv å gjennomføre tjenesten når tiltaket har vært råd og veiledning til ungdom og foreldre. Dette har i mindre grad vært mulig for de som arbeider med fosterbarn og barn under 12 år. Her er det fortsatt ganske mange saker pr. barnevernkonsulent.

3.4.1.3 Situasjonsbeskrivelse

Barneverntjenesten har hatt aksjonslisten koblet mot økonomisk handlingsplan i fokus gjennom hele året, og har arbeidet intensivt og systematisk for å nå oppsatte målsettinger.

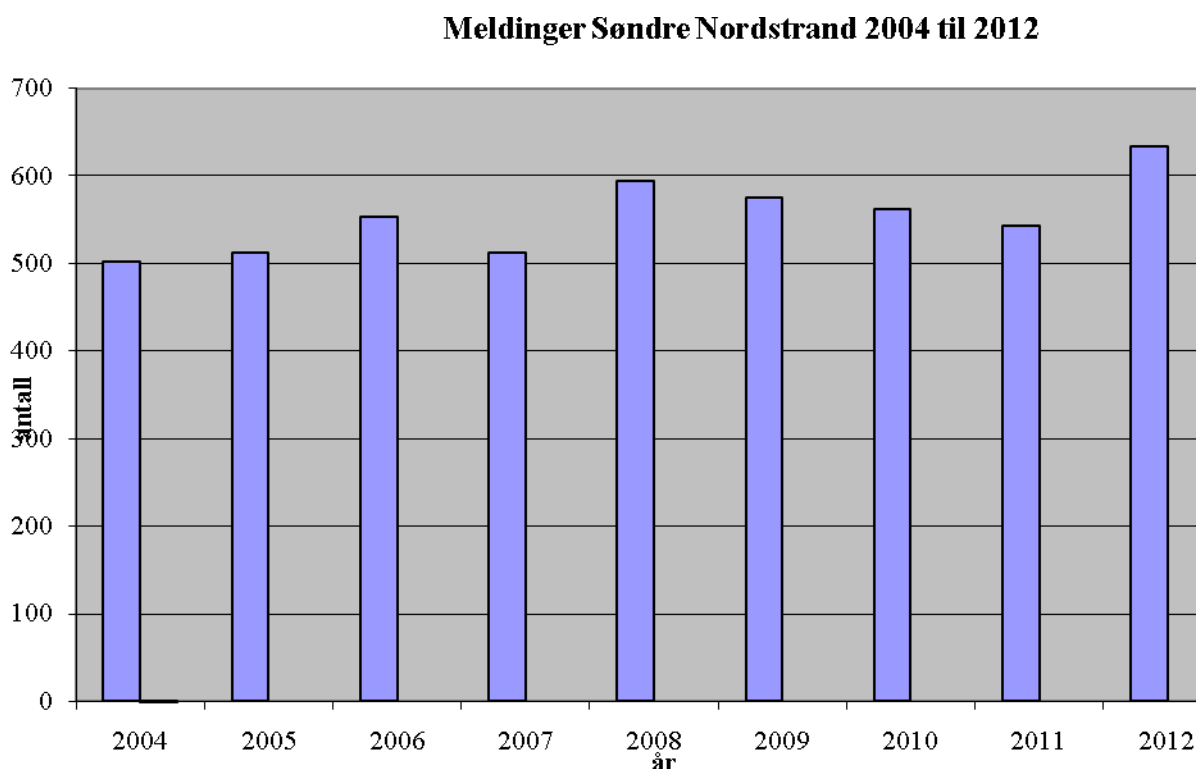
Ved statlig satsing på barnevern ble tjenesten tildelt 2,1 årsverk i 2012. Disse er fordelt med 0,5 til merkantilt arbeid, 1 barnevernkonsulent til TeamBarn og 0,6 til mottaksarbeid. Alle årsverk var besatt fra høsten 2012.

Antall bekymringsmeldinger i bydelen har de siste årene gått ned, men i 2012 økte det med 16,1 % og ble totalt 634. Dette innebærer at tjenesten i 2012 fikk meldinger tilsvarende 5,9 % av barnebefolkningen, en økning fra siste år på 0,8 %. I Oslo som helhet er dette tallet 4,17%, en økning på 0,07 %.

Selv om det har vært en økning i antall meldinger er det grunn til å tro at effekten av godt forebyggende arbeid fortsatt vil gi reduksjon i antallet meldinger i årene fremover. Det har vært arbeidet mye og godt med meldergruppene i bydelen, og det er gledelig at en overvekt av meldingene gjelder barn under 12 år. Det å komme inn tidlig er betydningsfullt både faglig og økonomisk i forhold til grad av inn gripen fra barnevernets side.

For Oslo som helhet øker også antall meldinger. I 2011 var det 5159 og i 2012 er det 5289 (tall er hentet fra datavarehuset).

Figur 1. Utvikling i antall meldinger til Søndre Nordstrand, 2004 - 2012

Bydelsbarnevernet har etter å ha fått flere stillinger i perioden 09-12 fått langt bedre kontroll i forhold til fristoverskridelser. I 2012 er 79,3 % av undersøkelsene ferdig innen fristen, noe som er en merkbar forbedring fra 2009 da det kun var 32 % av undersøkelsene som var ferdig i løpet av tre måneder.

Antall undersøkelser som blir ferdigstilt innenfor tremånedersfristen er altså sterkt økende, men det er fortsatt rom for forbedring.

Bydelsbarnevernet har et godt samarbeid med politi, skoler, barnehager, familiesenter og øvrige samarbeidspartnere i bydelen. I 2012 har etablerte besøkshjem og støttekontaktgruppe i samarbeid med Enhet fritid blitt videreutviklet. Arbeidet med de aldersinndelte, tverrfaglige team har bidratt

til å styrke og utvide dette samarbeidet. Samarbeidsavtale mellom DPS og bydelene Nordstrand, Søndre Nordstrand og Østensjø er ikke ferdigstilt, men arbeidet er i gang.

Drop-out teamet har, i samarbeid med blant annet NAV og private aktører, bidratt til at ungdom som har falt ut av videregående skole ikke går uten dagtilbud over lengre tid.

Bydelsbarnevernet er fortsatt langt fremme i satsing på arbeid med vold i nære relasjoner, og bidrar i fagutviklingen på dette området. Det har tidligere vært satset på felles opplæring av ansatte som arbeider i oppvekstfeltet, noe som har ført til godt samarbeid om voldsutsatte barn.. Dette bidrar sterkt til at barn som har behov for det kommer tidlig i kontakt med og får hjelp av barnevernet. I 2012 var en fjerdedel av meldingene vedrørende voldsproblematikk.

Barneverntjenesten har benyttet tverrfaglig team og andre tverrfaglige fora til å få ut informasjon om arbeidet som gjøres. Barnevernet har etablert egen Webansvarlig som har arbeidet med å få ryddet opp i gamle lenker. Ved slutten av 2012 er oppryddingen ferdig, slik av det i januar 2013 er klart til å legge inn nye sider.

Barn/ungdom med innvandrerbakgrunn er fortsatt overrepresentert i forhold til deres andel av barnebefolkningen, og barnevernet møter spesielle utfordringer i møte med disse familiene. Dette gjelder også barn og familier fra deler av Europa. Det er utfordrende både hva gjelder kulturforskjeller, språkforskjeller og forskjellig oppfattelse av det offentliges berettigelse i den private sfære. Utfordringene søkes løst ved ekstern og intern opplæring og veiledning.

Antall barn med tiltak fra barneverntjenesten er redusert fra 588 pr 31.12.2011 til 560 pr. 31.12.12. I 2012 har det vært avsluttet 483 undersøkelser, hvorav 228 førte til tiltak.

Barneverntjenesten har de siste to årene arbeidet med utvikling av metodikk som skal kunne bidra til bedre og mer konkrete undersøkelser og bedre oppfølging av barn i tiltak. Målet er å fokusere på ressurser i og rundt barnas familier. Dette for å kunne spille på disse i det videre arbeid med familiene, samt raskt å kunne finne ut hvor ekstra ressurser skal settes inn. Dette arbeidet er nå ferdigstilt og tjenesten har etablert nye rutiner.

Andel barn med tiltak i barneverntjenesten er fremdeles høyere enn både gjennomsnittet i Oslo kommune og bydeler det er naturlig å sammenlikne seg med. Særlig gjelder dette hjelpetiltak. Barneverntjenesten betaler barnehage og AKS (aktivitetskolen) for til sammen 110 barn. 54 barn mottar støtte til fritidsaktiviteter.

Ved årets slutt mottok 54 unge i alderen 18 – 23 år ettervern fra barneverntjenesten.

Salto.

Godt kriminalitetsforebyggende arbeid forutsetter et tett samarbeid mellom bydel, skole, politi og frivillige organisasjoner. SaLTo-koordinator hadde permisjon første halvdel av 2012, men systemer og rutiner innført i 2011 ble opprettholdt i perioden. SaLTo-koordinator har i løpet av 2012 blitt flyttet organisatorisk, og er nå organisert under bydelsdirektør. SaLTo-samarbeidet fungerer godt og det har jevnlig blitt avholdt møter på styringsgruppe-, koordineringsgruppe- og arbeidsgruppenivå i bydelen. Bydelen er også en del av samarbeidet i SaLTo-syd og SaLTo Oslo. I 2011 ble et nettverk bestående av blant annet religiøse ledere i bydelens menigheter, politi og bydelsadministrasjonen, ”Forum for dialog og samarbeid”, etablert som et nytt samarbeidsforum.

Forumet har i løpet av 2012 hatt møter ca hver 6. uke i tillegg til sorgseminar, førstehjelpskurs og konflikthåndteringskurs. Forumet skal bidra til å styrke dialog og samarbeid mellom aktører i Bydel Søndre Nordstrand, for å fremme trygghet og for å hindre og håndtere kriser som kan oppstå i lokalmiljøet.

3.4.2 Enhet forebyggende barn/unge

3.4.2.1 Ansvarsområde

Forebyggende enhet barn/unge omfatter aktivitet både innenfor funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø og funksjonsområde 2b oppvekst, men vil bli beskrevet samlet under dette kapitlet.

Forebyggende enhet har et spesielt ansvar for drift, koordinering og utvikling av forebyggende lavterskeltilbud, kompetansehevende tiltak og å bidra til styrking av tverrfaglig samarbeid på oppvekstområdet. Godt forebyggende arbeid krever en helhetlig tilnærming hvor det arbeides parallelt med ovennevnte områder. Tilbud og tiltak spenner fra universelt forebyggende arbeid mot hele barne- og ungdomsbefolkningen, til mer avgrensede tiltak rettet mot ulike risikogrupper. Grunnleggende fokus er tidlig intervensjon, mestring og ressurser med tanke på å forebygge, oppdage og snu en skjev utvikling tidligst mulig. Foreldrearbeid/veiledning vektlegges ettersom foreldre anses som barnas viktigste ressurs. Målsettingen er å bidra til at foreldre i større grad kan ta ansvar for og mestre egne liv.

Dette innebærer en helhetlig satsing med oppbygging av tiltak på universelt, selektert og indikert nivå som gir mulighet til differensierte og effektive tiltak tilpasset hele barne- og ungdomsbefolkningen.

Enhet forebyggende er delt i tre tjenesteområder. Disse er:

Helsestasjonstjenesten består av tre helsestasjoner, svangerskapsomsorg ved to av disse helsestasjonene og smittevern.

Skolehelsetjenesten består av skolehelsetjeneste ved 14 skoler i bydelen og helsestasjon for ungdom.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et lovpålagt lavterskeltilbud til alle barn, unge og deres foresatte. Tjenesten skal tilby et helhetlig og samordnet tilbud til gravide, barn og unge i alderen 0-20 år som er tilpasset brukernes behov på et faglig forsvarlig nivå. Tjenester til barn og unge på dette området er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Barn med nedsatt funksjonsevne kan også ha rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven.

Familiesenteret består av veiledningsgruppe, Uro koordinator, PMTO team, ICDP team, frisklivssentral og saksbehandler på prosjektmidler og tilskuddsordninger.

Familiesenteret er et frivillig lavterskeltilbud til barn, unge og familier som opplever at de strever i sin hverdag.

3.4.2.2 Hovedmål

- Legge vekt på tidlig innsats slik at barn, unge og familier ikke får varige problemer
Resultat:
Som en kompetansehevende satsing får alle ansatte som arbeider med barn og unge opplæring i URO, en metode for å senke terskelen for tidlig intervensjon. I 2012 gjennomgikk 136 denne opplæringen.
- Sikre at barn, unge og familier får hjelp så tidlig som mulig
Resultat:
Aktiviteten ved Familiesenteret, bydelens forebyggende lavterskeltilbud, har i 2012 vært økende og det er registrert 197 nye saker i løpet av året.
- Bidra til at alle ungdommer fullfører videregående skole
Resultat:
Samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skolens ansatte for å forebygge frafall fra videregående skole har blitt styrket i 2012 ved blant annet tettere samarbeid rundt barn med mye fravær.
- Forebygge utbrudd av smittsomme sykdommer
Resultat:
Vaksinasjonsdager er innført ved alle helsestasjoner for å øke vaksinasjonsdekningen og forebygge utbrudd av smittsomme sykdommer.
- Tilby foreldrestyrkende tiltak med fokus på foreldrenes deltagelse og ressurser
Resultat:
Enheten tilbyr kurs for bydelens foreldre i ICDP (International Child Development Program), PMTO (Parent Management Training - Oregon) og Fortsatt forelde. I tillegg til kurs gis det også PMTO rådgivning og behandling.
- Bidra til at barn og unge med spesielle behov får koordinerte tjenester
Resultat:
Enheten bidrar aktivt i ansvarsgrupper, deltar i tverrfaglige team og samarbeid i tilknytning til individuell plan.
- Bekjempe kjønnslemlestelse og tvangsekteskap og bistå de som har vært utsatt for dette
Resultat:
I Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er arbeidet knyttet til forebygging av kjønnslemlestelse innlemmet i det faste programmet ved individuelle konsultasjoner. Temaet blir tatt opp i møter med jenter fra de berørte områder, både enkeltvis og i grupper.

3.4.2.3 Situasjonsbeskrivelse

Forebyggende arbeid er en av de viktigste langsiktige investeringer som kan gjøres ut fra både et menneskelig og et samfunnsøkonomisk perspektiv. Ved å legge til rette for godt forebyggende

arbeid og tidlig intervensjon gis mulighet til å snu skjevutvikling før problemene blir store og kostbare. Bydelen har de siste årene gjennomført et omfattende endringsarbeid som følge av vesentlig økonomisk merforbruk. Satsing på forebyggende enhet og forebyggende arbeid har vært og er et prioritert område i denne prosessen. Ved en slik satsing der tidlig innsats, brukerorientering og tilgjengelighet står i fokus kan bydelen forebygge skjevutvikling, gi relevant hjelp på laveste effektive nivå og dermed blant annet bidra til å redusere brukeraten i barnevernet. Samtidig vil dette bidra til at bydelens barn, unge og familier kan få et samordnet og helhetlig hjelpetilbud når et slikt behov eventuelt oppstår.

Forebyggende enhet har fortsatt fokus på utvikling og drift av enheten med det mål å nyttiggjøre de muligheter som denne organiseringen innebærer. Det er derfor i 2012 gjort en endring i lederstrukturen. Enheten består nå av en ledergruppe med enhetsleder og tre tjenesteledere fra henholdsvis familiesenter, helsestasjon og skolehelsetjeneste. Denne endringen har styrket både enheten som sådan og de ulike tjenesteområdene. Familiesenteret, inkludert PMTO teamet, skolehelsetjenesten og ledergruppen flyttet i oktober til nye lokaler i Rosenholmveien 4b.

Familiesenteret har hatt økt aktivitet og hadde i 2012 197 nye registrerte saker. De fleste henvendelsene kommer fra foreldre / brukere. Et tettere samarbeid med barnevernet både i forhold til drøfting/avklaring av nye saker og i forhold til etablerte saker er igangsatt med månedlige møter. Det har også vært gjennomført møter med BUP med tanke på å etablere et tettere samarbeid.

Veiledningsgruppa har gjennomført PREP (Prevention and Relationship Enhancement Program) og kurs og mestringsgruppe for barn av psykisk syke. PREP-kursene har som målsetting å lære par å kjenne igjen hva slags konflikter som kan skade forholdet, samtidig som det gis noen verktøy til å forbedre kommunikasjonen. PREP setter søkelyset på det som kan styrke forholdet. Kurs og mestringsgruppe for barn av psykisk syke har som målsetting å ivareta barn som pårørende.

Valgte satsinger innenfor foreldrestyrkende arbeid ICDP (International Child Development Program) og PMTO (Parent Management Training - Oregon) er metoder som har dokumentert god effekt på henholdsvis utvikling av godt samspill mellom foreldre og barn, og forebygging og behandling av atferdsvansker. Med utgangspunkt i disse metodene har videreutvikling av foreldrestyrkende tiltak individuelt og/eller i grupper i 2012 også vært et prioritert område. ICDP teamet har gjennomført ICDP grupper på familiesenteret både vår og høst. Det har også vært gjennomført ICDP opplæring av nye veileder i bydelen.

PMTO teamet har arbeidet med saker henvist fra barnevernet og saker henvist fra andre tjenesteområder i bydelen og fra BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk). I tillegg har teamet gjennomført opplæring og er i gang med opplæring av totalt 16 PMTO rådgivere fra ulike tjenester i bydelen. Disse rådgiverne tilbyr nå foreldreveiledning knyttet til lettere/ begynnende atferdsproblematikk. Teamet har også hatt to PMTO foreldrekurs i løpet av året.

Som en kompetansehevende satsing har bydelen valgt å gi alle ansatte som arbeider med barn og unge opplæring i URO, en metode for å senke terskelen for tidlig intervensjon. URO er en utprøvd metode hentet fra Finland som ansvarliggjør hver enkelt ansatt i forhold til å kjenne på egen subjektive uro og agere på den så tidlig som mulig. Ved utgangen av 2012 har 456 ansatte vært gjennom opplæringen. Parallelt med videre opplæring arbeides det med vedlikehold av

kompetansen for å kvalitetssikre at metoden blir brukt aktivt på de ulike tjenesteområdene. Det er i den sammenheng innført registrerings- og rapporteringsrutiner for bruk av metoden. 4 URO trenere fra bydelen har også deltatt på opplæring av URO trenere i bydel Nordstrand, som også har startet opp med bruk av URO metoden. De 4 trenerne har etter endt opplæring kompetanse til å utdanne nye URO trenere.

”Lavterskeltilbud, utviklingsfremmende samtaler ”, er videreført ved Bjørnholt videregående skole. Hovedmålet er å styrke det psykososiale samtaletilbudet til ungdom som trenger hjelp. Tjenesten er gjort mer tilgjengelig, og det er utviklet varierte samtaletilbud til ungdom som er i behov av bistand. Skolehelsetjenesten ved alle skoler registrerer en betydelig økning i antall psykososiale utfordringer. Dette har gitt økt fokus på tilbud om ulike grupper i skolehelsetjenesten i samarbeid med skolen. Det er også økt bevissthet på å nyttiggjøre kompetansen i egen enhet, samarbeide tverrfaglig og på den måten bistå skolene og barn/ungdom med utfordringer.

Det er et kontinuerlig fokus på frafall fra videregående skole, og hvordan skolehelsetjenesten kan samarbeide med skolens ansatte rundt dette. Det er hvert år et noe økende antall elever som oppsøker skolehelsetjenesten på videregående skole.

Helsestasjon for ungdom har i hele 2012 hatt tilbud om rustesting. Tidligere ble det gjennomført kun på ”oppdrag” fra politi eller barnevern. Helsestasjon for ungdom har hatt kapasitet til å ta i mot flere, og har i løpet av året åpnet for at foreldre kan ta kontakt hvis de har en bekymring rundt sin ungdom. Enkelte ungdommer har også selv tatt kontakt, likeledes noen lærere. Det tilbys samtaler og veiledning med ungdommen med fokus på fysisk og psykisk helse. Helsestasjon har ved årets slutt kontakt med mange ungdommer med denne problemstillingen. Det er et omfattende, men viktig forebyggende arbeid som blir prioritert. Politi, barnevern og Salto-koordinator er viktige samarbeidspartnere på dette området.

I Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er arbeidet med forebygging av kjønnslemlestelse innlemmet i det faste programmet ved individuelle konsultasjoner. Det er anbefalt i revidert veileder for helsestasjon og skolehelsetjenesten fra februar 2011 at alle jenter med bakgrunn fra samfunn hvor kjønnslemlestelse er utbredt, skal få tilbud om underlivsundersøkelse og samtale på ulike alderstrinn. Om og hvor mye foresatte skal være med, avhenger av alder. Ingen har fått tilbud om underlivsundersøkelse, og ingen har blitt innkalt kun på bakgrunn av dette i 2012. Dette temaet blir allikevel tatt opp i møter med jenter fra de berørte områder, både enkeltvis og i grupper. Temaet er langt fremme i helsesøstrenes bevissthet.

Det er 3 skoler i bydelen med mottaksklasser. Elevene kommer fra forskjellige land og med ulike bakgrunn. Noen kommer fra krigsherjede områder, noen er enslige mindreårige asylsøkere og andre kan komme fra land der kjønnslemlestelse praktiseres. Oppfølgingsbehovet for disse elevene og eventuelt deres familier kan være omfattende.

Språkarbeid er en viktig forebyggende satsing i bydelen. Språk 4 og Sats 2, språkkartlegging i helsestasjonen er implementert i bydelen. Helsestasjonstjenesten bidrar i samarbeid med barnehagene for å avdekke og følge opp behov på dette området.

Vaksinasjonsdager og åpen helsestasjon letter tilgjengeligheten for brukerne og øker effektiviteten i forhold til bruk av personalressursene.

Helsestasjonstjenesten i bydelen har nær 100 pst oppslutning av brukerne, noe som gir en unik mulighet for avdekking av behov og tidlig intervensjon.

Organisatorisk plassering av helsestasjonen i forebyggende enhet sikrer tett samarbeid med familiesenteret. Dette bidrar bl.a. til at brukere med behov utover det ordinære tilbudet innen helsestasjon og skolehelsetjenesten kan få bredere oppfølging i enheten.

Det har ved helsestasjon og i jordmortjenesten vært gjennomført opplæring i EPDS (The Edinburgh Postnatal Depression Scale) og TWEAK (et scoringsverktøy for alkoholbruk hos gravide), kartleggingsverktøy for å oppdage psykiske lidelser og rusmisbruk så tidlig som mulig.

Det har vært en nedgang i antall fødselsmeldinger fra 588 meldinger i 2011 til 565 i 2012.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten følger anbefalt program for kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid etter veileder til forskrift av 3. april 2003, men må på enkelte områder foreta prioriteringer i forhold til hva som til enhver tid kan gjennomføres fullt ut.

Administrering av tilskuddsordninger og prosjektmidler har også vært et fokusområde i 2012. Bydelen har nå fått gode rutiner, bedre oversikt og kontroll over eksterne midler og tilskuddsordninger.

3.4.3 Enhet fritid

3.4.3.1 Ansvarsområde

Enhet fritid er et forebyggende barne- og ungdomstiltak og inngår som en viktig del av bydelens tilbud til barn og unge. Enhetens ansvarsområde er sammensatt og kan oppsummeres på følgende måte.

- Drift av
  - 2 fritidsklubber, Mortensrud aktivitetshus og Lerdal fritidsklubb
  - Søndre Aas Gård
  - Osouloungdommens Motorsenter, Hvervenbukta
  - ESO-tilbud gjennom fritidsenheten ved Lerdal fritidsklubb
  - Vangen
  - ulike prosjekter i fritidssektoren gjennom Oslo-Sørsatsing, storbymidler, fattigdomsmidler og annet.
- Driftstilskudd til Søndre Holmlia Aktivitetssenter
- Tilskudd til private og frivillige organisasjoner

3.4.3.2 Hovedmål

- Bidra til at barn og unge får nødvendig bistand innen de rammene bydelen har til disposisjon og sørge for tidlig inngripen i forhold til uheldig sosial og helsemessig utvikling blant unge

Resultat:

Fritidsenhetens ansatte har gjennomført URO-opplæring, se Enhet forebyggende og har rutiner

for tidlig inngripen. Enheten er representert i ulike fora, bl.a. tverrfaglig team, samarbeid skole – fritid. Enheten samarbeider også med frivillige organisasjoner.

- Bidra til at alle ungdommer fullfører videregående skole

Resultat:

Fritidsenheten tilbyr samtaler med ungdom som sliter. Det ytes også leksehjelp i klubbens regi når ungdommene ber om det.

- Videreutvikle fritidstilbudene i bydelen

Resultat:

Fritidsenheten føler på ”pulsene” hva ungdom er opptatt av og målretter tilbudene etter behovene fra år til år, så også i 2012.

- Skape en trygg bydel

Resultat:

Fritidsenheten har også i 2012 samarbeidet med skole, politi, SaLTo, Natravner og foreldre/foresatte.

- Legge til rette for og sikre at ungdoms medvirkning og deltagelse vektlegges

Resultat:

Bydelen har et ungdomsråd som har møte en gang i måneden. Sekretariatet for dette rådet ligger hos enhetsleder. Ungdomsrådet samarbeider med de ulike klubbrådene på klubbene og elevrådene på skolene.

- Sikre et tilbud på lavest mulige effektive omsorgsnivå (LEON-prinsippet)

Resultat:

Alle ansatte har gjennomgått URO-opplæring og benytter dette i det daglige arbeidet. Enheten er representert i overordnet og aldersinndelt tverrfaglig team med bidrag i forhold til den problemstilling som drøftes. Dette har blant annet gitt som resultat at enheten har startet en gruppebasert støttekontaktordning som barnevernet benytter som tiltak

- Bidra til at brukerrate for barnevernstiltak reduseres

Resultat:

Enhet fritid har etablert støttekontaktgruppe i tilknytning til Mortensrud aktivitetshus og besøkshjemsordning på Søndre Aas gård. Dette er tiltak barnevernet ellers måtte kjøpe eksternt. Ved at tiltakene er i nærmiljøet og i egen regi, gir dette en positiv medeffekt ut over hva slike tiltak normalt ville gitt. Resultatene viser at barna gjør det bedre på skolen, konfliktnivået har gått ned og de fungerer bedre sosialt.

3.4.3.3 Situasjonsbeskrivelse

Bydelen drifter 4 kommunale fritidsklubber/aktivitetshus/ miljøsentre/motorsenter. I tillegg er det flere private forebyggende barne- og ungdomstiltak i bydelen som supplerer de kommunale tilbudene både i innhold og i forhold til geografisk plassering. Aktivitet og besøk varierer, og tilbudet til barn og unge vurderes som bra samlet sett.

Juniorklubben i regi av Oslo Sør-satsingen i lokalene til Holmlia sportsklubb i Lusetjerdalen ble videreført i 2012. Juniortilbudet ved Lerdal fritidsklubb ble også videreført. Drift av disse tilbudene er lagt til fritidsenheten. Det har i perioder vært en utfordring å ha tilstrekkelig bemanning, noe som har gjort at besøkstallet har variert.

Bydelen gir driftsstøtte til Barne- og ungdomssenteret på Holmlia (BUSH). Senteret, som er en privat stiftelse, er et viktig tilbud til barn og ungdom i området. Senteret har også i 2012 hatt etter-skoletidstilbud, klubbkvelder og særskilt tilbud til utsatt ungdom gjennom kulturkafeen og klatreveggen.

For 2012 er bydelen tildelt midler av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet fra tilskuddsordningen Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn.

Bydelen har fått følgende midler:

- kr 1.000.000 til Ungdomstiltak
- kr 1.950.000 + kr 291.000 (overført fra 2011) til Fattigdomsmidler

Disse pengene, til sammen kr 3.241.000, skal brukes til en rekke prosjekter for barn og unge i kommunal og privat/frivillig regi.

Over 450 barn – og unge fikk glede av å delta i aktiviteter som ble finansiert ved disse midlene.

Ungdomsfondet ble videreført, men redusert til kr 45 000 i 2012. Barn og ungdom opp til 23 år kan søke om midler til aktiviteter m.m. som kommer flere til gode eller som er utviklende for den som søker. I 2012 ble midlene delt ut første halvdel av året.

Bydelen har et aktivt ungdomsråd, som i tillegg til å behandle politiske saker, er med på å ”snuse” opp de trender som ungdom i bydelen er opptatt av. Gjennom de kanaler som er mulige prøver de å påvirke til, og opprettholde, et godt og trygt oppvekstmiljø i bydelen.

Oslo bystyre har en egen tilskuddsordning til ungdomsaktiviteter. Ordningen er et virkemiddel for å bedre mulighetene til aktiviteter for ungdom i bydelen. Målgruppe er ungdom i alderen 12 til 20 år. I 2012 mottok bydelen kroner 136 000 for å vektlegge lokalt demokrati og medvirkning.

Ungdomsrådet delte ut disse midlene til ulike lag, organisasjoner og privatpersoner.

Ungdomsrådet gjennomførte også i år SNUK – Søndre Nordstrand ungdomskonferanse i oktober. Der kom de frem til 5 saker som er sendt inn til videre behandling i BU.

Fritidsenheten har videreført støttefunksjonen opp mot barnevernet i 2012. Bl.a. har enheten bidratt med støttekontakter og startet en gruppebasert støttekontaktordning ved Mortensrud aktivitetshus. Dette har vist seg som et meget vellykket tiltak med gode resultater for de som har deltatt. Tilbakemeldinger fra foreldre er at barna gjør det bedre på skolen og fungerer bedre sosialt.

Videre har Søndre Aas gård fungert som besøkshjem. Det har også vært spesielt fokus på å bidra til å styrke foreldrekompetanse hos ungdomsforeldre som har hatt behov for det.

Besøkstallet i fritidsenheten fortsatte å øke også gjennom hele 2012. For at brukerne skulle bli ivarettatt på en god og forsvarlig måte ble bemanningen styrket deler av året. Personalet ble også brukt på tvers i enheten. Alle ansatte har dessuten gjennomført opplæring i URO-metoden.

Det ble i 2012 søkt videreføring av vellykkede prosjekter som er etablert for storby- og fattigdomsmidler. Det ble videre jobbet med nye søknader/prosjekter for å kunne styrke det forebyggende ungdomsarbeidet. Etter ungdommenes ønsker har det vært lagt særlig vekt på respekt, kommunikasjon og mestring som temaer i prosjektene rettet mot ungdom.

Fritidsenheten organiserte via Oslo sør satsingen sommerjobbprosjektet for ungdom. 140 ungdommer hadde fra 2 - 3 ukers arbeidskontrakt gjennom sommeren 2012. Dette har vært meget vellykket, og tilbakemeldingene er at dette ga mange en fin jobbtrening. Flere av ungdommene som hadde jobb i sommer har fått deltidsjobb i ettertid.

Enheten fikk også i 2012 tilskudd fra Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester til Sene lørdagsarrangement. Det er gjennomført 10 Sene lørdagsarrangement gjennom året med et gjennomsnittsbesøk på 120 hver gang. Arrangementene ble planlagt og gjennomført av ungdommene selv.

I løpet av året ble Mortensrud aktivitetshus remiljøsertifisert. Oslo ungdommens motorsenter ble miljøsertifisert – Miljøfyrtårn. De unge medvirket en stor del i prosessen for at gjennomføringen lot seg gjøre.

Ansatte i fritidsenheten har ulik nasjonal og etnisk bakgrunn og gjenspeiler befolkningen i bydelen. Det har gjennom året vært et høyt fokus på nærvarsarbeid. Dette har ført til en betydelig nedgang i sykefraværet i enheten.

3.4.4 Hovedoversikt økonomi FO - 2 B- netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr.KOSTRA-funksjon	Regnskap 2011	Oppr. budsjett 2012	Regulert budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik reg.bud./ regnskap 2012
231 Aktivitetstilbud for barn og unge	22 902	20 292	30 038	24 219	5 819
232 Forebygging – skole- og helsestasjonstjeneste	18 918	18 835	19 791	18 763	1 028
244 Barneverntjeneste	39 067	45 421	48 046	43 806	4 240
251 Barneverntiltak i familien	17 427	11 868	11 868	13 651	-1 783
252 Barneverntiltak utenfor familien	120 735	104 943	104 943	121 897	-16 954
Sum netto utgifter *)	219 049	201 359	214 686	222 336	-7 650

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

Funksjonsområde 2B Oppvekst har et regnskapsmessig merforbruk på 7,65 mill kr. Dette beløpet omfatter også ubenyttede øremerkede midler på 5,43 mill kr. som søkes overført til 2013. Korrigeres det for øremerkede midler blir reelt merforbruk på FO 2B på 13,08 mill kr. De ubenyttede øremerkede midler på 5,43 mill kr fordeles med 4,4 mill kr på Oslo Sør og 1,03 mill kr til andre aktivitetstiltak for barn og unge.

Kostra **231 Aktivitetstilbud for barn og unge** og **232 Forebygging – skole- og helsestasjonstjeneste** har til sammen et mindreforbruk på 6,847 mill kr. Som nevnt ovenfor har man her ubrukte øremerkede prosjektmidler på til sammen 5,43 mill kr. Korrigert for prosjektmidlene vil kostra 231 og 232 ha et mindreforbruk på 1,417 mill kr.

Barnevernet omfatter kostra **244 Barneverntjeneste**, **251 Barneverntiltak i familien** og **252 Barneverntiltak utenfor familien**. Til sammen viser regnskapet for 2012 et merforbruk på 14,497 mill kr.

Kostnadsutviklingen i barnevernet for perioden 2004-2012 er vist i tabellen nedenfor

Tabell: Kostnadsutvikling i barnevernet for perioden 2004 – 2012 (beløp i 1000 kr)

Kostra	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
244	17 429	16 767	19 256	22 369	26 337	33 619	35 274	39 067	43 806
251	6 074	12 251	22 786	21 748	24 776	32 430	31 229	17 427	13 651
252	53 686	55 891	61 974	85 350	102 881	129 122	145 169	120 735	121 897
Sum	77 189	84 909	104 016	129 467	153 994	195 261	211 672	177 229	179 354
Årlig prosentvis endring		10,0 %	22,5 %	24,5 %	18,9 %	26,8 %	8,4 %	-16,3 %	1,2 %

Som tabellen viser, var den årlige prosentvise økningen f.o.m. 2006 t.o.m. 2009 i snitt på godt over 20 %. Økningen fra 2009 til 2010 var på 8,4 %, men det ble en betydelig reduksjon fra 2010 til 2011 med 16,3 %. I 2012 har det vært en moderat økning på 1,2 %. Tabellen viser utviklingen i nominelle tall. Utviklingen fra 2011 til 2012 innebærer derfor en reell reduksjon, da pris- og lønnsutviklingen var på i overkant av 3 %. Nedenfor er det pekt på viktige forhold som ligger bak denne utviklingen.

For å få til den positive utviklingen har det de siste årene vært investert i Barnevernet mht. økt antall ansatte. Fra sommeren 2009 og fram til i dag har det vært en økning på 18,1 stillinger. Av disse utgjør den statlige styrkingen av barneverntjenesten 7,1 stillinger inklusive den siste 0,6 stillingen fra sommeren 2012. Dette har ført til at ledere og barnevernkonsulenter har fått bedre kontroll over enkeltsaker, særlig de med omfattende tiltak. Barnevernkonsulentene har også i større grad fått mulighet til å gjøre deler av arbeidet med ungdom og foreldre selv der dette har vært vurdert som riktig både i et faglig og et økonomisk perspektiv. Egne tiltak både internt i barneverntjenesten og i bydelen forøvrig er viktige satsingsområder.

En solid satsing på fritidstiltak og forebyggende tiltak innen oppvekstområdet fører også til at flere uroer seg og agerer på uroen. M.a.o. at man ikke forholder seg passiv til forhold som gir grunnlag for uro. Dette legger et godt grunnlag for at hjelpen kan settes inn tidligere noe som igjen vil kunne bety både et bedre faglig arbeid i f.h.t. den enkelte barn/ungdom og billigere tiltak.

Oversikten nedenfor viser utvikling i barnevernstiltak i 2012.

Det ble i budsjettet satt et snitt for institusjonsplassering innenfor familien (foreldre/barn plasseringer) på 1,5 som en følge av fokus på å unngå slike plasseringer så langt som mulig. Det viste seg å være for lavt, snittet ble redusert med 0,4 fra 2011 og ble 3,2 barn pr mnd i denne type plassering.

Antall barn og unge plassert i institusjoner utenom familien var i opprinnelig budsjett satt til et snitt på 45. Det har vært flere barn i institusjoner gjennom hele 2012 og snittet ble på 49,6. Til tross for større tilstrømming av nye brukere har antallet barn i institusjon vært lavere enn 2011 da snittet var 51.

Fortsatt stor grad av kontroll og oppfølging av barnevernkonsulenter og ledere i barnevernet, der fokus er på hvorvidt tiltaket er tjenlig, fører til at brukere raskt kommer over i andre typer plasseringer og at det ikke brukes akutt plasser lengre enn nødvendig for å beskytte barna. Barn og unge i andre tiltak, som vanlige fosterhjem og hybel med eller uten oppfølging, er også høyere enn budsjettet, men lavere enn i 2011.

I budsjett for 2012 var det satt et mål om å ha 405 barn i hjelpetiltak i hjemmet, også her ligger antallet som fikk denne type tiltak høyere enn budsjettet. I 2012 var det i snitt 419,3 mot 465 i 2011. Nedgangen fortsetter, men ikke så raskt som budsjettet.

I løpet av 2012 har det vært en økning på 16,5 % i antallet meldinger inn til barnevernet. Takket være gode rutiner og god kontroll har dette ikke ført til en tilsvarende økning i antall brukere. Det har imidlertid resultert i at antallet som mottar hjelp ikke er redusert tilsvarende budsjett for 2012. De tiltak som er satt i verk for å få antall barn i hjelpetiltak til et nivå som gjenspeiler bydelens innsats på oppvekstområdet har også hatt betydning her. Barneverntjenesten arbeider med at barn og unge med behov for tiltak skal få det, men ikke lengre enn det som er tjenlig. Det er et godt samarbeid med barnehage, forebyggende enhet og fritidsenheten for å sikre at det blir iverksatt foreldreveiledning og andre tiltak som ivaretar behov på et lavere nivå.

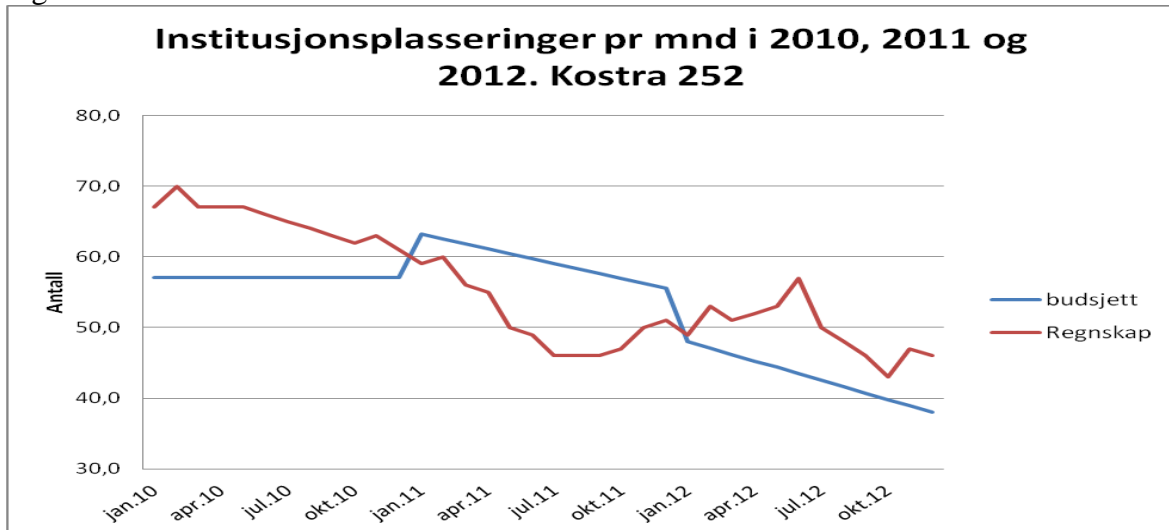
BARNEVERNET	2012	jan	Feb	mar	Apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des
Antall barn/unge med tiltak i familien (Kostrå 251)													
I institusjon	Budsjett	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
	Regnskap	4	5	1	1	0	0	5	5	5	5	3	4
Tiltak i familien	Budsjett	405	405	405	405	405	405	405	405	405	405	405	405
	Regnskap	407	400	405	409	420	432	431	421	444	438	419	405
Antall barn/unge med tiltak utenfor familien (Kostrå 252)													
I institusjon	Budsjett	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45
	Regnskap	49	53	51	52	53	57	50	48	46	43	47	46
Andre tiltak	Budsjett	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5
	Regnskap	106	103	105	106	107	105	110	112	113	115	109	109
Sum tiltak	Budsjett	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5	552,5
	Regnskap	562	556	561	567	580	594	591	581	603	596	575	560

Figur 2 viser antall institusjonsplasseringer pr mnd i 2010, 2011 og 2012.

Fra januar 2010 til januar 2011 ble antall barn i institusjon redusert fra 67 til 59. Antallet gikk også ned i 2011 og lå under budsjett gjennom hele året. Ved utgangen av 2011 var det 51 barn i

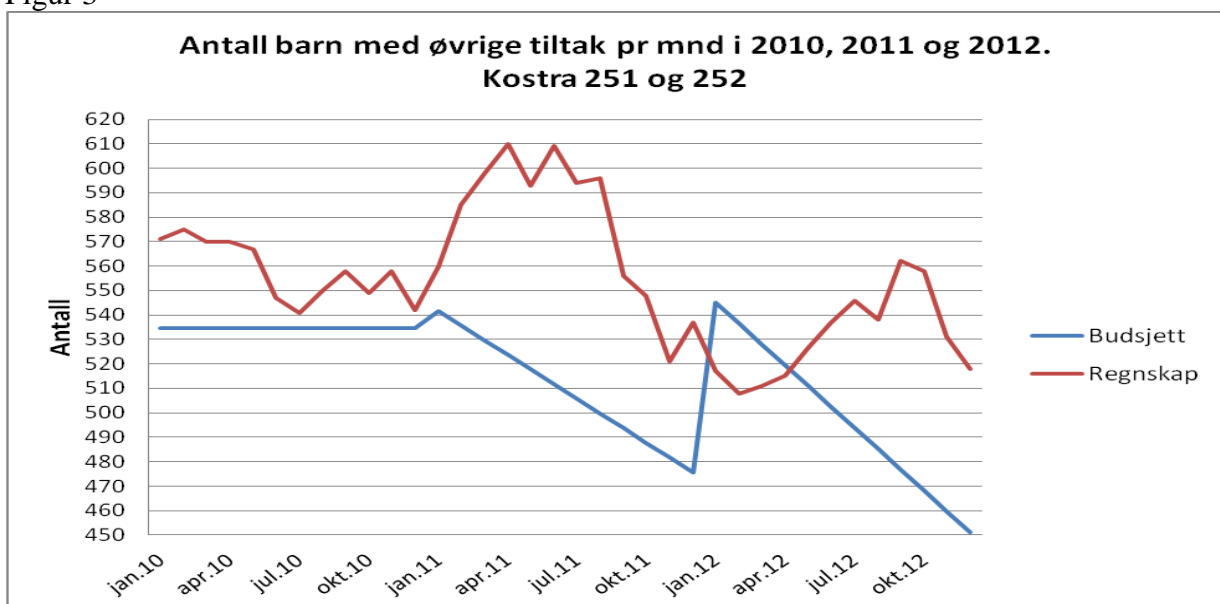
institusjon.. I 2012 var det en økning fram til sommeren. Deretter har antallet barn på institusjon sunket til 46 i desember. Av disse 46 bor 28 i fosterhjem, men de er knyttet til og telles som institusjoner Barneverntjenesten har nøye oppfølging av de plasserte barna og det er en kontinuerlig drøfting i forhold til behov og tilbud.

Figur 2

Figur 3 viser utviklingen innen øvrige tiltak (ikke institusjonsplasseringer) pr mnd i 2010, 2011 og 2012. Bydelen har hatt nedgang, selv om det har vært perioder med økning. Første halvår 2011 var det en markant økning som skyldes en stor økning i meldinger. Som følge av sterk innsats fikk man behandlet løst mange av sakene og antallet tiltak ble kraftig redusert. I 2012 har det vært en viss økning, men pr desember er man tilbake på det nivået fra januar 2012. Fortsatt ligger man over budsjett.

Figur 3

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

Når det gjelder enhetskostnader viser oversikten nedenfor budsjettert gjennomsnittlige kostnader pr. tiltak pr. måned og faktiske gjennomsnittlige kostnader pr. tiltak pr. måned i 2012, fordelt på KOSTRA-områder.

(beløp i kr.)

	Budsjett / månedss- pris pr tiltak	Regnskap / gj.snitt månedsspris pr tiltak 2011	Regnskap - Budsjett	Avvik i prosent av budsjett
	Kr.	Kr	Avvik i kr.	%
Kostra 251				
Institusjon	80 000	70 779	9 221	11,53 %
Andre tiltak	2 200	2 545	-345	-15,68 %
Kostra 252				
Institusjon	133 470	145 318	-11 848	-8,88 %
Andre tiltak	29 616	29 332	284	0,96 %

Kostra **251 tiltak i familien**, viser lavere gjennomsnittskostnader i regnskapet enn budsjettert for institusjonsplasser. For ”andre tiltak” ble gj.snittskostnaden høyere enn budsjettert. Det forhold at antall tiltak lå høyere enn budsjett og gj.snittskostnaden også var høyere, resulterte i at kostra 251 viste et merforbruk på 1,783 mill kr .

Når det gjelder kostra **252 tiltak utenfor familien**, ble gjennomsnittskostnaden i regnskapet høyere enn budsjett for institusjoner, men svakt lavere for ”andre tiltak”. Siden antall barn på institusjon og gj.snittskostnaden ble høyere enn budsjett, medførte det at kostra 252 fikk et merforbruk på 16,954 mill kr.

3.4.5 Måltall for tjenesteproduksjon

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 2B - Barnevern	Resultat 2010	Resultat 2011	Måltall 2012	Resultat 2012	Avvik resultat - måltall
Andel avsluttede undersøkelser innen 3 mnd.	60 %	77 %	100 %	79,3	-20,7
Antall gjennomførte tilsynsbesøk pr fosterbarn under 18 år hvor Oslo har tilsynsansvaret	2,10	3,75	4,00	3,59	-0,41
Antall gjennomførte oppfølgingsbesøk pr fosterbarn	2,40	2,68	4,00	3,54	-0,46
Andel barn i hjelpetiltak med gyldig tiltaksplan per 31.12.	71 %	85 %	95 %	95,8%	+0,8 %

Bydelens vurderinger

Antall undersøkelser som blir ferdigstilt innenfor frist er fortsatt økende. Selv om antall meldinger har økt i 2012, er det positivt at andel barn som får undersøkt saken sin innen tre måneders frist er høyere i 2012 enn i 2011.

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

De tiltak som har vært satt inn så langt virker, og selv om det tar lengre tid å nå målet om å komme så nær 100 % som mulig, er det fortsatt slik at brukerraten går ned.

Hva angår oppfølging av tiltakstaksplaner er det svært gledelig at barnevernet nå har en måloppnåelse på 100 % i forhold til omsorgsplaner og 95,6 % i forhold til tiltaksplaner pr. 31.12.12.

Oppfølgingen av fosterbarn har blitt mye bedre etter at det har vært arbeidet med rutinene for tilsynsbesøkene og registrering av disse. Andel tilsyn med barn bydelen har ansvar for går litt ned i 2012. Dette skyldes blant annet plasseringer sent på året der det gjenstår å skaffe tilsynsfører. Tilsyn for barn vi har plassert har vært en utfordring, her er det nå betydelig bedring.

(beløp i kr)

Nøkkeltall for: Funksjonsområde 2B - Barnevern (EST)	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år - barneverntjenesten	19 026	21 012	17 596	17 816
Netto driftsutgifter (f. 244, 251 og 252) pr barn i barnevernet	178 163	183 269	161 115	165 608
Brutto driftsutgifter pr barn (f. 244)	31 891	30 884	35 688	40 449
Brutto driftsutgifter pr barn i opprinnelig familie (f. 251)	56 232	52 025	28 705	20 496
Brutto driftsutgifter pr barn utenfor opprinnelig familie (f. 252)	655 162	703 457	628 985	628 334
Andel avsluttede undersøkelser innen 6 mnd.	99,6	100	99,00 %	98,8
Antall gjennomførte tilsynsbesøk pr fosterbarn under 18 år hvor Oslo har plasseringsansvaret	2,3	2,1	2,47	3,12

3.5 FUNKSJONSOMRÅDE 3: PLEIE OG OMSORG

3.5.1 Enhet søknadskontor

3.5.1.1 Ansvarsområde

Funksjonsområde 3 omfatter aktivisering og servicetjenester til eldre og funksjonshemmede, pleie og omsorgstjenester i institusjon, praktisk bistand, hjemmesykepleie og annen hjelp til eldre og funksjonshemmede, samt transport for funksjonshemmede. Tjenestene ytes per i dag etter Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester.

3.5.1.2 Hovedmål

- Ha en optimal fordeling av egenproduksjon versus tjenestekjøp

Resultat:

Søknadskontoret har sammen med bydelens egne tjenestesteder gjennom hele 2012 hatt fokus på en optimal utnyttelse av egenproduksjon for å gi plass til nye brukere. Bydelen har videre utvidet kapasiteten der dette har vært mulig gjennom opprettelse av bokollektiv innen psykisk helse. Bydelen ser at det er et økende behov for større egenproduksjon innen dagsenter og etterskolestidsordning for mennesker med psykisk funksjonsnedsettelse.

- Justere tiltaks/vedtaksnivå i forhold til Oslo-snittet

Resultat:

Søknadskontoret har gjennom hele 2012 hatt et sterkt fokus på å avstemme vedtaksnivået i bydelen i forhold til Oslo-snittet innen alle tjenesteområder.

- Benytte personalressursene på en effektiv måte

Resultat:

Søknadskontoret har gjennom hele 2012 hatt fokus på å benytte personalressurser optimalt ved å styre ressursene dit behovet til enhver tid er størst. Midler for gjennomføring av samhandlingsreformen ble blant annet brukt til å oppbemanne søknadskontoret. Dette har gitt en svært god effekt ved at overliggerdøgn på sykehus nesten ikke har forekommet. De store utfordringene søknadskontoret har stått overfor i 2012, hadde ikke vært mulig å møte uten en meget fleksibel og innsatsvillig arbeidsstokk.

- Nedjustere brukerratene

Resultat:

Søknadskontoret har i 2012 arbeidet kontinuerlig med å holde vedtaksnivå og antall mottakere av tjenester på rett nivå. Nøkkeltall for 2012 viser at bydelen gjennomgående gir tjenester til omtrent samme antall brukere som i 2011. Selv om det er registrert en lett økning på enkelte tjenesteområder, er gjennomsnittlig vedtaksnivå noe lavere. Se for øvrig kommentarer under beskrivelse av de enkelte tjenester.

- Styrke samarbeidet med eksterne aktører, spesielt 2. linjen for å avgrense bydelens ansvarsområde

Resultat:

Søknadskontoret har bidratt aktiv i møte med 2.linjetjenesten, spesielt i forhold til psykisk helse og samhandlingsreformens del 1. For øvrig jobber søknadskontoret og Enhet for bestilling og anskaffelser tett med leverandører av tjenester ved tilsyn av disse. Søknadskontoret har bidratt i sentrale samarbeidsgrupper og dessuten deltatt i et forskningsprosjekt med Ahus. Forskningsprosjektet omhandler ulike sider ved bydelens kjøp av tjenester vedrørende boliger med heldøgns omsorg.

- Aktivt bidra til god implementering av samhandlingsreformen

Resultat:

Søknadskontoret har i løpet av 2012 vært aktivt deltagende i samarbeidsforum med spesialisthelsetjenesten og andre bydeler. Bydelen har hatt en meget stor økning i meldinger rundt utskrivningsklare pasienter etter reformens start 01.01.12. Dette til tross, har bydelen kun betalt for 3 overliggerdøgn ved sykehus i hele 2012. Se for øvrig situasjonsbeskrivelsen under.

- Sikre effektiv utnyttelse av eget tjenestetilbud

Resultat:

Se første hovedmål

3.5.1.3 Situasjonsbeskrivelse

Søknadskontoret utmåler tjenester og fattet vedtak hjemlet i blant annet Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Bydelen er organisert etter en bestiller/utførermodell, der bestillerdelen ivaretas av enhet søknadskontor.

Søknadskontoret har innenfor Funksjonsområde 3 ansvar for:

- behandle søknader om pleie- og omsorgstjenester og fatte vedtak, saksbehandle klager og fremlegge disse for riktig klageinstans
- inngå og følge opp kontrakter vedrørende kjøp/salg av tjenester
- analysere behovet for endring og initiere nye eller endrede tjenestetilbud i bydelen
- beregne egenandeler og vederlag for tjenestene og følge opp inntektene
- ansette og følge opp avlastere og støttekontakter
- føre tilsyn med leverandørene
- rapportere produksjonstall og økonomisk status
- fatte vedtak og kontraktsfeste ESO (etter skoletidstilbud) for barn og unge over 12 år
- kontraktsinngåelse og oppfølging av VTA (varig tilrettelagt arbeid)

Det er en stor utfordring å sikre samsvar mellom brukernes behov og vedtak som fattes på den ene siden og en effektiv utnyttelse av de ressursene som er til rådighet for å yte tjenester på den andre siden. For søknadskontoret har dette vært hovedfokusområdet gjennom hele 2012, i tillegg til følgende:

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

- sikre bydel Søndre Nordstrands bidrag i implementering av samhandlingsreformens første del
- redusere etterslep i saksbehandling som følge av underbemanning og turnover
- synliggjøre forbedringsområder på søknadskontoret, og sikre utvikling i tråd med det
- bidra til god utnyttelse av bydelens egne botilbud, og riktig balanse mellom bruk av egne og kjøpte bo- og tjenestetilbud
- ha et forsterket fokus vedrørende kvalitetssikring av eksisterende og nye kontrakter med eksterne leverandører, hovedsakelig gjennom samarbeid med Enhet for bestilling og anskaffelser. Eget sertifisert personell ivaretar alle større anskaffelser/reanskaffelser av omsorgstjenester i henhold til "Lov og forskrift om offentlige anskaffelser"
- aktiv styring gjennom økonomisk handlingsplan. Planen har fulgt opp gjennom eget punkt på ledermøte, samt egen månedlig rapportering til bydelsledelsen.
- tett samarbeid med bydelens utførere for å sikre brukere rett tjeneste på riktig nivå
- innføring av brukervalg i BPA (brukerstyrt personlig assistanse)

FUNKSJONSOMRÅDE 3 Pleie og omsorgstjenster	Resultat 2010	Resultat 2011	Januar 2012	Desember 2012	Gjennomsnitt 2012
<i>Sykehjemsplasser i snitt</i>	100	101,7	102,1	108,17	105,75
<i>Institusjonsplasser psykiatri i snitt:</i>					
Langtidsopphold	16,3	14	14	14	14
<i>Hjemmetjeneste:</i>					
<i>Praktisk bistand, sum antall brukere</i>	392	398	407	405	403
Vedtaks tid per mnd - totalt	2941	2985	2635	2536	2559,0
Snitt vedtakstimer per bruker per mnd.	7,5	7,5	6,5	6,3	6,4
Herav:					
<i>Kommunal lev. antall brukere</i>	323,7	310	311	301	303
Vedtaks tid pr. mnd.		2111	1856	1761	1823,9
Snitt vedtakstimer per bruker per mnd.		6,8	6,0	5,9	6,0
<i>Private lev. Brukervalg antall brukere</i>	46	61	71	76	73
Vedtaks tid per mnd - totalt		594	582	555	531,8
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.		10	8,2	7,3	7,3
<i>Hjemmesykepleie, komm lev. antall brukere</i>	247	248	242	264	261,5
Vedtaks tid pr. mnd.		2826	2590	1942	2308,3
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.		11,4	10,7	7,4	8,9
<i>Hjemmesykepleie, priv. lev. antall brukere</i>		3,7	2	5	4,0
Vedtaks tid pr. mnd.		98	67	132	97,9
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.		26,5	33,5	26,4	25,1
<i>Psykisk helse, antall brukere tot.</i>	189	186	199	216	204,0
Vedtaks tid per mnd. tot.	928	951	944	969	1030,0
<i>Enhet psykisk helse antall brukere</i>	156	163	179	190	182,0
Vedtaks tid per mnd.	365	338	379	437	398,0

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.	2	2	2,1	2,3	2,2
<i>Psykisk helse andre, antall brukere</i>	32	24	20	26	22,0
Vedtaksstid per mnd.	563	633	547	532	630,2
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.	18	27	27,4	20,5	29,7
<i>Trygghetsalarm, antall alarmer</i>	260	265	254	267	260,7
<i>TT antall brukere</i>	760	779	795	821	808,3
<i>BPA, antall brukere</i>	20	22	23	24	23,2
Vedtaksstid per mnd	2930	3042	2868	2877	2902,0
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	150	142	124,7	119,9	125,3
<i>Omsorgslønn, antall mottakere</i>	114	114	119	129	121,8
Vedtaksstid per mnd	4066	4073	4591	4438	4459,1
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	36	36	38,6	34,4	36,6
<i>Støttekontakt</i>					
Antall barn	42	33	31	35	32,2
Vedtaksstid per mnd	481	344	336	374	351
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	12	10	10,8	10,7	10,9
Antall voksne	95	79	81	97	89
Vedtaksstid per mnd	1445	1159	1193	1306	1235
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	15	15	14,7	13,5	13,9

Utdrag fra nøkkeltall. Skjemaet er ikke utfyllende.

Sykehjemstjenester:

Bydelen har for 2012 budsjettert med et gjennomsnitt på 104,4 plasser ved sykehjem. Innføring av samhandlingsreformen 01.01.12 har sterkt påvirket drift av søknadskontoret gjennom en betydelig økning i meldte utskrivningsklare pasienter. I 2011 fikk bydelen meldt 178 utskrivninger av pasienter fra sykehus mot **663** etter innføring av samhandlingsreformen. Antall meldinger knyttet til disse utskrivningene beløper seg til anslagsvis **1700** i 2012 mot trolig 400-500 i 2011.

Reformen har videre medført økt behov for korttidsplasser ved sykehjem, noe Sykehjemsetaten tidvis har hatt utfordring med å fremskaffe. Til tross for dette, har bydelen pr 31.12.12 kun betalt for 3 overliggerdøgn i sykehus, og har i moderat grad oversteget opprinnelig budsjett for sykehjemsplasser. Bydelen valgte å oppbemanne søknadskontoret med 1,5 årsverk i forbindelse med reformen og har dermed klart å møte den store, økte arbeidsmengde i kjølvannet av omleggingen.

I denne forbindelse bør det påpekes at gjennomføring av vedtatte samarbeidsprosedyrer mellom sykehus og bydel er meget ressurskrevende for begge parter. Det er meldt behov for revurdering av prosedyre/rutiner til sykehuset, og det må være et mål for 2013 å finne en smidigere måte å gjennomføre utskrivning av pasienter med behov av kommunale tjenester på.

Bydelen fordeler tjenester etter LEON-prinsippet og aktivt samarbeid med innsatsteam og hjemmesykepleie sikrer forsvarlig tjenestenivå. Det påpekes at sykehjem er det øverste trinnet på omsorgstrappen og at bydelen er i behov av flere tilbud på lavere nivå.

Avlastning for familier med funksjonshemmede barn:

Ordningen omfatter bolig-, individuell-, gruppe- og ferieavlastning. Bydelen ser at familier som har flere barn med funksjonshemming har særlige utfordringer, og at tjenestene varer over mange år. Barn med funksjonshemming har ofte omfattende tjenester ut over avlastning. Dette kan f. eks. være støttekontakt, dagsenter og omsorgslønn til foreldre. Bydelen har i 2012 fått flere ressurskrevende avlastningsbehov blant både barn og voksne, noe som forklarer budsjettavvik på denne posten. Som et tiltak har det hele året vært arbeidet med å skaffe avlastning i bydelens egen regi for å minimere dyrere, kjøpte tilbud. Dette arbeidet vil fortsette inn i 2013.

Dagtilbud/dagsenter for eldre

Bydelen kjøper 16 dagsenterplasser for eldre på Kantarellen bo- og rehabiliteringssenter. Dagsenteret er et godt tilbud, men det er liten sirkulasjon på plassene, noe som fører til ventelister. Spesielt har bydelen et økende behov for dagsenterplasser for hjemmeboende demente.

Dagtilbud til funksjonshemmede

Bydelen kjøper 6 dagsenterplasser for personer med fysisk funksjonshemming på Kantarellen bo- og rehabiliteringssenter. Bydelen drifter selv 13 dagsenterplasser for personer med utviklingshemning på Hallagerbakken aktivitetssenter. Bydelen har hatt et økende behov for dagtilbud til voksne med psykisk funksjonsnedsettelse i 2012 og har måttet kjøpe 7 plasser eksternt. Enkeltbrukere har også hatt økt hjelpebehov i tiltaket, noe som øker ressursbehovet vesentlig.

Transportordning (TT)

Våren 2012 ble det gjennomført en større omlegging av TT-ordningen i Oslo kommune. Blant annet får sårbare brukere mulighet til å velge fast sjåfør. For bydel Søndre Nordstrand har dette medført en vesentlig utgiftsøkning ettersom bydelen har mange brukere i behov av de dyreste transporttjenester. Bydelen har videre hatt reduserte muligheter til å styre utgiftsøkningen grunnet sentrale føringer for hvilke brukere som skal ha spesielt tilrettelagt transport (hvitt kort).

Varig tilrettelagt arbeid (VTA) for funksjonshemmede

Dette tilbudet er et samarbeid mellom NAV-stat og bydelen, der NAV-stat fatter vedtak om tjenesten og bydelen inngår kontrakt med arbeidsstedet og har et økonomisk medansvar. Bydelen har ved årsavslutningen 44 brukere i et slikt tiltak.

Etterskoletidstilbud (ESO)

Tilbudet gis til ungdom fra 12-18 år med funksjonsnedsettelse. Bydelen har høsten 2012 fått en betydelig økning av brukere med behov for etterskoletidsordning. Utdanningsetaten er ansvarlig for ordningen til og med det 7.skoleår, mens bydelen overtar fra 8.skoleår. Tiltaket er meget vanskelig å budsjettere, da flere brukere er ukjente for bydelen før de er i behov av dette tilbudet. Samtidig meldes ofte behov til bydelen etter at skolen har igangsatt tiltaket. Dette til tross for at det er bydelen som skal dekke kostnadene.

Eldresenteret

Prinsdal seniorsenter er privat og får driftsstøtte fra bydelen.

Botilbud til brukere med psykiske lidelser

Bydelen disponerer totalt 32 plasser i døgnbemannede boliger for brukergruppen. (Se for øvrig Enhet psykisk helse). I tillegg disponerer bydelen 3 ubemannede bokollektiv som tilsvarer 10 hybler for brukergruppen. Bydelen er dessuten i oppstartsfasen av 2 nye ubemannede bokollektiv med bokollektiv; til sammen 8 hybler. Brukerne som bor i ubemannede tiltak, kan også motta hjelp fra hjemmetjenesten og psykisk helseteam.

Bydelen har arbeidet mye i 2012 for å dekke behovet for bolig med tjenester for mennesker med psykiske lidelser, som meldes utskrivingsklare fra 2.linjetjenesten. Disse er til dels i behov av ressurskrevende tjenester med tett oppfølging av enkeltbrukere. Bydelen har klart å skaffe 14 nye botilbud i 2012.

Andre brukere har hatt behov for økte tjenester og det har vært lagt ned betydelig arbeid i bydelen for å møte dette behovet på en god måte til lavest mulig kostnad. Dette er blant annet gjort gjennom optimal utnyttelse av egne botilbud. Enhet bestilling og anskaffelser har også spilt en meget viktig rolle i dette arbeidet.

Søknadskontoret

Enheten har, som tidligere nevnt, en betydelig utfordring i å sikre samsvar mellom brukernes behov og vedtak som fattes, og en effektiv utnyttelse av de ressursene som er til rådighet. Fagkompetansen i ansattegruppen er høy, og det er mange faglige diskusjoner. Høstens arbeidsmiljøundersøkelse peker mot at ansatte i hovedtrekk opplever sitt arbeidsmiljø som krevende, men med godt kollegafelleskap. Enheten har et målrettet fokus på forbedringsområder.

Søknadskontoret har et godt og viktig samarbeid med Enhet bestilling og anskaffelser, blant annet for å sikre riktige kontrakter, god gjennomføring av tjenestekjøp og flytting av brukere både innad i bydelen og eksternt. Videre har søknadskontoret løpende kontakt og samarbeid med alle bydelens utførere av pleie- og omsorgstjenester gjennom tverrfaglige team, enhetsledergruppen, i enkeltsaker og gjennom regelmessige møtepunkter. Samarbeid er en nøkkel for å sikre de gode løsningene for brukerne og bydelen.

3.5.2 Enhet hjemmetjeneste

3.5.2.1 Ansvarsområde

Hjemmetjenesten kommunal leverandør, yter tjenester til hjemmeboende personer i henhold til Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Hjemmetjenesten er en utfører tjeneste, og all tjenesteutøving baserer seg på vedtak fattet av søknadskontoret.

3.5.2.2 Hovedmål

- Sikre at de økonomiske rammebetingelsene for tjenesten (Prismodell for brukervalg) er styrende for aktiviteten

Resultat:

Dette har vært et av hovedfokusene i 2012. Det er satt i gang flere rutinemessige tiltak for å sikre at tjenesten er effektiv. Blant annet kan nevnes:

- Uttak av frekvensrapporten (Oslo-84) fra Gericia ukentlig for å tilpasse bemanningen.
- Månedlig gjennomgang av bom-turer og avlyste oppdrag for å kvalitetssikre at brukere får riktig tjeneste etter vedtak.

Dessuten har hjemmesykepleien har fått ny tilpasset turnus i høsten 2012.

- Ha en hjemmetjeneste hvor fleksibilitet i bruk av ressursene skal bidra til en effektiv drift

Resultat:

I 2012 ble alle stillinger gjennomgått og ressursene ble omfordelt etter behov.

- Sikre at hjemmeboende får tjenester i tråd med Søknadskontorets vedtak

Resultat:

Det er laget rutiner som sikrer at alle vedtak blir aktivert. Det blir utarbeidet en tiltaksplan som er i samsvar med vedtaket.

Tjenesten har utarbeidet en intern prosedyre for å sikre dette.

- Sikre at hjemmetjenestens brukere får riktig ernæring

Resultat:

Tjenesten har laget en prosedyre på området, og jobbet med implementering av denne.

Hjemmetjenesten har også hatt samarbeidsprosjekt med Høyskolen i Oslo og Akershus for å utvikle et verktøy til å kartlegge ernæringsstatus.

- Ha fokus på nærvær/ sykefraværarbeid

Resultat:

- Hjemmetjenesten har gjennomført et prosjekt i samarbeid med bedriftshelsetjenesten i perioden desember 2011- mai 2012. Det har vært og er fokus på åpen og god dialog istedenfor monolog. Videre har det vært fokus på å være en tydelig ledelse.
- Tjenesten har også igangsatt tettere oppfølging av sykemeldte både med/uten sykemelding i samarbeid med HR-enheten. Ledere har hatt månedlige møter med tillitsvalgte og verneombud. Sykefraværet har gått ned i 2012.

- Sikre at behovsstyrt bemanning (BOB) fungerer
Resultat:
Det har vært ukentlig oppfølging fra ledere og koordinator på dette området, noe som har gitt en positiv utvikling.
- Sikre at brukere med omfattende behov skal få tilbud om Individuell plan
Resultat:
Når brukere har rett på individuell plan (IP) og ønsker dette, bidrar hjemmetjenesten i dette arbeidet.
- Sørge for at direkte brukertid i praktisk bistand er 62 % og i hjemmesykepleien 53 %
Resultat:
Hjemmetjenesten har, i samarbeid med økonomienheten, laget et verktøy for å loggføre daglige antall utførte timer (direkte brukertid). Dette følges så tett opp og gjennomgås i forhold til planlagt tid og bruk av personalressurser.
- Øke tryggheten i egne hjem med tanke på brannsikkerhet hos eldre brukere
Resultat:
Det blir laget tiltaksplan om årlig brannsjekk hos alle brukere som har vedtak om dette.
Ansatte får opplæring/oppfriskning om hvordan dette skal gjøres av Helseetaten.
- Levere kvalitet på rapportering og mer direkte brukertid gjennom bruk av moderne teknologi (PDA)
Resultat:
Alle ansatte bruker PDA
- Sikre at ansatte i pleie- og omsorgstjenestene har fagkompetanse og gode norskkunnskaper
Resultat:
Det gjennomføres intern og ekstern opplæring/veiledning.
Bydelen har planlagt norskopplæring for ansatte som har behov for dette fra januar 2013 i samarbeid med Folkeuniversitetet, gjennomført med midler fra Kompetanseløftet.

3.5.2.3 Situasjonsbeskrivelse

Hjemmetjenesten er en kommunal leverandør som yter tjenester hjemlet blant annet i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. For å imøtekomme loven og for å sikre samhandling har det vært nødvendig å tilpasse interne prosedyrer/rutiner, samt arbeide med kontinuerlig kompetanseheving. Dette er en krevende og utfordrende prosess for tjenesten som har medført at antall utskrivningsklare pasienter ble fordoblet fra 2011 til 2012. Tjenesten har derfor vært nødt til å vise stor fleksibilitet og handle raskere for på kort varsel å ta imot brukere. Hjemmetjenesten utfører tjenester etter vedtak fattet av søknadskontoret. Hjemmetjenesten består av områdene praktisk bistand, hjemmesykepleie og nattjeneste.

Det har i 2012 vært styrket fokus på opplæring og kompetanseheving. Det har også vært nedlagt et ikke ubetydelig arbeid knyttet til internkontroll og utarbeidelse av prosedyrer. Deler av kompetansehevingen har vært i form av samarbeidsprosjekt med Høyskolen i Oslo.

Hjemmesykepleien har økt antall sykepleierstudenter og har også mottatt ambulanseselever. Hjemmesykepleien har hatt 4 personer under helsefagarbeiderutdanning hvor 2 er ferdig utdannet høsten 2012.

Praktisk bistand mottok 6 ungdommer fra sommerjobbprosjektet finansiert av Oslo Sør-midler. Det ble i 2012 også etablert et samarbeid med NAV- kommune om å ha praksisplasser for personer med minoritetsbakgrunn.

Tjenesten deltar også i systematiske samarbeidsmøter med andre enheter innen FO3-området i tilknytning til oppfølging av økonomisk handlingsplan.

Praktisk bistand er underlagt brukervalg og innsatsstyrt finansiering. Tjenesten leverer tradisjonelle hjemmehjelpsoppgaver, lettere stell og pleie, samt ernæring. For å imøtekomme vedtakene måtte det foretas noen arbeidstidsmessige tilpasninger slik at tjenesten nå har turnus dag, kveld og helg. For å styrke formalkompetansen i gruppa er det også ansatt helsefagarbeidere.

Det har vært styrket fokus på å drive tjenesten innenfor gitte økonomiske rammer og tilpasse bemanning etter bestilte vedtakstimer noe som har vært utfordrende. Utført tid har vært mindre enn beregnet tid. En av årsakene kan være at 20 % av brukerne har psykiske lidelser, noe som er med på å øke antall bomturer og avlyste oppdrag. Tjenesten har en utfordring i form av høyt sykefravær.

Hjemmesykepleie er også underlagt brukervalg og innsatsstyrt finansiering. Tjenesten ytes på dag, kveld og helg.

Det har vært styrket fokus på å drive tjenesten innenfor gitte økonomiske rammer og tilpasse bemanning etter bestilte vedtakstimer noe som har vært utfordrende. Utført tid har også her vært mindre enn beregnet tid. Bydelen har mange brukere med korte vedtak. Dette kan være en utfordring i forhold til reise- og gangtid. Det vil da ha konsekvenser for effektiviteten.

Hjemmesykepleien innførte Behovsstyrt bemanning (BOB) i slutten av 2011 og jobbet hele 2012 for at dette skulle fungere etter sin intensjon. Dette har bidratt til at TA (tjenesteansvarlig) har fått økt fokus på sykepleiefaget og utøvelse av dette.

Hjemmesykepleien hadde en to-delt ledelse hvor lederansvaret var delt mellom områdeleder og assisterende områdeleder. Fra 1.5.2012 ble dette endret slik at områdeleder fikk totalansvaret for hjemmesykepleien og natt-tjenesten, noe som har bidratt til en tydeligere ledelsesstruktur. Sykefraværet var høyt første halvår, men deretter har det vært en nedgang.

Hjemmetjenester har pr. 31.12.2012 besatt alle fulltids- og deltidsstillinger. Imidlertid er noen av helgestillingene vakante. Utfordringen er å få rekruttert kvalifisert personell til Praktisk bistand og faglærte til ekstravakter og vakante helgevakter.

Natt- tjenesten er organisert under hjemmesykepleien, og inngår ikke i brukevalg. Tjenesten har hatt et lavt sykefravær og er en stabil og effektiv tjeneste. Natt-tjenesten inngår heller ikke i ordningen med innsatsstyrt finansiering.

3.5.3 Enhet funksjonshemmede

3.5.3.1 Ansvarsområde

Enheten er en utførertjeneste og all tjenesteutøving baserer seg på vedtak fattet av Enhet søknadskontor. Tjenestene ytes i henhold til Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (HOL).

Bydelen skal bidra til å fremme deltagelse og likestilling for mennesker med funksjonshemninger. Pleie - og omsorgstjenestene skal tilrettelegges slik at den enkelte i størst mulig grad kan bevare sin selvstendighet og selvhjelpenhet. Tjenestetilbudet skal være differensiert og tilpasset den enkelte brukers behov, og medbestemmelse og valgfrihet skal være i fokus.

3.5.3.2 Hovedmål

- Sikre at de økonomiske rammebetingelsene for tjenesten er styrende for aktiviteten
Resultat:
På grunn av endrede behov i brukergruppen har enhet funksjonshemmede fått opprettet 2 nye årsverk i 2012. Inndekningen av dette har i noen grad skjedd ved økte inntekter for ressurskrevende tjenester, samt omdisponeringer i enheten.
- Yte tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne som er individuelt tilpasset og ivaretar valgfrihet og brukermedvirkning
Resultat:
Enhet funksjonshemmede gir tjenester iht Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Tjenestene utformes i nært samarbeid med bruker og/eller pårørende/hjelpeverge samt Enhet søknadskontor.
- Sikre at enhetens ansatte har fagkompetanse og gode norskkunnskaper
Resultat:
  - Enhet funksjonshemmede har gode prosedyrer for tilfredsstillende kvalitet på intern opplæring på hvert tjenestested. Det er opprettet stillinger for ledende miljøterapeuter som har et særskilt ansvar for opplæring og veiledning. Enheten har utviklet egne kursprogrammer for legemiddelhåndtering og HOL kap 9. Hvert år blir det utdannet faglært personell blant enhetens ufaglærte. Det samarbeides faglig mellom de åtte tjenestestedene i enheten gjennom blant egne faglige forum hvor kunnskap utveksles.
  - Bydelen har planlagt norskopplæring for ansatte som har behov for dette fra januar 2013 i samarbeid med Folkeuniversitetet, gjennomført med midler fra Kompetanseløftet.

3.5.3.3 Situasjonsbeskrivelse

Botilbud

Enhet funksjonshemmede består av seks botilbud med døgkontinuerlig bemanning. I 2012 har 49 beboere benyttet denne tjenesten. Ved full drift kan enheten gi botilbud til 51 beboere. I 2012 har

det vært ledig kapasitet ved Solhaug, blant annet fordi to leiligheter ikke var tilpasset rullestolbrukere.

Avlastningstilbud

Enhet funksjonshemmede har to tjenestesteder som tilbyr avlastning til familier. Avlastning gis ved Grensestien avlastningsbolig og Solhaug bosenter. Grensestien har plass til fire avlastningsbrukere pr døgn, og ved Solhaug bosenter er det plass til to avlastningsbrukere pr døgn.

Dagtilbud

Hallagerbakken aktivitetssenter gir dagtilbud til 15 brukere. Tjenestestedet fikk i 2012 opprettet nye stillinger på grunn av økt ressursbehov i brukergruppen.

Hallagerbakken aktivitetssenter har 11,5 årsverk fordelt på 13 stillingshjemler.

Fritidstilbud

Moonshine er et orkester som gir fritids- /musikktilbud for funksjonshemmede. I tillegg samarbeider tjenestestedene i enheten om en Lørdagsklubb på Hallagerbakken aktivitetssenter hver fjerde lørdag. Her møtes enhetens beboere til sosialt samvær.

Flere av enhetens brukere benytter fritidstilbud via Friundervisningen, AOF og andre. Her kan nevnes aktiviteter som: rullestoldans, sang- og rytmegruppe og diskotek. Brukerne benytter også tilrettelagte fritidsklubber i andre bydeler.

Fag og kompetanse

For å kunne gi tjenester med tilfredsstillende kvalitet, har enhetens ansatte i 2012 deltatt på interne og eksterne kurs om bl.a. ny helselov; Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester/HOL, tegn til tale, autisme og asperger syndrom, målrettet miljøarbeid, saksbehandling og journalføring, brannvern, utviklingshemming, kosthold og fysisk aktivitet og førstehjelp.

Enheten har selv utarbeidet eget kursopplegg for internopplæring i legemiddelhåndtering og HOL kap 9 som omhandler tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede.

Ved utgangen av 2012 hadde alle tjenestestedene stillinger som ledende miljøterapeut. Disse stillingene har et særskilt ansvar for internopplæring, vedtak som er hjemlet i Hol kap. 9, for samarbeid med Fylkesmannen i Oslo/Akershus og spesialisthelsetjenesten.

Det er dannet et eget faglig forum for ledende miljøterapeuter og et faglig forum for miljøterapeuter med treårig utdanning. Faglig forum er en faglig ressurs i enheten ved at det samarbeides på tvers av tjenestestedene ved utarbeidelse av egne kompendier og fagmateriell for internopplæring i bl.a. HOL kap. 9 (tvang), legemiddelhåndtering, målrettet miljøarbeid og enhetens prosedyrer. Formålet er å videreutvikle samarbeid på tvers av tjenestestedene, rekruttere og beholde mangelpersonell og øke fagkompetansen på tjenestestedene.

GERICA som dokumentasjonsverktøy er innført på alle enhetens tjenestesteder.

Det har vært utfordrende å gjennomføre opplæringen på grunn av mange deltidsansatte.

I 2012 ble det startet opp med innføring av Behovsstyrt Bemanning/BOB på ytterligere fire botilbud. Systemet handler om å organisere en riktig sammensetning av kompetanse i bemanningen ut fra brukeres helse- og livssituasjon.

Rekruttering

I 2012 har det vært en utfordring å rekruttere vernepleiere til ledige stillinger, mens stillinger som helsefagarbeidere har hatt stor søkermasse.

Økonomi

Også i 2012 har det vært fokus på å arbeide videre med å øke egenproduksjon gjennom å etablere egne tjenester for funksjonshemmede kontra å kjøpe samme tjenester fra private leverandører. Til tross for opprettelse av nye stillinger vil denne aktiviteten både på kort og lang sikt medføre reduserte kostnader for bydelen.

Flere av brukerne i enheten har fått økt behov for personalbistand, se beskrivelse av Resultat under første hovedmål.

Søknadskontoret og Enhet Funksjonshemmede har samarbeidet tett om utforming og eventuelle endringer i beboernes/brukeres vedtak. Det har likeledes vært tett samarbeid ved inntak av nye brukere/beboere ved enhetens dag- og botilbud.

IA/inkluderende arbeidsliv og sykefravær

Sykefraværet i 2012 var lavere enn året før frem til oktober 2012. Etter dette tidspunkt, har det ikke vært mulig å hente ut pålitelig dokumentasjon på sykefravær grunnet overgang til nytt HR-system.

Tjenestelederne er godt skolerte i IA-arbeidet og samarbeider godt med HR-enheten og Arbeidslivssenteret med tilrettelegging for sykemeldte, forebygge nye sykefravær og ivareta de øvrige ansatte med godt nærværarbeid.

Enhet funksjonshemmede er den enheten i bydelen med høyest antall avviksmeldinger på vold/trusler.

Oversikt over boliger og avlastningsplasser til utviklingshemmede i egen bydel

Navn og type bolig	Antall beboere/brukere	Avlastningsplasser /brukere
Solhaug bosenter	8 (10)	2 plasser / 4 brukere
Furulia omsorgsboliger	14	
Sponstuveien bosenter	4	
Nordskrenten bosenter	5	
Vestskrenten bosenter (ink. Dyretråkket og satelittoppdrag)	11	
Bjørn Bondes vei	7	
Grensestien avlastning		4 plasser / 12 brukere
Totalt antall boenheter	49	

Furulia omsorgsboliger gir tilbud til 14 beboere. 3 beboerne bor i tilknytning til personalbasen, mens 11 brukere har selvstendige leiligheter fordelt på tre ulike blokker i borettslaget.

Med bakgrunn i at Furulia yter tjenester til både personer med psykisk utviklingshemming - og/eller ulike psykiatridiagnoser, ble tjenestestedet i 2010 delt i to fagteam med ansatte som har kompetanse innenfor disse to fagområdene.

Furulia omsorgsboliger har 20,94 årsverk fordelt på 39 stillingshjemler.

Vestskrenten bosenter gir tilbud til 8 beboere, hvorav 3 bor på Vestskrenten bosenter og 5 har tilrettelagt botilbud ved Dyretråkket. I tillegg yter personalet tjenester til 3 hjemmeboende personer med ulik grad av funksjonsnedsettelse.

Vestskrenten har 9,11 årsverk fordelt på 15 stillingshjemler.

Nordskrenten bosenter gir botilbud til 5 beboere.

Tjenestestedet har 9,77 årsverk fordelt på 18 stillingshjemler.

Bjørn Bondes vei bosenter gir tilbud til 7 beboere.

Bjørn Bondesvei bosenter har 23,35 årsverk fordelt på 46 stillingshjemler.

Sponstuveien bosenter gir tilbud til 4 beboere.

Tjenestestedet har 13,26 årsverk fordelt på 24 stillingshjemler.

Solhaug bosenter gir botilbud til 8 beboere. Dessuten er to leiligheter benyttet til å gi avlastningstilbud til familier med hjemmeboende voksne over 18 år.

I løpet av 2012 har nye brukere fått avlastningstilbud ved Solhaug. Pr. d.d. er det dermed fire avlastningsbrukere som benytter disse plassene.

Det har i 2012 vært noe ledig kapasitet i botilbudet fordi to leiligheter ikke er tilrettelagt for rullestolbrukere.

Solhaug bosenter har 22,20 årsverk fordelt på 42 stillingshjemler.

Grensestien avlastningsbolig gir avlastning til familier med funksjonshemmede barn under 18 år. Avlastningstilbudet har totalt 4 døgnplasser som fordeles på familier i forhold til fattede vedtak om avlastning fra Søknadskontoret. Det er totalt 12 familier som har avlastningstilbud ved Grensestien avlastningsbolig.

Tjenestestedet har 13,28 årsverk fordelt på 25 stillingshjemler.

3.5.4 Enhet psykisk helse

3.5.4.1 Ansvarsområde

Bydelenes ansvar og utfordringer med hensyn til å ivareta behovene til mennesker med psykiske lidelser er betydelige. Den statlige opptrappingsplanen for psykisk helse og Oslos handlingsplan for psykisk helsearbeid 2004 – 2008 ble avsluttet i 2008. Oppfølgingen av det psykiske helsearbeidet videreføres i 2012 som på samme nivå som i 2011. Staten stiller krav til kommunen om rapportering knyttet til iverksettelse av tiltak og bruk av ressurser på en rekke sentrale områder innen psykisk helsearbeid i 2012. Bydelen har utarbeidet Handlingsplan for psykisk helsearbeid 2010-2012 som tilsier videreføring av dagens tjenestenivå.

3.5.4.2 Hovedmål

- Sikre at de økonomiske rammebetingelsene for tjenesten er styrende for aktiviteten
Resultat:
  - Det er blitt tilpasset nye tiltak i egen tjeneste rundt enkeltbrukere istedenfor å kjøpe dyrere tjenester på det private markedet
  - Det gjennomføres flere gruppeaktiviteter i tjenestene for å kunne gi tilbud til flere brukere på en mer effektiv måte
- Sikre brukermedvirkning og gjennomføre brukerundersøkelser
Resultat:
  - Brukere tas med i utforming av målsettinger og tiltaksplan
  - Brukere tas med i planlegging av tjenestetilbudet
  - Det er gjennomført brukerundersøkelse blant boligene i 2012. Resultatene er under bearbeidelse
- Yte booppfølging
Resultat:

Tjenestene tilbyr veiledning og booppfølging med mål om et mest mulig selvstendig liv for brukerne i egen bolig
- Ha samarbeid og dialog med spesialisthelsetjenesten
Resultat:
  - Det gjennomføres samarbeidsmøter og ansvarsgrupper i samarbeid med spesialisthelsetjenesten både på brukernivå og på systemnivå
  - Det er gjennomført en dialogkonferanse høsten 2012 som et samarbeid mellom Søndre Oslo DPS og bydelene Søndre Nordstrand, Nordstrand og Østensjø
- Foreta individuell kartlegging av brukere med tung rus- og psykiatriproblematikk med bistandsbehov for å mestre og beholde sine boforhold

Resultat:

Det utføres IPLOS registrering og kartlegging av hver bruker som får vedtak innen psykisk helsearbeid.

3.5.4.3 Situasjonsbeskrivelse

Omsorgsboliger

Enhet psykisk helse består av følgende tiltak/tjenester:

- 3 omsorgsboliger:
  - Bjørndal Gård
  - Holmlia bokollektiv
  - Hauketoveien omsorgsboliger
- Psykisk helseteam
- Broa aktivitetshus
- Vilje Viser Vei

Boliger i Enhet psykisk helse

Et av målene i den statlige opptrappingsplanen for psykisk helse var å sørge for at mennesker med psykiske lidelser tilbys bolig og tjenester på 1.linjenivå. Mange av brukerne har omfattende behov for bistand for å mestre et liv i egen bolig. Å fremskaffe boliger, både samlokaliserte boliger og ordinære kommunale boliger, har vært og er en av de store utfordringene for bydelen. Bydelen har i alt 29 plasser til personer med psykiske lidelser i boliger med døgnbemanning. Dette er ikke tilstrekkelig, og det kjøpes derfor plasser i private tiltak utenbys i tillegg til i andre bydeler. Bydelen er i ferd med å etablere to nye bokollektiv som skal ha forsterket oppfølging fra bydelens psykiske helseteam. Disse skal ikke ha døgnbemanning.

Bemannede tilbud i bolig for mennesker med psykiske lidelser

Boligens navn	Antall
Bjørndal gård	10 plasser
Holmlia bokollektiv	5 plasser
Hauketoveien omsorgsbolig	13 + 1 plass*
Totalt	29 plasser

*) 1 Akuttplass

Bjørndal gård gir botilbud til 10 brukere, og har bemanning på 8,00 årsverk. Det oppleves som krevende å gå enkelte vakter alene spesielt når det skjer utagering ved tjenesten.

Holmlia bokollektiv gir botilbud til 5 brukere, og har bemanning på 4,46 årsverk. Holmlia bokollektiv er bemannet dag og kveld, med støtte fra Enhet hjemmetjenester på natt via vedtak.

Hauketoveien omsorgsbolig gir botilbud til 14 brukere, hvorav et av botilbudene er en akuttplass/midlertidig tilbud. Hauketoveien har en bemanning på 8,00 årsverk. Det oppleves som krevende å gå enkelte vakter alene spesielt når det skjer utagering ved tjenesten.

Bydelen har tilstrebet å gi botilbud i egen bydel for de som tidligere har fått kjøpte tjenester utenfor bydel. Dette har ført til et merbehov i forhold til personalressurser.

Andre tjenester i Enhet psykisk helse

I tillegg til boligene tilbyr Enhet psykisk helse tjenester til hjemmeboende beboere i bydelen. Dette er individuelle tiltak og gruppetiltak som utføres av psykisk helseteam, Broa aktivitetshus og Vilje Viser Vei.

Psykisk helseteam gir gruppetilbud til voksne innen psykisk helsearbeid, i tillegg til å følge opp hjemmeboende voksne i bydel med vedtak om psykisk helsearbeid. Tjenestedet består av 7,5 årsverk, inkludert enhetsleder. Gruppetilbudene som gis er Kurs i Depresjonsmestring, bassengtrim og fotballgruppe. Det er stor etterspørsel etter tjenesten psykisk helsearbeid i bydelen. Det fattes mange vedtak hver måned og det er en utfordring å få effektuert vedtakene raskt nok. Få brukere blir skrevet ut av tjenesten på grunn av mangel på andre tilbud som kan ivareta brukernes behov, men også fordi vedtakene ofte er rettet mot veiledning, støtte og samarbeid opp mot andre samarbeidspartnere. Dette skaper utfordringer i forhold til kapasitet til oppfølging av enkeltbrukere og drift av aktivitetsgrupper. Videre gir disse utfordringene mindre tilgjengelighet og fleksibilitet ved uforutsette hendelser, og ved behov for økt innsats når brukere av tjenesten trenger mer oppfølging for å kunne bo hjemme.

Bydelen har en stilling som psykisk helsearbeider med fokus på yngre brukere med rusmiddelmissbruk som tilleggsproblematikk.

Psykisk helseteam fikk i oktober 2012 nye kontorlokaler ved Rosenholmveien 4B, og er samlokalisert med Enhet forebyggende som har ansvaret for det forebyggende arbeidet innen psykisk helse barn og unge.

Broa aktivitetshus tilbyr åpent hus og aktiviteter til bydelens beboere med psykiske vansker og lidelser. Tjenestedetet disponerer 2 årsverk. Tilbudene som blant annet gis er malekurs, keramikkkurs, matkurs, enkel dataopplæring og turgruppe. Det er et økt fokus på å rekruttere flere brukere av aktivitetshuset med annen etnisk opprinnelse og samarbeid med andre tjenester innen psykisk helse for å redusere individuell oppfølging og vedtak. En annen utfordring er å rekruttere yngre deltakere til gruppene.

Vilje Viser Vei er et tiltak innen arbeid med bistand, og består av 2 årsverk. Vilje Viser Vei er en del av NAV-satsingen på arbeid med psykisk syke. Vilje Viser Vei finansieres via tilsagn fra NAV tiltak som gis 6 mnd av gangen. Tilretteleggerne har et tett samarbeid med DPS, ViA Kvalifiseringssenter og tiltaksavdelingene ved NAV-kontoret. Tilretteleggerne lå i snitt på ca 26 aktive deltakere i tiltaket i 2012, og rapporterer ukentlig på antall deltakere inn til NAV tiltak Oslo.

3.5.5 Hovedoversikt økonomi FO – 3 – netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr.KOSTRA-funksjon	Regnskap 2011	Oppr. budsjett 2012	Regulert budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik reg.bud./ regnskap 2012
234 Aktivisering og støttetjenester ovenfor eldre og funksjonshemmede	33 916	31 916	32 340	43 527	-11 187
253 Pleie, omsorg, hjelp og rehabilitering i institusjon	78 164	79 510	78 705	75 848	2 857
254 Kjernetjenester knyttet til pleie, omsorg, hjelp til hjemmeboende	199 818	197 828	203 258	183 405	19 853
261 Institusjonslokaler	167	138	138	177	-39
733 Transport (ordninger) for funksjonshemmede	18 228	18 864	18 864	21 260	-2 396
Sum netto utgifter *)	330 293	328 256	333 305	324 216	9 089

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

FO3 viser et mindreforbruk på 9,089 mill kr. Beløpet omfatter også ubenyttede øremerkede midler på 0,237 mill kr. som søkes overført til 2013. Korrigeres det for øremerkede midler blir reelt mindreforbruket 8,852 mill kr.

Dette fordeler seg slik:

Kostra **234 Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede** har et merforbruk på 11,187 mill kr. Bakgrunnen for merforbruket er at det er kjøpt flere dagsenter plasser enn budsjettet, samt høyere snittkostnad per bruker. Videre er utgifter til etter skoletidsordning for barn med særskilte behov og støttekontakter høyere enn budsjettet.

Kostra **253 Bistand, pleie, omsorg i institusjoner for eldre og funksjonshemmede** har et mindreforbruk på 2,857 mill kr.

Avlastningsplasser kjøpt fra private institusjoner er blitt dyrere enn budsjettet. Det gjelder både antall brukere samt snittkostnad per bruker. Imidlertid er merinntektene fra særlig kostnadskrevende brukere blitt betydelig høyere enn budsjettet.

Kostra **254 Bistand, pleie, omsorg til hjemmeboende** har et mindreforbruk på 19,853 mill kr. Hjemmetjenesten og heldøgnsomsorg i bolig er blitt vesentlig dyrere enn budsjettet. Utførte oppdrag i hjemmetjenesten ligger under budsjett (inntektsvikt) samtidig som driftsutgifter og lønn ligger noe høyere enn budsjett. Direkte brukertid i forhold til brukte årsverk er lavere enn budsjett. Heldøgnsomsorg i egen bolig er snittprisen per plass høyere enn budsjett. Når kostra 254 likevel viser et stort mindreforbruk, så skyldes det merinntektene fra særlig kostnadskrevende brukere.

Særlig kostnadskrevende brukere

Det endelige refusjonsbeløpet for kostnadskrevende brukere for 2011 kom først til bydelen medio september 2012. Kravet ble etter vanlig rutine sendt inn våren 2012. I 2011 inntektsføres forventet inntekt med motpost i balansen. Da pengene faktisk kom i september året etter, ble disse postert

mot balansen, men differansen ført inn i resultatregnskapet for 2012. Bydelen forventet å få et noe høyere refusjonsbeløp for 2011 enn det som var ført i balansen. Bydelen avventet imidlertid det faktiske beløp før det ble regnskapsført.

Samtidig som vi mottok refusjon for 2011 ble forventet refusjon for 2012 oppjustert i prognosen for 2012.

Oppgjøret for 2011 ga 10,6 mill kr mer enn avsatt i balansen. Samtidig ble den forventede inntekten for 2012, som nevnt ovenfor, oppjustert med 14,1 mill kr. Til sammen utgjør det 24,7 mill kr som er inntektsført og fordelt på kostra 253 og 254.

Institusjonsplasser har en utvikling som vist i tabell 3.5.a og tallene viser at bruken av plasser for januar-desember ligger over budsjett for 2012. Budsjettert antall institusjonsplasser pr mnd er 124,69. I januar-desember er det i gjennomsnitt benyttet 127 plasser pr måned. Pr 31.12.2012 har bydelen benyttet 131 plasser.

Når det gjelder sykehjemsplasser, var en økning f.o.m. juni. I 2012 ble det i gjennomsnitt benyttet 2,3 flere plasser enn budsjettert. Ved utgangen av året har bydelen benyttet 108,26 plasser.

Når det gjelder psykiatriplasser er det benyttet omtrent samme antall som budsjettert

Avlastning bolig økte fra 6,16 til 7,66 i juni. Det gjelder en plass i barnebolig.

Institusjonsplasser

Tabell 3.5.a: Bydelens bruk av institusjonsplasser.

BYDEL: SØNDRE NORDSTRAND	Des.	Budsj.	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Pleie- og omsorg	2011	2012	2012	2012	2012	2012	2012	2012	2012	2012	2012	2012	2012	2012
Sykehjemsplasser	103,1	104,4	102,2	101,8	102,8	102,8	101,6	104,8	103,6	104,4	107,8	109,1	108,8	108,26
herav korttidsplasser (inkl intermediære plasser)	17,53	16	18,3	17,2	17,0	18,0	18,0	17,2	17,7	18,57	19,17	19,17	19,17	19,91
herav aldershjemsplasser	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Plasser psykiatri	14	13,2	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Plasser institusjon/bolig	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Avlastning bolig	7	6,09	6,16	6,16	6,16	6,16	6,16	7,66	7,66	7,66	7,66	7,66	8,63	7,73
Sum	125,1	124,69	123,4	123,0	124,0	124,0	122,8	127,5	126,3	127	130,5	131,8	132,4	131

Hjemmetjenesten

Tabell 3.5.b viser gjennomsnittlig antall utførte timer praktisk bistand og hjemmesykepleie pr mnd hittil i år.

I forhold til budsjett har søknadskontoret kjøpt færre timer praktisk bistand og hjemmesykepleie enn budsjettert

Tabell 3.5.b: Utførte timer praktisk bistand og hjemmesykepleie pr mnd i 2012.

Utførte timer	Budsjett 2012 Kjøp fra Søknadskontoret	Gjennomførte kjøp fra Søknadskontoret	Levert av Hjemmetjenesten	Levert av private lev.
Praktisk bistand	2586	1982	1441	541
Hjemmesykepleie	2145	1890	1787	103

Søknadskontoret kjøpte Praktisk bistand for 1.890 timer pr mnd i 2012, hvorav 95 % ble kjøpt kommunalt og 5 % privat.

Når det gjelder hjemmesykepleie ble det kjøpt 1.982 timer pr mnd, i 2012 hvorav 73 % kommunalt og 27 % privat.

Hjemmetjenesten fikk i 2012 et merforbruk på totalt 5,54 mill kr. Her inngår praktisk bistand med et merforbruk på 1,7 mill kr, hjemmesykepleie med 3,687 mill, administrasjonen med 0,15 mill.

Bakgrunnen for resultatene er som følger:

- **Praktisk bistand** utførte 1.787 timer pr mnd i 2012. Budsjettet var satt opp med 1.850 utførte timer pr mnd. Resultatet viser et merforbruk på 1,7 mill kr, og kan forklares av et høyt sykefravær, overtid og behov for vikarer, samt avlyste oppdrag og bomturer.
- Når det gjelder **hjemmesykepleie** ble det utført 1.441 timer pr mnd i 2012. Budsjettet var lagt opp med 2.145 timer pr mnd. Regnskapet viser et merforbruk på 3,687 mill kr og kan forklares av et høyt sykefravær, overtid og behov for vikarer, samt avlyste oppdrag og bomturer.
- Det arbeides med tiltak for å redusere sykefraværet og overtid, for eksempel å øke nærvær og rekruttere fast ansatte og stabile vikarer. Videre er det utviklet nye verktøy for å bedre kontroll og oversikt på direkte brukertid. Situasjonen gjør at begge tjenestene må følges ekstra nøye.

733 Transport (ordninger) for funksjonshemmede

Kostra 733 viser et merforbruk på 2,396 mill kr Dette til tross for at budsjett 2012 ble lagt med grunnlag i regnskapet for 2011 og justert for prisstigning. Antall brukere fra 2011 til 2012 er ikke endret, dvs. at det er de samme brukerne.

Det ble etablert ny TT-ordning, basert på samkjøring 01.01.11. I kjølvannet av denne ordningen ble det innført en overgangsordning for gående brukere som opplevde at samkjøring i spesialbiler ikke fungerte for dem. Overgangsordningen skulle gjelde frem til ny ordning skulle innføres 01.04.12.

01.04.12 ble hvitkortordningen innført. Denne er for de mest sårbare brukere som ikke kan samkjøres grunnet for eksempel utagering, medisiner, osv. Bydelen gjennomgikk alle brukere etter strenge føringer for hvem som skulle få tilbudet.

I forbindelse med innføringen ble det imidlertid besluttet av byrådet at de brukerne som var i overgangsordningen pr 01.02.12, også skulle over på hvitkortordningen.

Bydelen har dermed fått 17 flere brukere med hvitt kort enn det bydelen normalt ville ha tildelt. Videre er prisene indeksjustert med 5,6 % pr 01.01.12 og pris pr innleietime er økt fra 01.04.12 med 74 kroner pr time. Til sist tilkommer økt turpris på direktebestilt drosje og svakere samkjøringsgrad enn antatt. Samlet sett fører dette til betydelige merutgifter for bydelen.

FO3 fordelt på brukere over og under 67 år

Budsjettet som bydelene tildeles innen funksjonsområdene baseres på kriteriesystemet. Innen FO3 vektet det bl.a. på aldersgruppene over og under 67 år. Yngre brukere er ofte mer kostnadskrevende enn eldre. Det har vært viktig å dokumentere hvordan bydelen bruker midlene på FO3, fordelt på brukere over og under 67 år. Dette både som et bidrag i diskusjonen om kriteriesystemets utforming og i en bevisstgjøring i bydelen om hvordan midlene faktisk brukes.

FO3 består hovedsakelig av kostra 234, 253, 254 og 733. Kostra 234 og 253 har et 4. siffer som indikerer om brukeren er over eller under 67 år. For kostra 254 har det vært frivillig å benytte det 4. siffer.

Tallene som framkommer fra bydelens årsregnskap er sammenholdt med kriteriefordelingen som Byrådet brukte i budsjettet for 2012 på FO3. For Oslo som helhet utgjør fordelingen til bydelene i 2012 35% av FO3 til brukere under 67 år.

Tabell: Fordeling av midler på grupper over og under 67 år

Brukergruppe	Årsregnskap 2010	Årsregnskap 2011	Årsregnskap 2012	Kriteriefordelt budsjett 2011	Kriteriefordelt budsjett 2012
Over 67 år	32 %	34 %	33 %	46 %	42 %
Under 67 år	68 %	66 %	67 %	54 %	58 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

I tabellen er det vist tall for 2010, 2011 og 2012. Bydelens bruk av midler på gruppene har endret seg lite. Imidlertid ser det ut for at kriteriefordelingen for Søndre Nordstrand har endret seg slik at gruppen under 67 år får større vekt. Dette kan slå uheldig ut for bydelen hvis budsjettmidlene i større grad rettes mer direkte inn mot eldre over 67 år, f.eks med midler til sykehjemsplasser. Da vil bydelen få mindre uttelling enn andre bydelers.

3.5.6 Måltall for tjenesteproduksjon

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 3 - Pleie og omsorg	Resultat 2010	Resultat 2011	Måltall 2012	Resultat 2012	Avvik resultat - måltall
Andel av bydelens årsverk i pleie og omsorg med relevant fagutdanning	-	65 %	62 %	60 %	-2 %
Brukertilfredshet i hjemmetjenesten - andel fornøyde brukere	76 %	>80 %	77 %	Foreligger ikke tall	

Nøkkeltall for FO3 - Pleie- og omsorg (EST)	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012
Andel personer 80+ pr 31.12	1,50 %	1,54 %	1,59 %	1,63 %
Netto driftsutgifter pleie og omsorg pr innbygger 1)	8 169	8 643	8 585	8 345
Netto driftsutgifter pr. mottaker av pleie- og omsorgstjenester 1)	319 344	347 956	342 927	314 923
Netto driftsutgifter pr. hjemmetjenestemottaker 1)	241 642	292 807	296 465	257 591
Andel egne innbyggere 80 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	38,6 %	35,0 %	33,5 %	34,3 %
Andel egne innbyggere 66 år og under som mottar hjemmetjenester 2)	1,0 %	1,0 %	1,1 %	1,2 %
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som mottar hjemmetjenester 2)	7,0 %	6,0 %	5,5 %	30,1 %
Andel egne innbyggere 80-89 år som mottar hjemmetjenester 2)	35,8 %	30,7 %	29,2 %	30,1 %
Andel egne innbyggere 90 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	45,3 %	54,0 %	47,9 %	52,1 %
Andel egne innbyggere 80 år og over som bor i institusjon 3)	12,6 %	11,9 %	12,0 %	11,8 %
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som bor i institusjon 3)	2,2 %	1,7 %	1,1 %	1,3 %
Andel egne innbyggere 80 - 89 år som bor i institusjon 3)	8,4 %	9,0 %	7,0 %	7,5 %
Andel egne innbyggere 90 år og over som bor i institusjon 3)	36,0 %	27,2 %	34,4 %	33,3 %
Andel sykehjemsbeboere på tidsbegrenset opphold i institusjon 4)	17,1 %	16,8 %	15,5 %	19 %

1) Netto driftsutgifter, kommuneregnskapet, Rapporteres kun ved årsslutt pr 31.12.

2) Praktisk bistand og hjemmesykepleie (jfr. lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3 annet ledd nr. 3 og Lov om sosiale tjenester § 4-2 a, b og e). Hjemmesykepleie skal også omfatte tjenester innenfor kategorien psykisk helsearbeid.

I henhold til loven omfatter praktisk bistand: Hjemmehjelp, husmorvikar og annen hjelpevirksomhet i hjemmet, herunder miljøarbeid, opplæring i dagliglivets gjøremål, boveiledning og brukerstyrt personlig assistent.

3) Sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns omsorg og pleie som er hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene

eller sosialtjenesteloven, dvs. boformer der det kan kreves vederlag for opphold i institusjon.

4) Sykehjem, hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene

3.6 FUNKSJONSOMRÅDE 4: ØKONOMISK SOSIALHJELP

3.6.1 Ansvarsområde

Økonomisk sosialhjelp

Sosialtjenesten har forvaltningsansvar etter Lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen §8 og §9. Økonomisk sosialhjelp er en behovsprøvet ytelse for personer som ikke kan sørge for livsopphold på annen måte. Ytelsen er midlertidig, og har som mål, å gjøre mottaker selvhjulpen. I vedtaket kan det settes som vilkår for ytelsen at mottaker skal delta aktivt i kvalifiseringstiltak. Brudd på dette vilkåret kan få økonomiske konsekvenser for søker.

Kvalifiseringsprogrammet

Sosialtjenesten har forvaltningsansvar etter Lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen §29, §30 og §31. Kvalifiseringsprogrammet med tilhørende stønad er et aktivt tiltak for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og med ingen eller svært begrensede ytelser i folketrygden. Målet er å styrke deltakernes muligheter på arbeidsmarkedet.

3.6.2 Hovedmål

- Redusere bruk av sosialhjelp som livsgrunnlag og langtidsytelse for målgruppen
Resultat:
  - andelen sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde utgjør 45%. Samme andel som i 2011.
  - andelen sosialhjelpsmottakere med stønad mer enn 6 måneder har økt fra 36 % i 2011 til 50 % i 2012. Det anses å ha sammenheng med at mange av brukerne ikke kan nyttiggjøre seg aktive tiltak pga for dårlige norskkunnskaper. Videre medfører prisøkningen i boligmarkedet at flere har behov for økonomisk bistand over tid.
- Jobbe for at gjennomsnittlig utbetaling per klient skal være svakt nedadgående sett i forhold til 2011
Resultat:

Gjennomsnittlig brutto utbetalt beløp pr. klient pr. måned er kr 11.383 i 2012, som er en økning i 2011 på kr 428. Økningen knytter seg hovedsakelig til prisøkningen i boligmarkedet.
- Bidra til at andelen sosialhjelpsmottagere med kortsiktige leieavtaler skal vise en nedadgående tendens
Resultat:

Sosialtjenesten har i 2012 formidlet 101 personer til døgnovernatting. Det er 17 flere enn i 2011. Noen brukere kontakter ikke sosialtjenesten før de faktisk står uten bolig.

Tjenesten har en stilling knyttet til boligfremskaffelse i det private leiemarkedet. Konsulenten har i 2012 bistått 38 klienter med å fremskaffe bolig. Fem, som har stått i fare for å miste boligen, har fått bistand til å forhandle frem ny avtale. De fleste av disse er store barnefamilier. Tjenesten erfarer at det er stor konkurranse om leieobjektene som legges ut på markedet. Flere utleiende tar i bruk kredittsjekk før de leier ut, noe som medfører at mange av tjenestens brukere utelukkes.

3.6.3 Situasjonsbeskrivelse

Se ”Situasjonsbeskrivelse” under funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø – NAV kommune.

3.6.4 Hovedoversikt økonomi FO- 4 – netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr.KOSTRA-funksjon	Regnskap 2011	Oppr. budsjett 2012	Regulert budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik reg.bud./ regnskap 2012
276 Kvalifiseringsprogr.	20 969	30 178	27 073	24 968	2 105
281 Økonomisk sosialhjelp	59 983	70 585	59 939	64 779	-4 840
Sum FO - 4 *)	80 952	100 763	87 012	89 747	-2 735

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

I 2012 ble det omdisponert midler fra funksjonsområde 4 til 1 for 13,87 mill kr. Fra kostra 281 ble det overført 10,646 mill kr og fra kostra 276 3,224 mill kr. Midlene gikk hovedsakelig til aktive arbeidsmarkedstiltak. 3,966 mill kr ble overført til institusjonsplasser i alkoholistsorgen.

Bydelen fikk i 2012 et merforbruk på 2,735 mill kr. Kostra 281 fikk et merforbruk på 4,84 mill kr. Det skyldes at gjennomsnittlig utbetalt beløp pr klient/mnd ble kr 11.383 mot budsjett kr 10.955. Samtidig ble antall klienter pr mnd 516 mot budsjett på 494.

Trygderefusjonsinntektene ble 0,725 mill kr høyere enn budsjett.

Måltall for tjenesteproduksjonen – Funksjonsområde 4

Måltall	Resultat 2010	Resultat 2011	Måltall 2012	Resultat 2012	Avvik resultat - måltall
Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte pr. mnd for året	515	500	494	516	+22
- herav 18-24 år, flyktninger	1	0	1	0	-1
- herav 18-24, øvrige	76	60	59	56	-3
- herav 25 år og eldre, flyktninger	7	6	6	7	+1
- herav 25 år og eldre, øvrige	444	434	428	453	+25
Gjennomsnittlig brutto utbetalt beløp pr. klient med økonomisk støtte pr. mnd. for året	10 733	10 758	10 955	11 383	+428

Rapportering på ytelser for å fremme økonomisk og sosial trygghet og medvirke til at den enkelte i størst mulig grad blir selvhjulpne:

Antall sosialhjelpsmottakere (Kostra bydel nivå 3)	1.339
Antall deltakere i introduksjonsordning 31.12. (Årsstatistikk)	46
Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet 31.12. (Questback)	137
Utbetalt sosialhjelp (funksjon 281 brutto utgifter i 1000 kr)	64.768
Utbetalt introduksjonslønn (funksjon 275 art 1089* i 1000 kr)	6.630
Utbetalt kvalifiseringsstønad (funksjon 276 art 1089* i 1000 kr.)	18.392

Bydelens vurderinger:

Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte pr. måned har økt det siste året; fra 500 klienter i 2011 til 516 klienter i 2012. Økningen anses å ha sammenheng med økt tilflytting av familier som har behov for økonomisk sosialhjelp.

Gjennomsnittlig brutto utbetalt beløp pr. klient pr. måned er kr 11 383 i 2012, som er en økning på kr 625 fra 2011. Økningen knytter seg hovedsakelig til prisøkningen i boligmarkedet.

Sosialtjenesten har i likhet med tidligere år hatt fokus på aktive tiltak med tett individuell oppfølging. Sosialtjenesten har fokus på å formidle brukere med forsørgeransvar til kvalifiseringsprogrammet. Økningen i klientantallet er innenfor aldersgruppen 25 - 66. Flere av sosialtjenestens klienter i denne aldersgruppen har ikke tilstrekkelig med norskkunnskaper for å kunne nyttiggjøre seg arbeidsrettede tiltak eller Kvalifiseringsprogram. Tiltak rettet mot denne målgruppen ble startet høsten 2012 men forventes ikke å få effekt før innen utgangen av 2013. Noen av deltakerne i Kvalifiseringsprogrammet vil fortsatt ha behov for supplerende sosialhjelp pga høye boutgifter.

Utviklingen på arbeidsmarkedet har innvirkning på utbetalingene av økonomisk sosialhjelp. Ved utgangen av november var arbeidsledigheten i Oslo på 3 %, hvorav Søndre Nordstrand hadde en ledighet på 4,5 %.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet skal tilbys personer som har vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller svært begrensede ytelser i folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven og har behov for tett og koordinert oppfølging for å styrke mulighetene til deltakelse i arbeidslivet. Måltallet for 2012 var 137 deltakere i snitt. I 2012 har det vært en målsetting om at 35 % av deltakerne som planmessig avslutter programmet skal gå ut i arbeid. Målsettingen er basert på resultater fra 2011. Videre er det satt fokus på å tilby barnefamilier et kvalifiseringsprogram.

I løpet av 2012 var det 239 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Av disse var 174 barnefamilier med barn under 18 år og hvor 82 hadde tre barn eller flere. I løpet av 2012 var det 184 nye søkere til kvalifiseringsprogrammet. Av disse fikk 118 innvilget program. Imidlertid ble måltallet ikke nådd. Det skyldes i hovedsak at søkerne ikke hadde vesentlig nedsatt arbeidsevne eller ikke gode nok norskkunnskaper til å nyttiggjøre seg et fulltids program med arbeidstrettede tiltak. Per 31.12.12 var det 136 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. I tillegg var 22 personer under avklaring til program. 5 av deltakerne var under 25 år. Alle deltakerne har gjennomgått arbeidsevnevurdering og fått tilbud om individuell plan før oppstart i programmet. 71 av

deltakerne hadde arbeidsmarkedstiltak i statlig regi, 48 hadde tiltak i kommunal regi og 17 tiltak fra både stat og kommune.

83 deltakere har planmessig avsluttet programmet i 2012. Av disse fikk 27 ordinært arbeid (heltid eller deltid), 2 lønnstilskudd, 2 videre skolegang/utdanning, 13 arbeidsavklaringspenger, 4 over på økonomisk sosialhjelp på grunn av avklaring av trygdeytelser, 5 over på økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde, 13 personer fikk tilbud om andre arbeidsmarkedstiltak i statlig regi. De resterende 18 personene gikk over til: foreldrepermisjon – avsluttet på grunn av fødsel (7), er selvhjulpen (5), overgangsstønad (2). Videre har 2 brukt opp tiden i programmet og 2 ble avsluttet da de ikke hadde vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne. I henhold til målsettingen for 2012 gir det en måloppnåelse på 35 %. I tillegg flyttet 10 personer fra bydelen og 10 fikk stans av program som følge av uteblivelse fra tiltak.

3.7 GJENNOMFØRTE OMSTILLINGS- OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK, SAMT STØRRE ”PROSJEKTER”

3.7.1 Omstillings- og effektiviseringstiltak:

Ingen større omstillings- og/eller effektiviseringstiltak i 2012 utover det som ligger til grunn for økonomisk handlingsplan.

3.7.2 Prosjekter

Ut over bydelsrammen har bydelen i 2012 fått tilført 31,2 mill kr i øremerkede prosjektmidler. Dette er både statlige og kommunale midler. Midlene omfatter 18,1 mill kr i ubrukte øremerkede midler overført fra 2011 og 13,1 mill kr tilført i løpet av 2012. Midlene er fordelt på 80 ulike prosjekt.

Bydelen har søkt om overføring av ubrukte øremerkede midler til 2013 for 13,7 mill kr. Prosjekter med ubrukte øremerkede midler kan deles inn i følgende grupper:

(beløp i mill kr)

Prosjekttype	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik
Oslo Sør	12,6	6,2	6,4
Norskopplæring brukere og ansatte	3,7	1,4	2,3
Samhandlingsmidler - psykisk helse og utprøving psykolog på legekantor	4,7	-0,2	4,9
Øvrige prosjekter	1,4	1,3	0,1
Sum	22,4	8,7	13,7

Samhandlingsmidler – bedre helsetjeneste for psykisk syke ved modellutprøving psykologer på legekantor er prosjekt i regi av bydelsoverlegen. Midler er tilført fra Helsedirektoratet.

De største prosjektene er omtalt under situasjonsbeskrivelsen på de ulike funksjonsområdene. Oslo Sør er kort beskrevet nedenfor.

3.7.2.1 Oslo Sør-satsingen

Ansvarsområde

Ansvarsområdet for Oslo Sør- satsingen er å forsterke integrering og inkludering, samt å bedre folkehelsen og bomiljøene i bydelen.

Hovedmål

Hovedmålet i satsingen er: Fremme inkludering og integrering samt å bedre folkehelsen og bomiljøene.

Det er utformet fem innsatsområder:

- Oppvekst
- Deltakelse og medvirkning
- Kvalifisering til- og deltakelse i arbeidslivet
- Kultur og nærmiljø
- Folkehelse

Under hvert innsatsområde er det til sammen 18 delmål som skal nås gjennom ulike tiltak.

Situasjonsbeskrivelse

Handlingsprogram Oslo Sør er en levekårssatsing som skal gjennomføres i samarbeid mellom bydelens innbyggere og lokale politikere.

Satsingens hovedmål er nedtegnet i intensjonsavtalen mellom stat og kommune og målet er å forsterke integrering og inkludering i bydelen, samt bedre folkehelsen og løse bomiljøutfordringer.

Oslo kommune har ansvar for satsingen, og Byrådsavdelingen for eldre og sosiale tjenester (EST) koordinerer satsingen i samarbeid med staten. Inkluderings- og likestillingsdepartementet har det overordnede ansvaret fra statens side, mens Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har administrativ og praktisk oppfølging overfor kommunen.

Det kommunale tilskuddet forvaltes av Bydel Søndre Nordstrand og Utdanningsetaten.

Bydelsutvalget har forslagsrett til byrådet i forhold til avsatte investeringsmidler.

Bydelen har ansvar for å koordinere tiltak som gjennomføres i regi av bydelens virksomheter, frivillige organisasjoner og private aktører, samt sørge for årlig rapportering til stat og kommune.

Handlingsprogram Oslo Sør har utformet et måldokument med fem innsatsområder og 18 delmål. Dette dokumentet er nå under revidering og vil bli behandlet av Bydelsutvalget i 2013. Inntil politisk godkjenning av revidert måldokument foreligger, måles satsingen opp mot eksisterende måldokument.

Midlene i satsingen skal i utgangspunktet ikke benyttes til å finansiere eksisterende tiltak, men nyttes til å igangsette nye prosjekter og tiltak eller til videreutvikling av eksisterende tiltak. Prosjekter og tiltak skal rettes spesielt mot de delene av befolkningen som er mest utsatt for levekårproblemer, og boområder med særlige belastninger.

Det utarbeides egen årsrapport for Oslo Sørsatsingen. Det vises til denne.

4 SÆRSKILT RAPPORTERING

4.1 TILTAK FOR FORBEDRET SERVICE OVERFOR BRUKERNE

Informasjon

Bydelen har fokus på dialog, informasjon og kommunikasjon med bydelens innbyggere, brukere og den øvrige befolkningen. Bydelen profileres i lokalpresse, på våre nettsider, i brosjyrer og andre publikasjoner. Bydelen hadde også i 2012 månedlige utgivelser av "Bydelssiden" i Nordstrand Blad.

Intra- og internett brukes som informasjonskanal internt og eksternt.

Intranettet er de ansattes informasjonskanal, mens internettet retter seg både mot ansatte og befolkningen for øvrig.

Bydelen har etablert et web-forum der alle enhetene er representert, og de jobber aktivt for å forbedre og oppdatere bydelens nettsider, både internett- og intranettsidene.

Samtlige tjenesteområder har egne hjemmesider på Internett. I tillegg legges også bydelsinformasjon ut på bydelens nettsider under "Hva skjer i bydelen?" og under *Bydelen fra A - Å*, der man i dag bl.a. kan finne en alfabetisk oversikt over bydelens offentlige og frivillige tilbud.

Sosialtjenesten

NAV kontoret har åpningstid er kl. 08.00-15.00, og sentralbordet er bemannet kl. 08.00-15.35. Alle saksbehandlere har fast telefontid én time pr. dag, samt at de skal være tilgjengelig på telefon når de ikke har avtaler. Nye klienter blir henvist til sosialtjenestens utredningsteam, som er bemannet med erfarne sosionomer, økonomi-/gjeldsrådgiver.

Sosialtjenesten tilbyr timeavtale samme dag i akuttsaker, innen 3 dager for nye klienter og 4 dager for ordinær timeavtale.

NAV kontorets åpningstid overholder kravet som er nedfelt i den sentrale samarbeidsavtalen mellom stat og kommune. Noen av sosialtjenestens brukere gir likevel uttrykk for at de ikke når frem med sine henvendelser til saksbehandler og at det er vanskelig å komme frem i telefonen. Det arbeides kontinuerlig med å bedre servicen for brukerne. Det arbeides systematisk med oppfølging når det gjelder bruk og oppdatering av kommunens Person- og ressurskatalog for å bedre tilgjengeligheten.

Brukerundersøkelsen som ble foretatt i november 2012 skiller seg vesentlig fra hvordan tidligere undersøkelser har blitt gjennomført. Det ble benyttet et forenklet spørreskjema som brukere ble bedt om å besvare etter en timeavtale. Hensikten var å måle hvor tilfreds brukergruppen var med mulighet for timeavtale, informasjon og respektfull behandling og oppfølging. Resultatene for Bydel Søndre Nordstrand er gjennomgående høyere sammenlignet med resultatene for Oslo samlet sett. 100 % av de spurte svarte ja på spørsmålene om det gikk greit å få timeavtale og om timeavtalen hadde vært til hjelp. 95 % av brukerne oppgir at de er fornøyd med sosialtjenesten totalt sett.

Barnevernstjenesten

Barneverntjenesten har ikke egen resepsjon eller sentralbord. Tilgjengelighet er løst ved skilting og ringeklokker i inngangspartiet og ved at alle saksbehandlere og ledere disponerer mobiltelefon i tillegg til tjenestens vakttelefon. Videre benyttes Oslo kommunes sentralbord og tjenesten fokuserer på at fraværsmarkering i kalendersystemet gjennomføres.

Enhet barnehager

Brukerundersøkelsen for samtlige kommunale barnehager og syv av ti private barnehager ble holdt i februar 2012. Målet med brukerundersøkelsen var å få kunnskap om foreldrenes tilfredshet med, og forventninger til barnehagetilbudet. Svarprosenten i 2012 (59 %) var vesentlig høyere enn for 2010 (37 %).

- Utvikling og læring er et viktig område for bydelens barnehager med tydelige tiltak som Språkenhetene og NyeLesefrøprosjektet. Her har bydelen skåret høyt med et skår på 4,9 og det 0,2 bedre enn resultatet i 2010.
- Trivsel og trygghet hadde høyeste skår med 5,2.
- Inne- og utemiljø skårer nest lavest i undersøkelsen. Dette er område som også i 2010 hadde lavt skår. Bydelen er helt avhengig av samarbeid med Omsorgsbygg, som har ansvar for barnehagene på dette området.
- Samarbeid og medvirkning har laveste skår i undersøkelsen.

Alle kommunale barnehager har, i etterkant av undersøkelsen, utarbeidet oppfølgingsplaner i samarbeid med foreldrene. Oppfølgingsplanene er samlet i oppfølgingsskjemaer og utfylt med tiltak, ansvarlig for tiltaket, frister med dato og utført dato.

Samlet resultat av brukerundersøkelsen for bydelen som helhet er lagt ut på nettsiden til Oslobarnehagen, og videre på Bydel Søndre Nordstrand sin side. Resultater for den enkelte barnehage ligger direkte på barnehagens hjemmeside. Oppfølgingsskjema er ikke lagt ut på nettsidene.

4.2 SAKSBEHANDLINGSTID

Sosialtjenesten

Sosialkontorene behandlet 10 508 søknader i 2012, 358 søknader om kvalifiseringsprogram og 1015 om økonomisk sosialhjelp. Sosialtjenesten overholder bystyrets krav om to ukers saksbehandlingstid vedrørende søknad om økonomisk sosialhjelp i 72 % av sakene, mens 27 % av søknadene er behandlet innen to måneder. 44 saker er behandlet innen 4-6 måneder og 7 innen 6 måneder. Lang saksbehandlingstid anses å ha sammenheng med mange nyansatte i sosialseksjonen, samt at det i noen saker må innhentes ytterligere dokumentasjon som kan ta noe tid.

Ved saksbehandlingstid ut over 14 dager, følger sosialtjenesten forvaltningslovens bestemmelser og sender forvaltningsmelding med informasjon om forventet saksbehandlingstid. Sosialtjenesten har restanselister, som gjennomgås på teammøter hver uke.

Sosialkontorene behandlet 30 klagesaker til Fylkesmannen i 2012, hvorav 4 av sakene ble behandlet innen to måneder. Årsaken til at sosialtjenesten ikke har behandlet en høyere andel av klagesakene innen en akseptabel frist i 2012, anses å ha sammenheng med overnevnte forhold.

Barnevernet

Barnevernloven har frister i forhold til avklaring av meldinger og ferdigstilling av undersøkelser. Meldinger skal være avklart i løpet av 7 dager og undersøkelser skal være ferdig i løpet av tre måneder.

Bydelen har mottatt 634 meldinger i 2012 hvorav 15 ikke er avklart innen 7 dager. Årsaken til at disse går over frist er dels at det har vært nødvendig med utdypninger fra melder og at melder har vært vanskelig å få tak i og dels ferieavvikling. Antallet meldinger er 13,9 % høyere enn i 2011 og 16,4% høyere enn prognose for 2012, en prognose basert på en nedgang de tre foregående år.

I 2012 fikk bydelsbarnevernet 79 % av undersøkelsene ferdig innen innenfor fristen, fortsatt økning fra 2009 da det kun var 32 % av undersøkelsene som var ferdig i løpet av tre måneder. Selv om antall undersøkelser som blir ferdigstilt innenfor tremånedersfristen fortsatt er økende, men er det ennå rom for forbedring.

Det er etablert gode rutiner for å sikre at saker undersøkes så godt og raskt som mulig. Det høye antallet meldinger inn i 2012 er hovedårsak til at ikke andel barn som får undersøkelsen ferdig i løpet av tre måneder er høyere. Barnevernets vil fortsatt ha stort fokus på fristene. Det er ikke tilfredsstillende verken for brukere eller ansatte at fristene ikke blir overholdt. Tjenesten er opptatt av, i den grad det er mulig å vite, at de alvorligste sakene ikke skal stå på vent for lenge før undersøkelsen settes i gang.

Etter lang tid med underbemanning og stor tilgang av nye saker oppstod det et stort etterslep av undersøkelser, en situasjon som er bedret etter tilføring av til sammen 18,1 nye stillinger i perioden 2009-2012.

I 2012 ble det opprettet 511 nye undersøkelser i tillegg til 79 uferdige fra 2011. Av disse er 483 ferdigstilt, 12 venter på tiltak og det gjenstår 95 undersøkelser som blir med over til 2012.

Vår bydel er avhengig av tolk i en stor del av barnevernets saker, noe som er en ekstra utfordring i forhold til tidsfrister for undersøkelser.

Søknadskontoret

Søknadskontoret følger forvaltningslovens §11a vedrørende saksbehandlingstid i enkeltvedtak. Det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt. Avdelingen har rutiner for å sende ut foreløpig svar og rutinen er kjent og følges i hovedsak.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid ved søknadskontoret har gått vesentlig ned siste år: Søknader om institusjonsplasser ble i 2012 i snitt behandlet innen 19,5 dager mot 24,5 i 2011. For langtidsopphold i sykehjem ble saksbehandlingstid redusert fra 105,1 til 67,9 dager. For hjemmesykepleie og praktisk bistand fattes vedtak i snitt etter henholdsvis 17,5 og 19,5 dager, mot 24,5 og 44 dager i 2011.

4.3 TILGJENGELIGHET FOR MENNESKER MED FUNKSJONSHEMMING

Tabell 4.3 – handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse

Områder fra handlingsplanen	Ja/nei
Har virksomheten informert og skolert sine berørte ansatt om diskriminerings- og tilgjengelighetsloven?	Ikke i 2012. Det var tema på seminar for ledere, verneombud og tillitsvalgte i 2011
Har virksomheten utarbeidet handlingsplan for mennesker med funksjonshemming?	Ja Planen ble politisk behandlet i 2012
Er det utarbeidet konkrete tiltak på handlingsplanens stasjonsområder?	Ja

Tilgjengelighet for funksjonshemmede i stor grad ivaretatt ved bydelens tjenestesteder, og bydelen har hatt fokus på dette ved ombygging/utvidelse av bydelens lokaler. For øvrig har bydelen flere eldre bygg, bl.a. barnehager, der full tilrettelegging ikke er mulig eller krever omfattende tiltak. De fleste eies av Omsorgsbygg og eventuelle utbedringer må skje i samarbeid med dem.

4.4 TILTAK I OSLO KOMMUNES FOLKEHELSEPLAN

Bydel Søndre Nordstrand utarbeidet i 2007 en lokal folkehelseplan som bygget på den sentrale folkehelseplanen til Oslo kommune. Det har imidlertid vært vanskelig for bydelen i en økonomisk presset situasjon å avsette egne midler til å nå alle målene i Folkehelseplanen, og bydelen har måttet vri innsatsen mer i retning av det som det har vært mulig å få finansiert fra andre kilder. Folkehelsearbeidet handler imidlertid ikke bare om å forlenge levealderen mest mulig for flest mulig. Det handler like mye om å få flest mulig, eller en størst mulig andel av befolkningen, til å fungere best mulig i skole- og jobb, i familien, blant venner og i samfunnet for øvrig.

Bydelen vil utarbeide ny folkehelseplan når bystyret har vedtatt føringer i den nye sentrale folkehelseplanen som nå er under utarbeidelse. I påvente av dette har bydelen utarbeidet egne strategier for forebyggende helsearbeid innenfor de innsatsområder og delmål som bystyret har vedtatt i eksisterende folkehelseplan og for øvrig innen den økonomiske ramme som står til disposisjon. Strategiene følges i det daglige arbeidet i bydelen.

Strategiene supplert med resultat for de prosjektene som fremgår av tabell 4.4 om folkehelse tiltak følger etter tabellen.

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

**Folkehelseiltak/
prosjekter**

Navn på tiltaket	Ansvarlig kommunal instans	Samarbeids-partnere	Finansiering	Tidsrom	Avsluttet Ja/Nei	Kontakt-informasjon
Innsatsområde 1: Fysisk aktivitet og fysisk planlegging						
Delmål: Andelen fysisk aktivitet skal økes						
Helse og livsstil - Fysisk aktivitet og kosthold	Bydel Søndre Nordstrand		Helsedirektoratet, statlige Oslo-Sør midler	3 år	Nei	Familiesenteret
Helse og livsstil - En bydel i bevegelse	Bydel Søndre Nordstrand		Helsedirektoratet, statlige Oslo-Sør midler	3 år	Nei	Familiesenteret
Mosjonskatalogen	Bydel Søndre Nordstrand		Frisklivsmidler fra Helsedirektoratet	1 år	Nei	Familiesenteret
Helsesamtalen	Bydel Søndre Nordstrand		Frisklivsmidler fra Helsedirektoratet	1 år	Nei	Familiesenteret
Testverktøy - Fysisk form for innvandrerkvinner	Bydel Søndre Nordstrand	Helseetaten og Høyskolen i Oslo og Akershus	Partnerskapsmidler	3 år	Nei	Familiesenteret
Svømmekurs og turer - fysisk aktivitet	Bydel Søndre Nordstrand	Bjørndal somaliske forening for mangfold og deltakelse	Oslo Sør-midler, frivillighetsmidler	1 år	Ja	Bjørndal somaliske forening for mangfold og deltakelse
Trim for kvinner	Bydel Søndre Nordstrand	Familiesenteret og Bjørndal aktivitetshus	Kommunale og statlige Oslo Sør-midler	1 år/3 år	Nei	Bjørndal Aktivitetshus
Innsatsområde 2: Kosthold						
Delmål: Kosthold skal bedres, særlig blant utsatte grupper						
Helse og livsstil - kostholdsveiledning	Bydel Søndre Nordstrand		Helsedirektoratet, statlige Oslo Sør-midler	3 år	Nei	Familiesenteret
Helse og livsstil - Gode vaner - bedre helse	Bydel Søndre Nordstrand		Helsedirektoratet, statlige Oslo Sør-midler	3 år	Nei	Familiesenteret
Mat i barnehagen tilpasset innvandrerbefolkningen	Bydel Søndre Nordstrand	Deltakende barnehager	Helsedirektoratet, statlige Oslo-Sør midler	3 år	Nei	Familiesenteret

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2012

Navn på tiltaket	Ansvarlig kommunal instans	Samarbeids-partnere	Finansiering	Tidsrom	Avsluttet Ja/Nei	Kontakt-informasjon
Innsatsområde 3: Psykososiale nærmiljøer						
Delmål 1: Sosiale nettverk i nærmiljøer skal styrkes						
Modellutprøving – psykolog i kommunehelsetjenesten. Samlokalisering psykolog og leger	Bydel Søndre Nordstrand	Fastlegene, DPS, Helse-direktoratet, skole, skolehelsetjeneste, NAV m fl	Helse-direktoratet	3 år	Nei	Bydelsoverlege
Møtestedet	Bydel Søndre Nordstrand	Ulike tjenester og organisasjoner	Oslo Sør-midler, frivillighetsmidler	1 år	Ja	Mental Helse, Holmlia lokallag
Delmål 2: Barn og unges mestringsevne skal styrkes						
Svømmekurs og turer - sosial nettverksbygging	Bydel Søndre Nordstrand	Bjørndal somaliske forening for mangfold og deltakelse	Oslo Sør-midler, frivillighetsmidler	1 år	Ja	Bjørndal somaliske forening for mangfold og deltakelse
Trim for kvinner	Bydel Søndre Nordstrand	Bjørndal aktivitetshus	Kommunale og statlige Oslo Sør-midler	3 år	Nei	Bjørndal aktivitetshus
Psykologhjelp til ungdom med fravær/drop-out problematikk	Bydels-overlege, barnevern	Barnevern, skole, skolehelsetjeneste, fastleger,	Prosjektmidler Helsedialog	2 år	Nei	Bydelsoverlege
Fastlos-ordningen	Samarbeid NAV og bydels-overlege	NAV, barnevern, bydels-overlege	Prosjektmidler Fylkesmannen	3 år	Nei	NAV kommune og bydelsoverlege
Ferieaktiviteter i sommer, høst og vinterferiene	Bydel Søndre Nordstrand		Barne- og likestillings-departementet	3 år	Nei	Enhet fritid
Innsatsområde 5: Tobakksforebygging						
Delmål: Helseforskjeller i Oslo skal reduseres gjennom reduksjon i andelen som røyker i befolkningsgrupper med høyest tobakksforbruk						
Endringsfokuset veiledning i røykeslutt på Frisklivssentralen	Bydel Søndre Nordstrand		Helsedirektoratet	3 år	Nei	Familiesenteret

Strategier for forebyggende helsearbeid i bydel Søndre Nordstrand 2012, med resultatkommentarer knyttet til prosjektene i tabell 4.4

Hovedmål: Redusere helseforskjeller i Oslo gjennom å forbedre helsen til utsatte grupper.

En viktig strategi for gjennomføring av tiltakene innenfor innsatsområdene er forpliktende samarbeid, blant annet gjennom partnerskap mellom ulike aktører og sektorer på flere felt. Dette henger sammen med at folkehelsen ofte påvirkes av beslutninger som fattes utenfor helsesektoren. Oppfølging av folkehelsearbeid må følgelig skje langs flere akser.

1. Innsatsområde: Fysisk aktive og fysisk planlegging

Delmål: Andelen fysisk aktive skal økes

Strategier:

- Prosjektet ”Helse og livsstil” (Oslo Sør – satsingen) på Familiesenteret har lavterskel treningstilbud (trenings- og turgrupper) spesielt rettet mot innvandrerkvinner. Gruppene ledes av fysioterapeut og prosjektmedarbeider. I tillegg tilbys livsstilskurset ”Gode vaner – bedre helse”, med fokus på kosthold og fysisk aktivitet (til nå holdes kurset på urdu og somali).
- Prosjektet ”En bydel i bevegelse” (Oslo Sørsatsingen og Familiesenteret – Helse og livsstil) har som mål å øke andel av befolkningen i Bydel Søndre Nordstrand som bruker turløypene i bydelen. Det har blitt utarbeidet tre foldere med enkle kart over turløyper i bydelen og tips til fysisk aktivitet i hverdagen.

Resultat:

- ⇒ Det er avholdt 4 kursrekker med livsstilskurset ”Gode vaner - bedre helse”
- ⇒ Kontinuerlig styrketreningsgrupper og gågrupper
- ⇒ Det har blitt utarbeidet tre kart over enkle turløyper i bydel Søndre Nordstrand (”En bydel i bevegelse – Holmlia, Bjørndal/Prinsdal og Klemetsrud/Mortensrud”)
- Fra og med 1.1.2012 har det blitt drevet en Frisklivssentral i bydelen organisert under Forebyggende enhet. Sentralen skal forebygge sykdommer knyttet til levevaner blant utsatte grupper i befolkningen. Et av tilbudene er bl.a. helsesamtalen for å motivere til økt fysisk aktivitet, samt treningsgrupper og livsstilsgrupper. Frisklivssentralen har i 2012 samarbeidet med Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) om å teste fysisk form på en gruppe kvinner med ikke-vestlig bakgrunn. Måleverktøy som anbefales brukt på en Frisklivssentral har blitt testet på denne gruppen for å vurdere effekten på endring av levevaner.

Resultat:

- ⇒ Frisklivssentral med helsesamtaler (fysioterapeut og klinisk ernæringsfysiolog), bl.a. om fysisk aktivitet. Ca. 150 deltakere med Frisklivsresept i 2012.
- ⇒ Utarbeidet ”Mosjonskatalogen”, en oversikt over alle tilbud innen fysisk aktivitet i bydel Søndre Nordstrand

⇒ Partnerskapsprosjekt med Helseetaten og HiOA om testverktøy (fysisk form) for innvandrerkvinner (30 deltakere)

- Svømmekurs og turer, fysisk aktivitet

Resultat:

⇒ Styrker deltakelse for kvinner, barn og unge. Lære å svømme og være i bevegelse

- Trim for kvinner

Resultat:

⇒ Dette er et lavterskeltilbud som gir kvinner et trim- og kostholdstilbud i nærmiljøet

- Deltakelse i fysiske grupper øker lysten til videre fysisk aktivitet og er forebyggende mot depresjoner og andre stemningslidelser. Målet for disse gruppene er å øke brukernes fysiske aktivitetsnivå og skape nettverk, som igjen forebygger isolasjon.

Resultat:

⇒ Enhet psykisk helse driver tre grupper innen fysisk aktivitet. 1 time i uken arrangeres fotballtrening for beboere i bydelen som sliter eller er i ferd med å utvikle psykiske vansker. Dette er en åpen gruppe som alle voksne kan delta i, og en av de få gruppene som har hovedvekt av unge menn. Dette er en fin gruppe for å motivere for fysisk aktivitet sammen med andre og gi bedre fysisk overskudd.

⇒ Enhet psykisk helse har bassenggrupper hvor det er fokus på enkel fysisk aktivitet og trim i basseng.

- Personalet i enhet for funksjonshemmede går tur med brukere, evt. benytter kollektiv transport fremfor bruk av egen bil for å ledsage brukerne på aktiviteter, så som svømming, turer og treninger
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten motiverer til fysisk aktivitet i møte med brukerne
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på å gi relevant informasjon og råd knyttet til blant annet sammenhengen mellom helse og arbeid eller dagaktiviteter, kropp, bevegelse og kroppssopplevelse, belastningslidelser og forebygging av skader i møte med brukerne
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på å tilrettelegge brukernes fysiske omgivelser (hjem, barnehage, skole m.m) for aktivitet
- Fritidsenheten tilbyr sine brukere aktiviteter i form av ulike spill som biljard, bordtennis, uteaktiviteter som trialkjøring, ballspill og ridning. I skolens ferier arrangerer enheten dagsturer til Tusenfryd, Badeland, uketurer, rideleirer og villmarksleire. Her kan deltagerne boltre seg på land og i vann. Med og uten hest, med og uten trialsykler.

2. Innsatsområde: Kosthold

Delmål: Kostholdet skal bedres, særlig blant utsatt grupper

Strategier:

- Frisklivssentral i bydelen (prosjektmidler fra Helsedirektoratet, organisert under Forebyggende enhet) jobber for å forebygge sykdommer knyttet til levevaner blant utsatte grupper i befolkningen. Et av tilbudene er bl.a. helsesamtalen for å motivere til endret kosthold. Det tilbys også livsstilskurs for personer som har økt risiko for sykdommer knyttet til levevaner.

Resultat:

- ⇒ Det er avholdt 4 kursrekker med livsstilskurset ”Gode vaner - bedre helse”
  - ⇒ Flere individuelle kostholdsveiledninger av deltakere på Frisklivssentralen
  - ⇒ Minikurs/seminar om kosthold for deltakere på Frisklivssentralen
  - ⇒ Kostholdskurs avholdt på Broa Aktivitetshus (Enhet psykisk helse)
  - ⇒ Undervisning om sunt kosthold på MULTI-gruppe i bydel Søndre Nordstrand
- Prosjektet ”Mat i barnehagen” (Oslo Sør – satsingen, Familiesenteret – Helse og livsstil) jobber for et bedre kosthold blant barn, med spesielt fokus på innvandrerbefolkningen. Klinisk ernæringsfysiolog og fysioterapeut holder foredrag og kurs for foreldre og ansatte i bydelens barnehager. Prosjektet samarbeider også med helsesøstre og andre tjenestesteder i bydelen.

Resultat:

- ⇒ Gjennomført undervisning og praktisk matlaging for plandag i barnedagene
  - ⇒ Undervisning og gruppearbeid på foreldremøter i barnehagen
- Broa aktivitetshus i Enhet psykisk helse arrangerer matgrupper hvor fokuset er å lage mat sammen med andre og at brukere av aktivitetshuset skulle kunne kjøpe seg noen middagsmåltider i løpet av uka. Det er mange i denne gruppa som sjelden lager seg middag hjemme og har da mulighet til å få variert kostholdet.
  - I boligene for funksjonshemmede legges det opp til et ernæringsrikt kosthold med frukt, grønnsaker og fisk. Menyen evalueres med jevne mellomrom og forbedres
  - I samarbeid med de unge har de ulike klubbene mer fokus på sunnere mat. Det legges opp til kosthold med frukt og grønnsaker og det serveres mat som alle kan spise uansett etnisitet.

3. Innsatsområde: Psykososiale nærmiljøer

Delmål 1: Sosiale nettverk i nærmiljøer skal styrkes

Strategier:

- Modellutprøving - psykolog i kommunehelsetjenesten. Samlokalisering psykolog og leger

Resultat:

Ca halvparten av bydelens fastleger har fått psykologstøtte for å bli mer effektive til å hjelpe pasienter med vanlige psykiske lidelser som angst, depresjon og avhengighet. 3 psykologer sto for tilbudet i 2012 og dette vil utvides til 5 i 2013. Det er etablert en tett koordinert tjeneste med fastlegene i bydelen og behandlingslinjer i samarbeid med Søndre Oslo DPS og Ullevål Universitetssykehus. I 2013 inngår dette i den nasjonale satsingen på Rask psykisk helsehjelp i samarbeid med Helsedirektoratet. Det legges også opp til en forskningsbasert evaluering blant annet for å se om tiltaket kan forebygge sykemelding og uføretrygd.

- Svømmekurs og turer – sosial nettverksbygging

Resultat:

Styrker deltakelse for kvinner, barn og unge. Bidrar til sosialt nettverk

- Trim for kvinner

Resultat:

Gir kvinner og barn et sosialt nettverk i nærmiljøet

- Møtestedet

Resultat:

Brukerstyrt tiltak av og for brukere med psykisk helseproblematikk. Cafe, aktiviteter og samhold

- Ridning

Resultat:

De ulike tiltakene på Søndre Aas gård er svært populære og ”fanger opp” og gir tilbud til mange barn og unge i bydelen

- I boligene for funksjonshemmede besøker de brukerne som har behov for et nettverk hverandre, på tvers av tjenestestedene. Det arrangeres blant annet Lørdagsklubb ved Hallagerbakken aktivitetssenter og grillfester
- Personalet i boligene legger til rette for å opprettholde de nettverk som i dag finnes for brukerne.
- Forebyggende enhet barn/unge med Helsestasjons og skolehelsetjeneste og familiesenter bidrar til å styrke det psykososiale nærmiljøet ved at familier, barn og unge har mulighet til å få hjelp gjennom lavterskeltilbud fra bydel. Det er ulike tilbud om foreldreveiledning og tilbud om veiledningssamtaler.
- Barselgrupper på helsestasjonene i bydelen er nettverksbyggende for nybakte foreldre. Gjennom barselgruppe møtes foreldre i samme livssituasjon og deler de erfaringer det gir dem. Vennskap kan utvikles og det er med på å skape gode nærmiljø.
- Seniorveileder i rehabiliteringstjenesten informerer eldre om hvilke tilbud som finnes

- Fritidsklubbene, Motorsenteret, Søndre Aas gård og aktivitetshuset er viktige møteplasser for barn og unge i bydelen. Her dannes vennskap og de unge får veiledning av de ansatte dersom de ønsker det. Det gis også leksehjelp ved behov.

Delmål 2: Barn og unges mestringsevne skal styrkes

Strategier:

- Psykologhjelp til ungdom med fravær/drop-outproblematikk

Resultat:

Midlene har i 2012 supplert barnevernets oppfølgingstjeneste av ungdom som faller ut av skolen med en stilling som psykolog. Denne yter rask psykisk helsehjelp til de ungdommene som sliter psykisk. I og med at psykiske problemer er en såpass vanlig årsak til at ungdom ikke greier å følge opp skolen, har dette vært et kjærkomment supplement for de 2 miljøarbeiderne som i flere år har jobbet i oppfølgingstjenesten. Denne psykologen prøver i første rekke å ta tak i ungdom som har mye fravær og som det er mulig å få tilbake til skolen ved å intervensere tidlig.

- Fastlos-ordningen

Resultat:

Fastlosordningen er rettet mot ungdom mellom 15-25 år som hverken er i jobb eller utdanning, som trenger tett oppfølging over lengre tid for å hindre mer varig marginalisering. Denne tjenesten, som er styrket med 1,6 årsverk, er lokalisert i NAV i tett samarbeid med bydelsoverlege, barneverntjenesten og fritidsenheten.

- Ferieaktiviteter i sommer, høst og vinterferier

Resultat:

Bydelens ungdomsklubber tilbyr ungdom turer og aktiviteter i feriene. Det meldes om stor deltakelse fra bydelens barn og unge

- Kvalitetssikringssystemet i boligene for funksjonshemmede har prosedyrer for at barnas mestringsevne skal styrkes. Barna skal ha en mest mulig forutsigbar hverdag og ha selvbestemmelse i denne.
- Skolehelsetjenesten setter, gjennom grupper og individuelle konsultasjoner med elever i grunnskolen og videregående skole, fokus på å styrke barn- og unges muligheter til å mestre de utfordringer livet gir, slik at de kommer styrket gjennom vanskeligheter. Det er blant annet grupper for de som har to hjem på barneskoletrinnet og LØFT-metodikken benyttes i grupper. Gjennom samarbeidet mellom skolehelsetjenesten og den enkelte skole i bydelen, gis det ulike gruppetilbud til elever ut fra behov.

- På videregående skole er det Lavterskeltilbud med helsefremmende samtaler. Målet er å utvikle gode, fleksible og lett tilgjengelige psykiske helsetilbud til ungdom i videregående skole. Dette er et tilbud som mange av elevene i videregående skole benytter seg av.
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på aktivitet og ressursorientering i stedet for diagnose i møte med brukerne.
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten informerer om sammenhengen mellom helse og lek, kropp, bevegelse og kroppsopplevelse i møte med brukerne, foreldre/foresatt og andre ressurspersoner rundt brukerne
- Bydelen har et eget ungdomsråd som spesielt tar seg av saker som de unge er opptatt av. Rådet uttaler seg om saker som behandles i bydelsutvalget. Rådene har møter en gang pr måned.

4. Innsatsområde: Tannhelse

Delmål: Bedre tannhelse til utsatte grupper

Strategier:

- Tannpleier gir opplæring i tannpuss til personalet i boligene for funksjonshemmede
- Helsestasjonstjenesten jobber kontinuerlig forebyggende med fokus på barns tannhelse allerede fra barnet er 5 måneder gammel, og gjennom konsultasjoner på helsestasjonen fram til skolealder. Tannpleier og helsesøster samarbeider med info til foreldre om viktigheten av god tannhelse. Det forebygger helsemessige plager som tannrøte gir.

5. Innsatsområde: Tobakksforebygging

Delmål: Helseforskjeller i Oslo skal reduseres gjennom reduksjon i andelen som røyker i befolkningsgrupper med høyest tobakksforbruk

Strategier:

- Frisklivssentralen har to sertifiserte sluttveiledere for røykeslutt, og tilbyr individuell veiledning for røykeslutt. Samarbeid med Oppegård Frisklivssentral om røykesluttkurs.
- Fritidsenheten har i løpet av året anti røykekampanjer hvor temaet tas opp.
- Bydelen har rustesting på helsestasjonen for ungdom

6. Innsatsområde: Skadeforebygging

Delmål: Hoftebrudd blant eldre skal reduseres

Strategier:

- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på fallforebygging i møtet med brukene
- Seniorveileder i rehabiliteringstjenesten har fokus på fallforebygging når hun går på hjemmebesøk til bydelens eldre

7. Innsatsområde: Helseovervåkning

Delmål: Benytte helsekonsekvensutredninger som et sentralt virkemiddel for å redusere sosial ulikhet i helse

Strategier:

- Regelmessig innhenting av informasjon om miljøfaktorer fra virksomheter (skoler, barnehager, Energigjenvinningsetaten mv) og eiendommer i bydelen.
- Med utgangspunkt i kunnskap om miljøfaktorer i bydelen vil bydelen gjennomføre tilsyn med virksomheter og eiendommer for å fremme folkehelse og bidra til å sikre gode miljømessige forhold, samt sikre befolkningen mot faktorer i miljøet som kan virke negativt inn på helsen.
- Bidra til at virksomheter, eiendommer og innbyggere i bydelen gjøres bedre i stand til selv å arbeide forebyggende og fremme helse for seg selv og sine medborgere
- Arbeide utadrettet og samarbeide med andre fagmyndigheter.
- Bidra i planarbeid for å fremme gode fysiske og sikkerhetsmessige forhold.
- Bydelens arbeid med miljørettet helsevern vil synliggjøres på vår egen internettside når det er hensiktsmessig

4.5 LIKESTILLING OG MANGFOLD

Tilstandsrapportering likestilling

Tabell 4.5– deltid og fravær

	Heltid		Deltid		Midlertidig ansatte		Fravær pga foreldrepermisjon		Personalpolitisk tiltak	
	M %	K%	M %	K%	M %	K%	M %	K%	M %	K %
Totalt i virksomheten (N)	546		273		372		313 dagsverk		25	
Kjønn	M %	K%	M %	K%	M %	K%	M %	K%	M %	K %
2012	15,02	84,98	13,92	86,08	24,46	75,54	0	100	20%	80%
2011	14,44	85,56	17,42	82,30	20,43	79,57	14,71	85,29		

Forklaring til tabellen:

Heltid: Totalantall og prosentfordeling av kjønn i heltidsstillinger (100 %). Gjelder fast ansatte

Deltid: Totalantall og prosentfordeling av kjønn som arbeider deltid, dvs. mindre enn 100 %. Gjelder fast ansatte.

Midlertidig ansatte: Andelen av hvert kjønn som er midlertidig ansatt. Gjelder alle stillinger av midlertidig karakter.

Fravær pga foreldrepermisjon: Det totale uttaket oppgis i antall dagsverk. Fordelingen per kjønn gjøres som prosentandel av det totale uttaket.

Personalpolitisk tiltak: Virksomheten skal rapportere på et selvvalgt personalpolitisk tiltak. Dette kan være seniortiltak, lederutvikling, kompetanse mm. Tiltaket skal kommenteres.

Kommentarer:

Tallene for 2012 er hentet fra HR-systemet etter angitt tabell og tallene tas bare ut fra desember måned, ikke gjennomsnitt for hele året. Det innebærer bl.a. at under foreldrepermisjon er det 0 % menn, men bydelen vet at det har vært menn som i løpet av året har hatt foreldrepermisjon. Tabellen i årsrapporten for 2011 etterspurte data på en annen måte, og tallene er derfor omregnet til å kunne være sammenlignbare med 2012. Disse tallene gjelder for hele 2011.

Av personalpolitiske tiltak gjennomførte bydelen i 2012 lederutvikling/opplæringsprogram i LØFT for alle tjenesteledere. Antallet oppgir hvor mange som deltok på opplæringen i 2012, samt prosentvis fordeling.

Tabell 4.5 - tilstand lønn og kjønn

Kategori		Kjønnsbalanse			Lønnsbalanse - regulativlønn		
		Menn %	Kvinner %	Total (N)	Menn (kr)	Kvinner (kr)	Kvinner andel av menn %
Totalt i virksomheten	2012	17,76 %	82,24 %	1222	289 536	338 412	116,89 %
	2011	16,10 %	83,90 %	1458	354 732	352 058	100,80 %
Toppleders ledergruppe inkl toppler	2012	17,65 %	82,35 %	17	803 100	697 686	86,87 %
	2011	Tallene for 2011 inneholdt noen uklarheter og er derfor ikke sammenlignbare					
Stillingskategori 1 - Barnehageassistenter	2012	11,70 %	88,93 %	280	228 648	267 864	117,15 %
	2011	14,60 %	85,40 %	314	279 491	293 126	104,90 %
Stillingskategori 2 Ped.ledere/ inkl. ped.ledere på disp.	2012	10,43	89,57	115	416 172	430 155	103,35 %
	2011	Det er ikke sammenlignbare tall for 2011					
Stillingskategori 3 Fagkonsulenter (i ulike enheter)	2012	15,69 %	84,31 %	51	433 188	382 668	88,34 %
	2011	13,80 %	86,20 %	58	405 307	392 015	96,70 %
Stillingskategori 4 Barnevern og sosialkonsulenter	2012	11,76 %	88,24 %	68	404 587	388 798	96,10 %
	2011	7,69 %	92,31 %	91	380 896	367 566	96,50 %
Stillingskategori 5 Miljøarbeidere	2012	35,96 %	64,04 %	178	113 988	150 528	132,06 %
	2011	32,40 %	67,60 %	148	289 470	295 051	101,90 %
Stillingskategori 6 Sykepleiere	2012	28,57 %	71,43 %	21	366 492	296 124	80,80 %
	2011	19,20 %	80,80 %	26	377 856	368 299	97,50 %

Ved utregning av kjønnsbalansen er alle ansatte medregnet (dvs. faste, midlertidig ansatte, timeansatte, mm)

Tallene fra 2011 er hentet fra datavarehuset, mens tallene for 2012 er hentet fra nytt HR-system. NB: En vesensforskjell fra 2011 til 2012 er at HR-systemet ikke omregner lønna til de som jobber deltid til årslønn for hele årsverk. Dette gir uheldige utslag, da gjennomsnittlig årslønn for denne gruppen er redusert med kr. 176 000/145 000. Det er mange deltidsansatte, dels i helgestillinger i små stillingsprosenter i denne gruppen. Tallene for 2011 og 2012 blir derfor ikke sammenlignbare og forteller forskjellige ting.

Likestillingstiltak

Tabell 4-5- likestillingstiltak

LIKESTILLINGSTILTAK			
Har virksomheten mål som ivaretar likestilling- og mangfold*	Ja	Nei	Gi en kort redegjørelse for et tiltak, hvorfor det er satt i gang, målsettingen, tidsplan og hva som er status. Dersom det ikke er satt mål på området skal det også redegjøres for dette
i rekrutteringsprosesser?	Ja, i forhold til noen grupper		Ved ansettelser skal det innkalle minst en kvalifisert søker med ikke vestlig bakgrunn til intervju dersom det er søkere. Det samme gjelder dersom det er søkere som har funksjonsnedsettelse.
i tilknytning til opplæring og kompetanseutvikling?	Ja		Kursopplegg for ansatte i barnehagene som trenger basiskompetanse. Målet er at de skal få basiskompetanse i arbeidslivet (lese, skrive, regne, data). Opplæringen ble gjennomført i 2012 med 16 deltakere. I 2013 starter tilsvarende opplæring for ansatte i pleie- og omsorgssektoren.
i arbeidet mot trakassering/diskriminering?		Nei	Ikke utarbeidet eget mål, men bydelen har utarbeidet regel for konflikthåndtering og forebygging av mobbing og trakassering i HMS-håndboka. Trakassering er et av spørsmålene i den årlige medarbeiderkartleggingen, og temaet tas opp og jobbes med på de enkelte tjenestestedene.

*Med likestillings- og mangfoldstiltak menes her tiltak som både gjelder kjønn, etnisitet, religion, og nedsatt funksjonsevne, jf aktivitets- og rapporteringsplikten i likestillingsloven, diskrimineringsloven, og diskriminerings og tilgjengelighetsloven.

Bydelen skal revidere sin personalpolitiske strategi/handlingsplan. Planen vil inneholde personalpolitiske mål og strategier på ulike områder, og ulike grupper skal ivaretas her i den grad det er behov for særskilte mål og tiltak. Strategier som ivaretar likestilling og mangfold vil inngå der.

Pr. i dag har bydelen en egen handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse der et av innsatsområdene er arbeid og sysselsetting, og den inneholder bl.a. tiltak for at bydelen skal rekruttere mennesker med funksjonsnedsettelse.

Tabell 4-5 – diskriminering

		Ja	Nei
Har virksomheten en overordnet plan for tilrettelegging av tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning?			Nei
Hvis ja, beskriv kort hvilke områder eller tjenestesektorer dette gjelder			
Har virksomheten benyttet brukerundersøkelser i arbeidet med å tilrettelegge tjenester?			Nei
Har virksomheten konsultert med innvandrersorganisasjoner e.l. i arbeidet med å tilrettelegge tjenester			Nei
Har virksomheten gjennomført tiltak som gir ansatte økt innsikt i eller opplæring om mangfoldsspørsmål?			Nei, ikke i 2012
Har virksomheten tilpassete og tilrettelagte tjenestetilbud?		Ja	
Hvis ja, gjelder dette	Informasjonstiltak (oversettelse, tolk, o.l.)	X	
	Minoritetsrådgivere, linkarbeidere o.l.	X	
	Samarbeid med frivillige aktører	X	
	Tilpasninger til brukernes tro og livssyn	X	
Har virksomheten utviklet måter å tilrettelegge tjenester som har vært særs vellykket (eksempler på best practice)		Ja	
Beskriv kort: Tilrettelegging i barnehagene knytter seg i stor grad til tiltak innen Gratis kjernetid og språktiltak knyttet til øremerkede statlige og kommunale midler, som; gratis minitilbud på 17 t/uke for alle 4-og 5-åringer, ICDP-veiledning til foreldre i fht oppdragsesspørsmål og samarbeid med biblioteket på Holmlia vedrørende utlån av bøker i barnehagene.			
NAV sosial har 19 % ansatte med en annen kulturell bakgrunn, NAV stat har 30 %. Disse benyttes om kulturformidlere både i fht brukere og for å tilføre kunnskap til de ansatte. Undervisningen på VIA kvalifiseringssenter er tilrettelagt i fht det etniske mangfoldet som er i brukergruppen. Det benyttes tolk og ressurspersoner fra innvandrersorganisasjoner. Bydelen har en linkarbeider knyttet opp mot det somaliske miljøet.			

Andre kommentarer:

Det er opprettet Forum for dialog og samarbeid i Bydel Søndre Nordstrand med representanter fra ulike trossamfunn og menigheter sammen med ansatte i bydelen. Målet er å utvikle felles forståelse og plattform og kunne samarbeide bl.a. når det oppstår kriser.

I forbindelse med OXLO-ukene inviterte også i år bydelen til Lysvandring for å vise frem bydelens mange lyspunkt. Dette er et samarbeid mellom bydelens virksomheter og frivillige organisasjoner. Mangfoldet vises frem og målet er å styrke deltakelse og samarbeid på tvers.

Vær stolt-festivalen er en årlig festival arrangert av bydelens innbyggere, med støtte fra bydelen, for å fremme samarbeid, fellesskap, identitet, frivillighet og for å vise frem mangfoldet.

Søndre Holmlia Innvandrereforening samler innvandrereorganisasjoner og tilbyr ulike kurs som fremmer kunnskap og deltakelse.

Bjørndal Aktivitetshus er særlig rettet mot minoritetskvinner for å fremme nettverk, en god helse og kunnskap om kosthold, samfunn, oppdragelse m.m.

Måloppnåelse for introduksjonsprogrammet:

Bydelen har hatt 67 deltakere i introduksjonsprogrammet i 2012. 20 personer avsluttet programmet i løpet av 2012; 3 har fått arbeid hvorav en med lønnstilskuddsavtale, 6 har gått over i videre utdanning.

4.6 RAPPORTERING INNEN HR-OMRÅDET OG HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Medarbeiderundersøkelse

Tabell 4.6 – medarbeiderundersøkelse

Medarbeiderundersøkelsen "Bedre kommune"	Resultat 2012	Resultat 2011	Kommentar
Gjennomsnittlig medarbeidertilfredshet	4,4	4,4	Se under
Svarprosent på medarbeiderundersøkelsen	67	68	Se under
Svarprosent på gjennomførte medarbeidersamtaler	49 % av de som deltok i kartleggingen	45,23 % av dem som deltok i kartleggingen	Se under

Kommentar: På samtlige områder ligger snittet likt eller én tittel over fjorårets skår. Sett i forhold til den økonomiske situasjonen og de omstillingsprosessene bydelen har vært gjennom i 2011, er dette et positivt resultat. Også på spørsmålene som er særskilte for Oslo kommune er resultatene noe bedre enn i 2011, og det som omhandler omstillingsprosesser har et snitt som er 0,6 score bedre enn i 2011. Alle tjenestene skal gå gjennom sine resultater og utarbeide lokale tiltak på bakgrunn av resultatene.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS), herunder IA-avtalen, sykefravær og arbeidstid

HMS:

Tabell 4.6 – HMS

MÅL	Ja	Nei	Kommentarer
Er det fastsatt egne mål på HMS-området?	X		Bydelen har utarbeidet overordnede HMS-målsetninger, og tjenestestedene utarbeider egne lokale HMS-planer med mål og tiltak.
På hvilke lovområder er det fastsatt HMS-mål (arbeidsmiljø, brannsikkerhet, el-sikkerhet, produktkontroll og ytre mål)			Det er fastsatt HMS-mål på alle lovområdene.
Hvis ikke det er fastsatt på disse områdene; hvorfor?			
Med utgangspunkt i målformuleringene, er det utarbeidet tiltaksplaner/handlingsplaner?	X		Det ble utarbeidet overordnet HMS-handlingsplan for bydelen for 2012, med utgangspunkt i målformuleringene. I tillegg utarbeider alle tjenestestedene egne HMS-handlingsplaner/tiltaksplaner på flere av lovområdene.
Er handlingsplaner/tiltaksplaner innpasset i de årlige budsjetter og økonomiplaner?	X		Handlingsplaner gjenspeiles i bydelens budsjett og økonomiske handlingsplan.
RISIKOVURDERINGER			
Er det gjennomført risikovurderinger innen HMS?	X		HMS-årsrapportene fra de aller fleste tjenestene bekrefter at risikovurderinger er gjennomført. Budsjett 2012 ble også risikovurdert mht helse, miljø og sikkerhet for de ansatte.
Er det iverksatt tiltak for å redusere risiko?	X		Tiltak utarbeides og iverksettes på det enkelte tjenestested.
REVISJON			
Er det gjennomført internt tilsyn (systemrevisjon, verifikasjoner) i egen virksomhet for å sikre at HMS-systemet fungerer som forutsatt? (Det spørres ikke om det har vært gjort endringer - revisjon i eget HMS-system)	X		Det ble utført én internrevisjon i bydelen i 2012. I tillegg utførte Ernst og Young på vegne av EST en omfattende HMS-revisjon i 2011/2012.
HMS-opplæring			
Er det gjennomført opplæring el. vedlikehold av opplæring for ledere i linjen i løpet av 2012?	X		Ett HMS-grunnkurs og to -workshops samt to brannvernkurs.
Er det gjennomført opplæring av nytilsatte i løpet av 2012?	X		Opplæring av nyansatte i tjenestenes egne HMS-rutiner gjennomføres på tjenestestedene. For øvrig har HMS vært tema på introdag for nyansatte, grunnopplæring av nye ledere, grunnopplæring nye ped.ledere.

Kommentarer:

Bydelen har høyt fokus på HMS-arbeid som en viktig del av den omstillingsprosessen bydelen er inne i. Det jobbes kontinuerlig med å utvikle bydelens overordnede HMS-system, samt at HMS- og IA-arbeidet følges opp ute på tjenestestedene og inngår som en viktig del av den daglige virksomheten. Det er også tema på systematisk gjennomførte møter med enhetsledere, hovedverneombud og hovedtillitsvalgte. HMS-arbeidet er også forankret i bydelens overordnede økonomiske handlingsplan.

IA-avtalen:

Tabell 4.6 - sykefravær

Sykefravær i %	2010	2011	2012	Endring i %-poeng 2011-2012
Menn	8,86	8,46	8,13	-0,33
Kvinner	11,64	12,26	11,36	-0,96
Totalt	11,25	11,70	10,86	-0,84

Sykefraværet for jan. - sept. er hentet fra Datavarehuset, for okt. - des. fra det nye HR-systemet. Tallene for de tre siste månedene, og dermed gjennomsnitt for hele året, er usikre.

Bydelens kommentarer:

I henhold til de tallene som foreligger har det gjennomsnittlige sykefraværet for hele bydelen gått ned med 0,84 prosentpoeng, men det er som nevnt usikkerhet knyttet til dette tallet. Nedgangen har vært størst blant kvinner. Pr september var det høyest sykefravær i gruppen kvinner 35 år og yngre, mens det i for gruppen 55 år og eldre hadde det laveste blant kvinner. I denne gruppen er det imidlertid mange som er midlertidig uføre, og de teller ikke med i sykefraværstatistikken. Av det samlede sykefraværet pr. sept. var 16,67 % egenmeldt mot 14,63 % i 2011. Langtidsfraværet (over 16 dager) pr. sept. var prosentvis noe lavere enn det var i 2011.

Nedenfor vises utvikling av sykefraværet måned for måned, men det er stor usikkerhet knyttet til tallene for oktober - desember, og da spesielt desember.

Pr. enkelt mnd 2012:

	Jan	Febr	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
Kvinner	12,69	13,35	11,33	10,17	10,64	10,89	11,66	9,00	12,11	11,17	11,42	10,73
Menn	8,06	10,7	8,79	7,05	8,54	9,01	10,99	6,51	6,59	7,80	7,17	6,41
2012	11,98	12,94	11,4	10,29	10,32	10,59	11,54	8,63	11,26	10,68	10,80	10,09
2011	12,74	13,63	12,46	11,05	11,05	11,19	11,87	8,88	10,76	11,21	11,82	13,24

Tallene viser at tom august, var sykefraværet lavere pr. måned enn det var i 2011. Sett ut fra den økonomiske omstillingsprosessen bydelen har vært og er inne i, er det positivt at sykefraværet gikk nedover i den perioden, og at økningen som kom i september ikke fortsatte utover høsten (forutsatt at tallene er riktige). Det er viktig at bydelen og tjenestene fortsetter å ha fokus på nærværarbeid og tiltak som kan forebygge sykefravær. Det gjennomsnittlige sykefraværet i bydelen er fortsatt høyt, men det varierer mye fra enhet til enhet og også innbyrdes i enhetene. Fritidsenheten har hatt en positiv nedgang i sykefraværet, mens det er høyt i hjemmetjenesten, psykisk helse og renholdsseksjonen.

Årsakene til svingninger i sykefraværet er sammensatt og ikke enkelt å forklare. Bydelen har vært og er inne i en krevende periode med store krav til innsparing og omstilling, noe som kan gi utslag i enkelte av tjenestene.

Bydelens hadde målsetting om et sykefravær på 10 % for 2012. Dette ble ikke oppfylt. En del tiltak for å få ned sykefraværet fremkommer under mål og tiltak knyttet til IA-avtalen.

Tabell 4.6 – IA-avtalen

Delmål i IA-avtalen	Ja	Nei	Kommentar
Delmål 1. Er det etablert mål og tiltaksplaner i forhold til sykefravær?	Ja		Inngår i bydelens HMS/IA-handlingsplan og tjenestestedenes HMS-handlingsplaner
Delmål 2. Er det etablert mål og tiltaksplaner for å ansette personer med nedsatt funksjonsevne?	Ja		Inngår i bydelens nylig utarbeidede plan for funksjonshemmede og IA-handlingsplan
Delmål 3. Er det etablert mål og tiltaksplaner for å øke avgangsalder for pensjonering blant ansatte.	Ja		Inngår i bydelens IA-handlingsplan

Bydelen utarbeidet en IA-handlingsplan for 2012 med konkrete mål og tiltak som en del av bydelens HMS-handlingsplan.

Mål og tiltak til funksjonshemmede inngår i bydelens handlingsplan for mennesker med funksjonshemming.

Mål for IA:

IA - delmål 1: Det gjennomsnittlige sykefraværet i Bydel Søndre Nordstrand reduseres til 10,0 % i 2011 og reduseres ytterligere i 2012 og 2013. Nye måltall settes hvert år. Måltall for 2012: 10 %

IA - delmål 2: Redusere antall ansatte som går over på andre ytelser i perioden 2011 – 2013.

IA - delmål 3: Bydelen skal rekruttere og beholde ansatte etter fylte 50 år. Andelen av ansatte som er over 50 år er økende i perioden.

Tiltak 2012:

- Opplæring i LØFT videreføres for alle tjenesteledere.
- Løpende opplæring av ledere/ansatte i sykefravær rutiner og økt fokus på at rutinene følges.
- Temadager for tjenesteledere, med temaer som for eksempel:
  - oppfølging av korttidsfravær
  - pleiepenger, fritak fra arbeidsgiverperioden, andre økonomiske ordninger
  - nærværarbeid
  - konflikthåndtering
- Kurs for ledere, verneombud og tillitsvalgte om psykisk syke arbeidstakere; ”sees i morgen” v/ NAV
- Multigrupper (nettverk for langtidssykmeldte og ansatte som står i fare for å bli det): Nye grupper startes opp hvert halvår. Multinettverk opprettholdes som videreføring av multigruppene.
- Gjennomføring av prosjekt for oppfølging av gravide med oppstart 01.01.12

- Arbeidsnorsk settes opp fra høsten 2012 (forutsatt finansiering)-- planlegging og anbud våren 2012, oppstart september
- Alle enhetene skal utarbeide HMS-handlingsplan med egne mål for IA-arbeidet, der iblant:
  - måltall for sykefraværet på hvert enkelt tjenestested og tiltak for å få ned sykefraværet
  - min. ett tiltak med bakgrunn i medarbeiderkartleggingen
  - tiltak med fokus på nærværarbeid
- HMS-handlingsplan skal oversendes enhetsleder /overordnet leder med kopi til HR-enheten og HVO innen 01.04.12. Tjenestesteder med over 14 % fravær skal meldes til IA-gruppa v/HR-enheten med beskrivelse av oppfølgingstiltak.
- Enhetslederne gjennomgår sykefraværet i enheten med HTV og HVO på de systematiske samarbeidsmøtene gjennom året, og diskuterer tiltak.
- Bydelen fortsetter deltagelse i prosjekt gjennom bedriftshelsetjenesten; ”Utarbeiding av program med tiltak for bedre arbeidslivstilpasning for innvandrerkvinner”.
- Arbeidsgiver har minst to ganger pr. semester møter (IA-gruppen) med hovedtillitsvalgt, hovedverneombud og NAV Arbeidslivssenter hvor IA- arbeidet er tema på dagsorden.
- Bydelen utarbeider likestillings- og mangfoldspolicy i 2012 som en integrert del av bydelens personalpolitikk.
- Kriseberedskapsgruppa får tilpasset opplæring i forhold til sitt ansvarsområde.
- Ved gjennomføring av medarbeidersamtaler skal arbeidssituasjonen i langtidsperspektiv være tema for alle over 55 år. Tas opp som tema på kurs i medarbeidersamtaler.
- I den utstrekning det er mulig, legge til rette for delvis AFP etter ønske fra ansatt, evt. redusert arbeidstid med permisjon uten lønn.
Oppfølging av bydelens IA-plasser, inkl. evaluering

Bydelen har mange ansatte som må omplasseres og attføres av helsemessige årsaker, og mye av innsatsen har vært rettet mot å tilrettelegge for arbeidstakere med redusert funksjonsevne slik at de kan fortsette å stå i arbeid og komme tilbake i arbeid etter en sykefraværsperiode.

Målet var at færre arbeidstakere går ut i midlertidig uførepensjon og at flere kommer tilbake. Bydelen har ikke lyktes i dette, antallet har holdt seg omtrent på samme nivå de siste årene. I 2012 var det 24 nye personer som gikk over på hel eller delvis midlertidig uførepensjon fra Oslo pensjonsforsikring.

Via NAV tar bydelen også imot mennesker som trenger arbeidstrening for å komme seg ut i arbeidslivet. Det er utarbeidet plan for funksjonshemmede der det blant annet er fokus på hvordan bydelen kan rekruttere ansatte med funksjonshemming.

Arbeidstid:

Tabell 4.6 – arbeidstid

Overtid - aml § 10-6	Ja	Nei	Ikke aktuelt	Kommentarer
Har virksomheten etablert internkontrollsystem som kan avdekke om arbeidstiden ved overtidarbeid overstiger 13 timer i løpet av 24 timer?	X			Tre av enhetene som gir døgnkontinuerlig tjenester og dermed arbeider i turnus, har innført arbeidsplansystemet GAT. GAT gir god oversikt over bruk av overtid og varsler om evt brudd på AML.
Hvis ja, har internkontrollsystemet avdekket avvik i 2012?	X			
Hvis ja, kommenter hvordan dette er fulgt opp.				Rekruttering av ansatte til vakante stillinger. Tilstrekkelig med vikarer som kan ta ekstravakter ved sykefravær. Nærværarbeid.
Arbeidsfri periode - aml. § 10-8	Ja	Nei	Ikke aktuelt	Kommentarer
Har virksomheten etablert internkontrollsystem som kan avdekke om arbeidstaker har hatt mindre enn 11 timer sammenhengende arbeidsfri i løpet av 24 timer?	X			Tre av enhetene som gir døgnkontinuerlig tjenester og dermed arbeider i turnus, har innført arbeidsplansystemet GAT. GAT gir god oversikt, varsel og kontroll i fht kravene i AML § 10-8
Hvis ja, har internkontrollsystemet avdekket avvik i 2011?	X			
Hvis ja, kommenter hvordan dette er fulgt opp.				Rekruttering av ansatte til vakante stillinger. Tilstrekkelig med vikarer som kan ta ekstravakter ved sykefravær. Nærværarbeid.
Søndagsarbeid - aml § 10-8 og § 10-10	Ja	Nei	Ikke aktuelt	Kommentarer
Har virksomheten etablert internkontrollsystem som kan avdekke om arbeidstaker har arbeidet 2 eller flere søn- og helgedager etter hverandre?	X			Tre av enhetene som gir døgnkontinuerlig tjenester og dermed arbeider i turnus, har innført arbeidsplansystemet GAT. GAT gir god oversikt, varsel og kontroll i fht kravene i AML § 10-8 og § 10-10
Hvis ja, har internkontrollsystemet avdekket avvik i 2011?	X			
Hvis ja, kommenter hvordan er dette er fulgt opp.				Rekruttering av ansatte til vakante stillinger. Tilstrekkelig med vikarer som kan ta ekstravakter ved sykefravær. Nærværarbeid.

Bydelen har i 2012 (med oppstart på slutten av 2011) innført GAT som et nytt arbeidsplansystem for de tjenestene som jobber i turnus. Dette gir tjenesteledere og den øverste ledelsen mulighet til å følge opp at arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Den enkelte tjenesteleder har ansvar for den daglige oppfølgingen og sette i gang tiltak for å ivareta at arbeidstidsbestemmelsene blir overholdt i størst mulig grad. Bydelen har også innført tertialvis rapportering for overtid i alle enhetene i bydelen.

4.7 INFORMASJONSSIKKERHET

På IKT området benytter bydelen **alternativ modell 2** i Oslo Felles. Det betyr at alle servere og programvarer ivaretas av UKE. Bydelen har 2 stillinger som ivaretar de ansattes behov for tilganger, feilretting, maskinvare og support opp mot UKE.

Alle tilganger til systemene er passordbeskyttet og alle ansatte må signere på en sikkerhetserklæring før bruk. Dessuten er tilgangene rollebasert, dvs at man kun har tilgang til "sitt" område.

Når det gjelder IKT-anskaffelser benytter bydelen kun rammeavtalene som er framforhandlet av UKE.

Bydelen har 1 trådløst nettverk. Det er satt opp i rommet hvor Bydelsutvalget har sine møter. Oppsett og maskinvare er gjort i henhold til UKEs regelverk.

Bruk av mobiltelefoner med synkroniseringsmulighet mot Microsoft Office Outlook er praktisert strengt og i henhold til retningslinjer gitt av byrådsavdeling for finans.

4.8 ANSKAFFELSER

Bydel Søndre Nordstrand etablerte i 2010 en egen enhet som gjennomfører anskaffelser i samsvar med lov og forskrift om offentlige anskaffelser, kommunale vedtak og beslutninger innen anskaffelsesområdet. Enheten har stort fokus på anskaffelse av pleie- og omsorgstjenester til aktuelle brukere.

Enheten består av to hele faste stillinger som begge er belagt med autoriserte innkjøpere. Den ene er jurist og den andre har en helsefaglig utdanning. I tillegg har Søknadskontoret en sertifisert innkjøper som blant annet har det faglige ansvaret for å kvalitetssikre at behovsbeskrivelsen/kravspesifikasjonene er i samsvar med brukernes behov.

Bortsett fra pleie- og omsorgstjenester, har ikke bydelen gjennomført store anskaffelser i 2012. Bydelen forholder seg til Oslo kommunes samkjøpsavtaler.

Bydelen har rutiner for utforming av kontraktstrategi. Ved større anskaffelser utformes det alltid en detaljert kontraktstrategi i tillegg til behovsmelding. Det er også utarbeidet rutiner for gjennomføring av alle ledd i anskaffelsesprosessen som evalueres kontinuerlig. Bydelen har foretatt en risikovurdering av rutiner og systemer for planlegging, gjennomføring og oppfølging av de fleste av bydelens anskaffelser. Kartlagt risiko og oppfølgingstiltak er med i bydelens lokale tiltaksplan. Bydelens organisering av anskaffelsene sikrer en kostnadseffektiv dekning av

anskaffelsesbehovet. Når det foretas re-anskaffelser, gjøres det en ny selvstendig vurdering av anskaffelsens verdi.

Bydelens anskaffelsesenheter har gjennomført et opplæringsopplegg til bydelenes tjenesteledere våren 2012.

Ved anskaffelse av pleie- og omsorgstjenester ber enheten alltid bruker/pårørende om å undertegne et samtykke skjema. Dette for å kunne gi best mulig informasjon om brukeren. God informasjon om brukeren gir leverandørene et godt grunnlag for å gi et individuelt tilpasset tilbud. God informasjon om bruker reduserer risiko for leverandøren, og bidrar til å gjøre anskaffelsene mer kosteffektive. Dersom bruker/pårørende ikke ønsker å samtykke, blir informasjon om brukers behov minimale, slik at taushetsplikten ikke brytes. Dette medfører at leverandøren ikke får nok informasjon om hva behovet er, og risikoen for et dårligere/feil tilbud øker. Tilbudet kan bli både dårlig og kostbart.

Bydelen er godt i gang med å gjennomføre tilsyn og med å følge opp kontraktene. Tilsynsverktøyet revideres kontinuerlig og inneholder blant annet intervjuguide og mal for tilsynsrapport. I 2012 ble det også utarbeidet en rapportmal, som leverandørene skal sende til bydelen i utfylt stand to ganger per år (1. februar og 1. august). Tilsynet omhandler arbeidet med brukeren, prosedyrer og rutiner i boligen som omfatter både brukeren og personalet. Det gjennomføres intervju med leder og primærkontakt i boligen, møte med brukeren, gjennomgang av skriftlig materiale og en befaring av boligen. Oppdages det avvik, vil boligen få en frist til å rette opp avviket. Fristen vil være avhengig av hvor alvorlig avviket er.

Alle kontraktene inneholder kommunens krav til lønns- og arbeidsforhold. Bydelen har hverken kompetanse eller ressurser til å følge opp dette under tilsynet på annen måte enn, at det spørres om kontrakten følges på disse områdene.

I anskaffelse av varer stilles det også miljømessige hensyn.

Administrasjonen i bydelen foretar en internkontroll av tilfeldige utvalgte tjenestesteder. Denne kontrollen omfatter i stor grad anskaffelser av varer og tjenester, innkjøpsrutiner og bruk av anskaffelsesveilederen. I tillegg har kontrollen spørsmål om kontantkasse, lønnsrapport for ledere osv. Ved kontrollen skal det kvitteres ut om:

- Kjennskap til bruk av rammeavtaler
- Det tas ut fra bilagsarkivet et tilfeldig utvalg av innkjøpsbilag som kontrolleres mot faktisk levering
- Inventarregistrering

Ved avvik blir det påtalt og fulgt opp på et senere tidspunkt.

Barnevernet

Barneverntjenesten har interne rutiner i forhold til innkjøp av tiltak i og utenfor hjemmet, rutiner for innkjøp utenfor er forankret i fagsystemet, Familia, og Barne- og familieetaten sine beskrivelser og rutiner. Rutiner for innkjøp av hjelpetiltak i hjemmet er i henhold til samkjøpsavtalen som UKE er ansvarlig for. Barneverntjenesten har en ansatt som ivaretar oppfølging av avrop på samkjøpsavtalen, anskaffelser av myke tjenester utenom avtaler og oppfølging av aller avtaler som

allerede er inngått. Det er etablert interne rutiner for å sikre at lov og forskrifter blir fulgt, både barnevernfaglig og innkjøpsfaglig.

Innkjøp av annen karakter er ivaretatt ved egne rutiner for bestilling av varer.

4.9 RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Risikostyring

Bydelen har også i 2012 vært underlagt forsterket oppfølging av byrådsavdelingen. Ved hver månedsrapportering har bydelen risikovurdert sannsynligheten for oppnåelse av de resultatmål man har satt seg. Dessuten har bydelen risikovurdert de enkelte endrings- og kuttiltak som var omfattet av den økonomiske handlingsplan for å komme i budsjettmessig balanse.

Interne kontrollaktiviteter

Bakgrunn for igangsatte kontrollaktiviteter

Også i 2012 har bydelen videreført arbeidet fra 2009, 2010 og 2011 hvor det ble utarbeid handlingsplaner vedrørende overordnet styring. Planene omfattet:

- forbedring av regnskapskvaliteten
- styrke rapportering og ansvarliggjøring
- forbedre budsjettprosessen
- effektivisere og kvalitetssikre overgangen fagsystem-AGRESSO

Kontrollaktiviteter

Bydelen har sterk fokus på regnskapskvalitet. De fleste godkjennerne/bestillere i enhetene har i løpet av 2012 vært inne til gjennomgang/opplæring i varemottak, mva-koding og scanning. I tillegg har de som ba om dette fått ytterligere opplæring

I mai 2011 gikk bydelen over til ny versjon av Agresso. Skillet mellom fakturabehandler og godkjenner ble i den nye versjonen klarere mens beløpskontrollen falt bort. At beløpskontroll ikke er mulig i Agresso 5.5 ser bydelen som et tilbakeskritt og gir en dårligere kontroll over store beløp som utbetales.

Bydelen er omorganisert med 10 utøvende enhetsledere og 4 administrative enhetsledere som rapporterer direkte til bydelsdirektøren. Enhetene er organisert slik at man har ansvar for definerte koststeder, noe som gir en klarere ansvarliggjøring i resultatoppfølgingen. I 2009 og 2010 ble det arbeidet med å knytte tjenesteproduksjon og regnskap nærmere sammen. Slik kan man måle gjennomsnittskostnader og tjenestevolum opp mot tilsvarende budsjettall, noe som også er viktig i prognosearbeidet. Siden 2009 har det vært arbeidet med å forbedre og forsterke denne sammenhengen. Hver enhetsleder gir månedlige kommentarer samt risikovurderinger av sine prognoser. Dette arbeidet er grunnlaget for de månedlige rapporter om økonomisk situasjon som sendes Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester og Bydelsutvalget.

4.9.1 forvaltning av Oslo kommunes kunstverk

Tabell 4.10 – kunstverk

Endringer i løpet av 2012. Rapportering på OKK.E.nr.*) og OKK.nr.**)

Type	Antall OKK registrerte kunstverk (Ref. liste)	Kunstverk ikke funnet 2012, oppgi OKK.E.nr.	Kunstverk stålet, oppgi OKK.E.nr.	Kunstverk skadet, oppgi OKK.E.nr.	Innkjøp 2012, antall uregistrerte kunstverk
Maleri					
Grafikk					
Skulptur					
Tekstil					
Foto					
Diverse					
Totalt	0	0	0	0	0

*) Oslo kommunes kunstsamling, ekstern, registreringsnummeret for kunst

***) Oslo kommunes kunstsamling, registreringsnummeret for kunst

Det har ikke vært endringer i 2012 når det gjelder kunstverk som Bydel Søndre Nordstrand forvalter.

4.10 REKRUTTERING AV LÆRLINGER

Bydelen hadde 2 lærlinger på helsefag og 1 på hestefag ved inngangen av 2012. Av de 2 på helsefag ble en ferdig i løpet av året og en sluttet. Det er ikke tatt inn nye, noe som bl.a. skyldes endringer i organisasjon og ledelsen av hjemmetjenesten. Bydelen satser på å få inn noen nye lærlinger i 2013.

4.11 GJELDSOFFERASSISTANSE

NAV kontorets sosialtjeneste har to gjeldsrådgivere som gir gjeldsrådgivning og bistår klienter med å søke gjeldsanering. De samarbeider tett med sosialkonsulentene og bidrar med kompetanse innenfor økonomisk rådgivning til ansatte i NAV kontoret. Sosialtjenestens gjeldsrådgivere hadde 253 nye saker i 2012. Av disse var det 142 som selv tok kontakt, 84 ble henvist fra sosialtjenesten og 27 fra andre. 268 saker ble avsluttet i 2012.

5 OPPFØLGING AV VERBALVEDTAK OG FLERTALLSMERKANDER

5.1 UTKVITTERING AV BYSTYRETS VERBALVEDTAK OG MERKNADER

FLERTALLSMERKNADER VEDRØRENDE ÅRSBERETNING 2011

Barnevern

Se omtale under Funksjonsområde 2B – Enhet barnevern

Hjemmebasert omsorg

Bydelen har etablert prosjekt for innføring av hverdagsrehabilitering etter Frederica-modellen i 2012. Det er ansatt egen prosjektleder. Se omtale under Funksjonsområde 1 Enhet rehabilitering - helse.

Fastlegeordning

Se omtale under Funksjonsområde 1 Bydelsoverlegen

Helse

Ullevål sykehus arrangerer kompetansehevingsprogram for helsesøstre som jobber i bydelene i Oslo. De helsesøstre som deltar i dette programmet blir Ressurshelsesøstre ute i bydelen i forhold til oppfølging av premature etter at de er kommet hjem fra sykehuset. Det arrangeres fagdager på Ullevål to ganger i året for ressurshelsesøstre. Vi har tre ressurshelsesøstre i Bydel Søndre Nordstrand, disse følger kompetansehevingsprogrammet og er ansvarlig for at det er oppdatert kunnskap om premature i bydelen. Ressurshelsesøstre står også for veiledning av de andre helsesøstre om de følger opp premature.

Funksjonsområde 2B – oppvekst (fritidstilbud)

Se omtale under Funksjonsområde 2B Enhet fritid.

FLERTALLSMERKNADER VEDRØRENDE BUDSJETT 2012

DEL 03 – BYDELENE

FO1 Helse, sosial og nærmiljø

Se omtale under Funksjonsområde 1 Bydelsoverlegen og Enhet rehabilitering – helse, funksjonsområde 2B Enhet forebyggende barn/unge, samt Folkehelse under kapittel særskilt rapportering.

Sosial og rus

Se omtale under Funksjonsområde 1 Enhet rehabilitering – helse og Enhet NAV kommune.

FO2B Oppvekst

Barn og unge

Se omtale under Funksjonsområde 2B Enhet barnevern og Enhet forebyggende barn /unge. Den store utfordringen er at det er for få kommunale boliger i bydelen, se funksjonsområde 1 NAV kommune.

VERBALVEDTAK FRA TIDLIGERE SOM IKKE ER FERDIG GJENNOMFØRT

VERBALVEDTAK BUDSJETT 2011

Håndterminaler/PDA er innført og benyttes av hjemmetjenesten kommunal leverandør.

5.2 MERKNADER FRA KOMMUNERVISJONEN OG KONTROLLUTVALGET

I forbindelse med regnskapsrevisjonen for 2011 ga revisjonen i brev av 24.04.12 kommentarer til følgende:

- 1. Internkontroll

Vi (kommunerevisjonen) har gjennomgått diverse regnskaps- og økonomirutiner i bydelen. Resultatet av gjennomgangen ble meddelt bydelen i brev av 10.01.12. Vi hadde bemerkninger til enkelte av rutinene vedrørende:

- lønnsrapport for ledere
- sosialhjelp — stikkprøvekontroller og trygderefusjoner
- merverdiavgift

Bydelens svar fremgår i brev av 16.03.12. Vi (kommunerevisjonen) har ikke ytterligere bemerkninger til punktene.

- 2. Årsregnskapet

I tillegg til at vi (kommunerevisjonen) har revidert bydelens interne kontroll på utvalgte områder, har vi revidert bydelens årsregnskap for 2011. Utover forhold som tas opp under pkt 2 (*dvs.punktet om merverdiavgift i avsnitt over- bydelens kommentar*), har vi ingen vesentlige bemerkninger til årsregnskapet.

- 2.1 Sykepengerefusjoner

I forbindelse med avstemming av sykepengerefusjoner er det en svakhet i bydelens rutiner at Cognos rapporten ikke blir lagret eller tatt ut på papir. Bydelen bør etablere rutiner som sikrer at det foreligger avstemming av sykepengerefusjoner pr 31.12 og at nødvendig dokumentasjon tas ut til riktig tid.

Bydelen kommenterte dette i brev av 22.06.12 og skrev:

Bydelen har etablert rutine hvor man ukentlig tar ut rapport fra Cognos med navn "Avstemming pr. person" i bildet 583(ny utgave 8/11-06) hver uke. Rapporten dekker over tidsrommet fra 01.01.09 til aktuell uke. Siste side i rapporten tas ut på papir og oppbevares. Når det gjelder avstemmingene pr 31.12. vil bydelen ta ut en komplett Cognos-rapport i pdf.

Denne vil bli skrevet ut og oppbevart.

Kommunerevisjonen gikk i november 2012 igjennom diverse regnskaps- og økonomirutiner, og omtalte dette i brev av 05.12.12.

- **1. Lønnsrapport for ledere**

Bydelens rutine er at ledere i bydelen skal hente ut lønnsrapportene fra datavarehuset, kontrollere de og lagre et utfylt tilbakemeldingsskjema på en felles mappe i bydelen filstruktur. Vi har gjort en stikkprøve kontroll og for til og med mars måned var de aller fleste levert, for resten av året er det mange avvik. Bydelen hadde samme avvik også i 2010 og 2011.

- **2. Kredittkort**

kommunerevisjonen har i en felles undersøkelse rettet kontroller mot kommunens virksomheter med bruken av kredittkort og vurdert om bruken er i samsvar med byrådsrundskriv 29.2011 — Bruk av kredittkort med bedriftsansvar. Bruken av kredittkort i Bydel Søndre Nordstrand synes stort sett å være i samsvar med regelverk og andre lovpålagte bestemmelser.

Men i våre stikkprøver fant vi at det var to koststeder som ikke fulgte bydelens egen rutine om arkivering, loggføring og bokføring. For disse koststedene var det for fem av seks bilag ikke arkivert logg i sentralt arkiv. Av de samme fem bilag var det tre tilfeller av at logg ikke var signert for godkjent. En logg som ikke dekket alle fakturerte beløp, fire med feil merverdiavgiftsbehandling, derav to tilfeller uten føring av merverdiavgift der bydelen har rett til kompensasjon.

Revisjonen hadde også sett på områdene **Merverdiavgift, husleieinntekter og kvalifiseringsprogrammet**. Det ble ikke avdekket vesentlige feil.

Bydelen kommenterte pkt 1 og 2 i brev av 14.01.13 og informerte om de tiltak bydelen hadde iverksatt. Kommunerevisjonen besvarte brevet den 24.01.13 og avsluttet revisjonssaken.

5.3 ANDRE SPØRSMÅL FRA BYRÅDET/BYSTYRET

Bydelen har ingen kommentarer

Oslo 25.02.13

Jan Hagen
bydelsdirektør